

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE FEDERAȚIA ASOCIAȚIILOR BIBLIOTECARILOR DIN ROMÂNIA –

FILIALA CONSTANȚA ȘI DE BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „I.N. ROMAN” CONSTANȚA

Redactor responsabil: prof. Liliana LAZIA

Redactori: Ioan POPIȘTEANU, Adriana GHEORGHIU, Constantin CIOROIU, Gelu CULICEA

„*HABENT SUA FATALIBELLI*”

PUBLICAȚIE DE BIBLIOLOGIE · ANUL IX Nr. 8, 2003

C U P R I N S

- Vârsta împlinirilor
- Sistemul informațional al bibliotecii tomitane
- Breviar
 - Biblioteca „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Chișinău - jubileu 125 ani de activitate
 - Clubul artelor la a patra ediție
 - Forumul cultural național zonal Dobrogea și Muntenia
- Planificarea și dezvoltarea colecțiilor
- Biblioteca tomitană la vârsta împlinirilor - repere istorice
- Bibliografie și documentare
- Lectura în cartierele Constanței - Filiala „Badea Cârțan”
- Bibliotecă și creație
 - Filiala de la Palatul Copiilor din Constanța
- Copii în universul cărții
- Copilăria și arta
- Lectura în județul Constanța
- Orașul Ovidiu și biblioteca sa
- Ex libris - o colecție tomitană
- Manuscrise și cărți cu autograf
- Salonul național de carte „Ovidius” = Ediția a III-a =
- Editurile Muntenia și Leda
- Antroponimie dobrogeană - câteva aspecte
- Un simbolist dobrogean: Al. Gherghel
- Marin Porumbescu
- Restituiri:
 - Haig Acterian
 - Grigore Sălceanu
- Opinii literare
 - Sugestiile și contradicțiile domnului Mihai Zamfir
- Centenar Dan Simonescu
- Fisă de scriitor
 - Constantin Novac la 65 de ani
- Reviste dobrogene
 - Revista „Karadeniz” („Marea Neagră”)
- Anuarul Marinei Române
- „...Caracterul multietnic al provinciei pontice a diminuat ...”
 - de vorbă cu publicistul Marian Moise
- O revistă bine exploatată
- Raportul comisiei de referințe științifice A.N.B.B.P.R
- Sociologie
 - I.L. Caragiale - studiu sociologic
- 125 de ani de la revenirea Dobrogei la statul român
 - Ordinul către armată al Majestății Sale Regele Carol I
 - Discursul Regelui Carol I către dobrogeni
 - Pământurile dintre Dunăre și Mare
 - Pledoarie pentru neuitare
- Recenzii
 - „Gli amori difficili”
 - Aromânii [
 - O contribuție originală la istoria marinei civile
 - Îndrumar de cercetare bibliografică
- Lectura și biblioteca publică la Cluj

VÂRSTA ÎMPLINIRILOR

Pentru o instituție, 70 de ani este o vârstă încă tânără, dar la care se poate face un bilanț semnificativ: a funcționat bine, a dat roade, e cunoscută, se bucură de apreciere? Sunt întrebări la care cei cărora le este dedicată trebuie să răspundă. Noi, cei din interior, putem vorbi doar despre noi și despre strădania noastră cotidiană, care vine în continuarea strădaniei predecesorilor noștri. Câteva generații de bibliotecari au construit, de-a lungul a șapte decenii, arhitectura simbolică a ideii de bibliotecă. Pentru că o bibliotecă înseamnă în primul rând oameni, aflați unii cu alții într-o relație mediată de carte. Sunt oamenii dinăuntru, care știu că menirea lor este să ofere nu numai documente, ci, odată cu ele, un zâmbet prietenos, un cuvânt de consiliere, o sursă suplimentară de informare. Și oamenii din afară, care vin spre ceilalți cu un orizont de așteptare specific și foarte exigent, dublat de speranță că aici vor găsi răspunsuri pentru multiplele lor interese de cunoaștere.

După 70 de ani de activitate a Bibliotecii Județene Constanța, ei găsesc o structură instituțională consolidată, cu secțiuni specializate, cu un sistem de informare bine articulat, în care cataloagele tradiționale s-au convertit aproape în totalitate în cataloage informatizate, cu noi baze de date în format electronic, cu o colecție al cărei profil enciclopedic încearcă să acopere domenii cât mai numeroase și să îmbine tipul clasic de documente cu cel modern, cu spații de lectură generoase (și totuși insuficiente), în care este prezentă și grija pentru micul detaliu ce „umanizează” decorul, dar și cu momente de spiritualitate pentru care o bibliotecă este locul ideal: expoziții și lansări de carte, dezbateri, concerte și recitaluri, cu un cuvânt dialoguri culturale fertile.

Eforturile care stau în spatele acestor realizări nu se văd și nici nu trebuie să se vadă. La vedere trebuie să fie profesionalismul cu care se oferă produsele și serviciile bibliotecii, precum și ambianța - cât mai armonioasă cromatic și uman. Căci o bibliotecă publică are o adevărată vocație comunitară și își măsoară valoarea prin feed-back-ul obținut de la „parteneri”.

Ei, beneficiarii, sunt partenerii noștri de drum, un drum pe care îl dorim cât mai lung și mai fructuos.

Tuturor celor care au jalonat acest parcurs cu efortul și dăruirea personală, înnobilând astfel o profesie de multe ori considerată „cenușăreasă” - memorie grată. Tuturor celor care continuă construcția și drumul spre noi realizări _ cele mai bune gânduri și urări, în acest „moment 70” casei noastre comune, biblioteca „I.N. ROMAN”.

SISTEMUL INFORMAȚIONAL AL BIBLIOTECII TOMITANE

Valoarea unei biblioteci rezidă nu numai în bogăția și varietatea colecțiilor sale, în structura lor, construită și diversificată în timp conform unor exigențe generale și specifice ale strategiei de completare, ci și în **gradul de valorificare a potențialului lor informațional**, *întrucât* menirea fiecărei instituții bibliotecare este accesul rapid și eficient al utilizatorilor la documente pentru consultare, cercetare, **lectură**. Funcția informativă a bibliotecii s-a accentuat în societatea contemporană, ca urmare a importanței informației, considerată resursa principală de dezvoltare.

Prin componenta sa informativă, biblioteca are un rol de importanță strategică în societatea informațională.

Valorificarea imensului tezaur informațional cuprins în documentele unei biblioteci este un proces complex, flexibil și deschis, cu rigori specifice, cu resurse de autoreglare și perfecționare continuă. În practica tradițională, acest proces se realizează etapizat și progresiv prin: ***prelucrarea biblioteconomică a documentelor***, prelucrare concretizată în fișele de catalog, ***diseminarea și organizarea fișelor de catalog într-un sistem integrat de cataloage și comunicarea informațiilor despre colecțiile bibliotecii prin modalități multiple***: informare bibliografică la cerere și de anticipare, lucrări bibliografice generale, tematice, cataloage, ghiduri, sinteze, comunicări de specialitate, manifestări expoziționale, publicitare, etc. Ansamblul modalităților de informare asupra colecțiilor bibliotecii reprezintă **sistemul informațional al bibliotecii**, verigă importantă în relația bibliotecă-utilizatori. Importanța sistemului informațional derivă deci din rolul său de intermediar, de interfață între sursele de informații clasice și moderne și cererile utilizatorilor reali și potențiali.

Sistemul informațional de bibliotecă are atributele unui sistem complex, alcătuit din subsisteme, interconectate, complementare, dar și relativ autonome, cu posibilități de autoreglare pe baza principiului feed-back.

Componentele importante ale sistemului informațional tradițional de bibliotecă, în fapt, sisteme subordonate sau subsisteme sunt: sistemul integrat de cataloage, sistemul de informare bibliografică, modalități variate de informare (activitățile și manifestările culturale, în latura lor informativă).

Sistemul de cataloage, sistem integrat, constituie componenta principală a sistemului informațional. Funcția informativă a sistemului de cataloage se asigură prin gradul de specificitate al componentelor și conexiunea lor internă, de caracterul deschis, flexibil, continuu perfectibil al sistemului în corelație directă cu diversitatea documentelor deținute și cu exigențele de informare ale utilizatorilor.

Structura sistemului de cataloage al Bibliotecii Județene Constanța a evoluat în timp, de la cataloagele de bază, alfabetic și sistematic la o rețea complexă de cataloage interne, de serviciu și pentru public, generale și pe secții, pe categorii de documente, pentru fondul integral și pentru fondul dobrogean - prin perfecționarea unor cataloage existente și prin diversificarea cu componente noi.

SISTEMUL INFO-DOCUMENTAR TRADIȚIONAL

INSTRUMENTE ȘI MODALITĂȚI DE INFORMARE TRADIȚIONALE

Istoria bibliotecii publice constănțene (apărută în **1898** din inițiativă particulară, cu funcționare de numai doi ani, înființată oficial abia în anul **1931**) se caracterizează printr-o evoluție sinuoasă și dificilă, deseori întreruptă, cu acumulări nesemnificative și pierderi succesive de publicații. Această dezvoltare atipică, diferită față de istoria instituțiilor similare din capitalele provinciilor istorice cu date de naștere în secolul al XIX-lea (București, Iași, Craiova, Sibiu), beneficiare ale aplicării treptate ale legilor bibliotecilor publice, avantajate de reglementările privind depozitul legal, se poate explica, în parte, prin condițiile istorice particulare ale Dobrogei, pentru integrarea căreia, după revenirea mult așteptată la patria mamă (1878), s-au depus eforturi în principal pentru dezvoltarea structurilor administrative, politice, economice. Recuperarea decalajelor culturale ar fi presupus din partea oficialităților centrale decizia fondării instituțiilor culturale fundamentale în viața unei comunități: biblioteci, teatre, muzee, centre culturale. Acestea au apărut însă greu și tardiv, unele, mult după cel de-al doilea război. Trebuie amintite demersurile și pledoariile unor reprezentanți de seamă ai intelectualității dobrogene (Constantin Brătescu, colonelul Ionescu-Dobrogeanu, Stan Greavu-Dunăre) pentru accesul larg al comunității la cultură, pentru cercetarea istoriei Dobrogei și elaborarea unor lucrări științifice fundamentale, care vor fi contribuit în mod cert la sensibilizarea oficialităților locale și centrale.

Investigațiile noastre asupra primei etape din istoria bibliotecii publice au scos la iveală prea puține date despre modalitățile de prelucrare a documentelor și existența unor instrumente de informare.

Fondul de 3500 volume al primei biblioteci publice, fondate în **1898**, a fost încredințat spre organizare și custodie unui funcționar din port, investit cu calitatea de bibliotecar. Acesta a organizat cărțile pe domenii de cunoștințe și a întocmit un catalog (tipul de catalog neprecizat). Activitatea bibliotecii s-a remarcat în cei doi ani de funcționare prin indicele ridicat de lectură la sediu și împrumut.

Nu avem date certe despre instrumentele de informare din **perioada interbelică**. Presupunem că cei doi bibliotecari din această perioadă (reputatul profesor latinist, doctor în litere și drept, Carol Blum 1931-1934 și profesoara de istorie Viorica Pătru 1934-1944), având în vedere calificarea lor deosebită, au elaborat minime instrumente de informare la nivelul cunoștințelor vremii. Cunoaștem însă modelul de organizare al bibliotecii (biblioteca cehă din cartierul Vinohrady din Praga) și regulamentul propriu de organizare, în care se stipula rolul de colecționară și deținătoare a documentelor cu referință la spațiul dobrogean, de “academie dobrogeană”.

Fondul bibliotecii număra în 1942 cca 20.000 volume, din care multe constituiau donații valoroase ale unor importante instituții și personalități de seamă.

Perioada postbelică cunoaște mai multe etape importante, din care marcăm următoarele date cu semnificațiile lor:

- **1946-1950** - biblioteca își reia activitatea sub denumirea de “Biblioteca regională a Dobrogei”. Eforturile sunt concentrate pentru reconstituirea colecțiilor dispersate în diverse depozite din cauza războiului.
- **1951-1962** - biblioteca regională va funcționa ca și alte biblioteci similare din țară pe baza Regulamentului bibliotecilor centrale regionale, conform HCM 1542/1951. Începe reorganizarea după principii biblioteconomice: acces liber la raft conform criteriului sistematico-alfabetic, așezarea pe formate a fondului sălii de lectură. Din decembrie **1961** - instrumente de evidență individuală noi pe formulare tipizate
- **1963-1979** - mutarea într-un local mai mare, amenajat corespunzător pentru activitățile în diversificare ale bibliotecii impune și elaborarea unor **instrumente noi** de informare. Pe măsura creșterii colecțiilor și a necesităților de lectură se dezvoltă noi tipuri de cataloage: cataloagele generale pentru public (cărți și periodice) pe baza fondului Sălii de lectură: catalogul alfabetic, sistematic, indexul alfabetic al catalogului sistematic, fișiere tematice pentru elevi ; cataloagele și fișierele interne de serviciu (catalogul alfabetic general, cataloage topografice, etc.) ; cataloagele speciale ale Secțiilor de Împrumut și Copii: alfabetice, sistematice, tematice (din 1978).

Menționăm faptul că biblioteca constănțeană se numără printre primele biblioteci județene care au organizat un serviciu specializat de Informare bibliografică locală -1965- cu atribuții de colecționare, organizare și prelucrare a documentelor privitoare la spațiul dobrogean. S-a proiectat în detaliu structura unui subsistem de cataloage autonom care va amplifica potențialul informativ al întregului sistem.

Activitatea asiduă și dificilă de identificare a acestor documente, de procurare, achiziționare sau microfilmare, de prelucrare și elaborare a primelor instrumente de informare (cataloagele publicațiilor dobrogene, cărți și periodice, fișierul de personalități dobrogene) a fost urmată de apariția în 1969 a primului număr din anuarul bibliografic Bibliografia Dobrogei, cu rol de bibliografie curentă. În seria Contribuții la bibliografia Dobrogei apar primele lucrări bibliografice și de cercetare, care pot fi considerate segmente ale bibliografiei retrospective.

Cărți : *Biblioteca Municipală Constanța : Ghid* (1969) ; Călinescu, Constanța. *Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească* (1969) ; Motoc, Stela. *Reviste dobrogene: Tomis* (1966-1970) (1970) ; Fajter, Ion ; Călinescu, Constanța. *Reviste dobrogene: Analele Dobrogei* (1920-1938); *Arhiva Dobrogei* (1916, 1919-1920) (1971) ; *Bibliophilie au Pont Euxin* (1973); Cioroiu, Constantin; Mocanu, Aurel. *Cartea românească în Dobrogea înainte de 1877* (1978); Călinescu, Constanța; Fajter, Ion. *Dimensiunile unei vocații* (1979).

Seriale: *Anuarul Bibliografia Dobrogei; Cartea: buletin metodic și bibliografic*, (trimestrial) cu apariție din 1978 etc.

Începea să se realizeze în forme moderne un deziderat formulat încă de la începutul secolului: un fond documentar dobrogean și un sistem informațional adecvat.

Caracteristica acestei perioade este constituirea și consolidarea unui sistem de cataloage, alcătuit din cataloage pentru public, generale și pe secții , cataloage de uz intern și cataloage specializate. Dacă la acesta , care constituie veriga importantă a unui sistem de informare și documentare într-o bibliotecă, adăugăm lucrările bibliografice și de cercetare despre Dobrogea, activitățile culturale diverse, expozițiile, comunicările, revistele bibliotecii, vom obține imaginea unui sistem info-documentar incipient.

SISTEMUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE.

După 1980, strategia de dezvoltare a bibliotecii a înscris ca obiectiv modernizarea activității și serviciilor sale pentru utilizatori. Vom prezenta sintetic realizările în planul activității de informare:

- **1980-1990** – prin atribuirea unui local nou (Clădirea Palatului Episcopal), complet renovat, amenajat și dotat după exigențe funcționale moderne s-au creat condiții benefice pentru modernizarea serviciilor de lectură (6 săli de lectură specializate pe domenii, cu fond curent și de referință la raft), pentru modernizarea și diversificarea sistemului de informare și documentare, pentru organizarea unor bogate și variate activități cu publicul în județ și la sediul bibliotecii.

Pentru articularea treptată a unui sistem info-documentar coerent și eficient pentru utilizatori s-au lansat mai multe direcții de acțiune : sistemul integrat de cataloage, sistemul de informare bibliografică generală și locală, modalități complexe de informare și documentare (Cabinetul de informare și documentare tehnică), manifestări culturale diverse cu componente informaționale pertinente. Le vom prezenta succint:

Sistemul integrat de cataloage. Cataloagele generale.

La sfârșitul anului 1979, în urma analizei activității de prelucrare a publicațiilor și a capacității de rezolvare a cererilor de informare ale utilizatorilor s-au luat două decizii importante pentru modernizarea fizică și structurală a vechilor cataloage pentru fondul de cărți, foarte uzate și depășite ca nivel de prelucrare a informațiilor: recatalogarea și reclasificarea fondului de carte retrospectiv după ultimele norme de descriere unitară și modificări C.Z.U., valorificarea potențialului informativ al documentelor printr-o prelucrare în profunzime; organizarea informațiilor rezultate într-un nou sistem de cataloage, diversificat și îmbogățit cu noi tipuri de cataloage.

Ca modalități de realizare, proiectul noului sistem prevedea: creșterea complexității cataloagelor de bază prin metode interne, flexibile: extinderea regimului de divizionare (catalogul alfabetic), abordarea unor indici noi, creșterea gradului de detaliere a indicilor bogat reprezentați, evidențierea indicilor de interes pentru categoriile speciale de cititori ai bibliotecii (catalogul sistematic); realizarea noului index alfabetic al catalogului sistematic ; organizarea unor forme noi de cataloage, complementare, pentru potențarea identificării informațiilor și după alte criterii : catalogul de titluri, catalogul lucrărilor în limbi străine, catalogul geografic; în componența catalogului sistematic s-au abordat și dezvoltat noi indici: de colecție pentru cărțile românești și de manuale pe grade de învățământ (care au evoluat ca fișiere autonome cu un înalt grad de utilizare), de ex-libris-uri.

Această amplă întreprindere de înnoire (prelucrare complexă însumând un număr mare de operații auxiliare, de verificări, modificări, retrageri din cataloagele vechi, etc., construirea unor structuri noi, dezvoltate de divizionare, multiplicarea prin dactilografii) s-a desfășurat paralel cu activitatea de prelucrare curentă.

S-au asimilat și aplicat prompt noile norme de descriere bibliografică internațională standardizată și modificările C.Z.U.

Exigențele unei prelucrări unitare, riguroase au impus elaborarea și utilizarea unor fișiere de lucru, vedete uniforme, modele de descrieri și clasificări cu grad de dificultate, îmbogățind astfel gama instrumentelor de informare de uz intern.

Cataloagele speciale ale secțiilor și sălilor de lectură.

Pentru secțiile și sălile de lectură specializate s-au întocmit următoarele cataloage: catalogul Secției Carte rară și bibliofilă (alfabetic), cataloagele pentru Secția Fond Special (alfabetic și sistematic) - cu acces limitat, cataloagele pentru Colecții speciale (pe categorii de documente - alfabetice, sistematice, tematice), catalogul tematic pentru Cabinetul bibliologic, fișierele tematice ale Sălilor de lectură specializate, cataloagele pentru colecția de stas-uri (numeric și alfanumeric), cataloagele proprii pentru secțiile de Împrumut și Copii (cataloage alfabetice, sistematice, cataloage tematice - acțiune inițiată în 1978), cataloagele alfabetice pentru toate filialele de împrumut (5 filiale).

Sistemul de informare bibliografică locală era reprezentat de: **Cataloagele și fișierele tematice:** catalogul cărții dobrogene, catalogul presei dobrogene, catalogul personalităților dobrogene, fișierele tematice: Istoria Dobrogei, Istoria învățământului în Dobrogea, Portul Constanța ; **Lucrările bibliografice. Cărți:** *Comunicări și referate de bibliologie* (1984) în seria “Contribuții la bibliografia Dobrogei”, Corcheș, Victor ; Voșloban, Gavril. *Orizonturi lirice dobrogene* (1984), Cucu, Ștefan. *Arheologia și istoria veche a Dobrogei* (1985), Constantin-Zamfir, Dumitru; Georgescu, Octavian. *Presa dobrogeană (1879-1980)*(1985) ; **Seriale:** *Bibliografia Dobrogei : Anuar, Cartea : Buletin metodic și bibliografic* (trimestrial), *Mlădițe dobrogene : Buletin metodic și bibliografic* (semestrial).

Alte modalități de informare bibliografică: bibliografii diverse la cerere pe teme de interes dobrogean, bibliografiile expozițiilor cu tematică dobrogeană, articolele publicate și comunicările bibliografilor constănțeni la diverse manifestări locale și naționale, articolele, prezentările cu tematică dobrogeană în presă și la radio.

Paralel cu prelucrarea fondului documentar propriu se lărgeste aria de investigație pentru identificarea, consemnarea și stocarea referințelor despre spațiul dobrogean.

Cabinetul de informare și documentară tehnică. O inițiativă valoroasă a Bibliotecii Județene Constanța, apreciată la timpul respectiv de beneficiarii din unitățile economice ale județului a fost înființarea (1978) și activitatea Cabinetului de informare și documentare tehnică . Direcțiile de dezvoltare au vizat: identificarea priorităților generale și zonale în cerințele de informare tehnico-economică, localizarea , activarea și valorificarea surselor documentare centrale (I.N.I.D., oficiile de documentare pe ramură) și locale într-un sistem complex de instrumente de informare și documentare, modalități variate de comunicare și transfer ale informațiilor tehnice, colaborarea de specialitate cu Institutul de Învățământ Superior din Constanța, cu alte instituții de cercetare, întreprinderi de profil economic și tehnic, specialiști.

Instrumente de informare și documentare: catalogul colectiv al cărților tehnice existente în bibliotecile din Constanța, catalogul colectiv al periodicelor străine vechi 1950-1979 existente în bibliotecile din Constanța, fișiere tematice specifice profilului tehnico-economic al județului: transport petrol, platforme de foraj marin, nave, recondiționare piese de nave,scafandri etc., *Catalogul periodicelor străine* la care sunt abonate principalele biblioteci din municipiul Constanța. Catalog anual tipărit (din 1979).

Alte modalități de informare și documentare: bibliografii de recomandare , bibliografii la cerere, documentația și referatele Grupului de analiști (ingineri din întreprinderile orașului) în subiectele de interes tehnic local: construcții nave, construcții hidrotehnice, depoluare marină, sudură, industrie alimentară, etc. expoziții cu tematică tehnică la B.J.C., biblioteci de întreprinderi, comunicări la manifestările județene și naționale în probleme de informare și documentară tehnică.

Informarea bibliografică generală.

Activitatea de informare generală desfășurată la Sala Cataloagelor completează în mod util și eficient celelalte modalități de informare: informare orală sau scrisă în bibliografii la cerere sau de recomandare în teme de larg interes, informarea cititorilor asupra surselor și posibilităților de obținere a unor informații și documente deținute de alte instituții, biblioteci din localitate și din țară.

Manifestări culturale. Variatele manifestări culturale desfășurate de bibliotecă în această perioadă (din care menționăm Clubul artelor și Cenaclul Ovidius) ca principală inițiatore sau în colaborare cu alte instituții culturale, de învățământ, unități economice se pot înscrie în sistemul informațional al bibliotecii, prin componenta lor informativă și documentară detectabilă în: informațiile transmise prin conținutul comunicărilor, bibliografii și documentație însoțitoare, expoziții.

Cu privirea critică necesară privind barierele și interdicțiile informaționale, balastul ideologic, putem detecta efortul bibliotecii de a da sistemului info-documentar o dimensiune și o direcție compatibilă cu tendința accentuării funcției informaționale a bibliotecii în societatea contemporană, de a se integra cu potențialul său informațional în sistemul național de informare și documentare.

• **1990-2002 - sistemul info-documentar** modernizat și diversificat în deceniul anterior a fost în continuare funcțional. În mod necesar s-au operat intervenții structurale la nivelul subsistemelor și componentelor acestora, determinate de noile realități: desființarea cataloagelor cu acces limitat pentru Fondul special și transferarea fișelor în cataloagele generale pentru public, desființarea fișierelor tematice pentru formele de învățământ politic, dezactivarea instrumentelor de informare și documentară tehnică prin diminuarea solicitărilor, determinată de efectele tranziției economice, aplicarea strictă a normelor biblioteconomice pentru materialele de partid, excesiv reprezentate anterior, prin retragerea fișelor suplimentare din toate tipurile de cataloage, evidențierea prin divizionare a noilor solicitări informaționale: istorie cenzurată, scriitori din diaspora, memorii politice, religie, management, marketing, informatică.

Instrumente noi de informare: elaborarea unor fișiere tematice noi, de interes: noua legislație, protecția mediului, bibliografie școlară, abordarea unor noi direcții de cercetare bibliografică: Viața religioasă în Dobrogea, Cultura minorităților dobrogene, Aromânii în Dobrogea (fișiere tematice) ;

Lucrări bibliografice. Cărți. În seria „Contribuții la bibliografia Dobrogei”: Cucu, Ștefan ; Apostoleanu, Corina. *Literatura în Dobrogea : Dicționar biobibliografic* (1997-1999), Culicea, Gelu. *Dobrogea în lucrările lui Nicolae Iorga* (1998) ; Seriale: Bibliografia Dobrogei ;

Alte publicații: Biblion : Publicație de bibliologie (din 1991), Biblioteca Județeană Constanța : Ghid (1999)

INFORMATIZAREA SISTEMULUI INFO-DOCUMENTAR.

Informatizarea unei biblioteci este un proces de mare complexitate și performanță pentru specialiști, întrucât biblioteca este o instituție a informației, cu documente, procese specifice de prelucrare complicate și activități variate a căror formalizare și transpunere în programe specifice au un grad ridicat de dificultate . Biblioteca este prin excelență o structură sistemică complexă, flexibilă și deschisă, autonomă, care se dezvoltă din interior cu noi componente conexe, necesare și în același timp un subsistem al vieții sociale, care receptează cerințele și mutațiile din exterior și răspunde adecvat la acestea prin modalități specifice care-l îmbogățesc.

De aceea, problematica complexă a implementării tehnicii informatice într-o bibliotecă (analiza necesităților de informatizare, strategia, etapizarea, specializarea personalului, oferta informatică, relația hard-soft, exploatarea sistemului, dezvoltarea sistemului, asimilarea altor tehnologii informatice, etc.) ar fi trebuit să fie obiectul unei dezbateri și analize organizate, la nivel național, fiind subiect de importanță generală pentru biblioteci.

În absența unei decizii generale, a unei strategii naționale de informatizare, a unui organism coordonator, investit cu competențe și responsabilități, în condițiile unei crize financiare progresive, procesul de informatizare a bibliotecilor se abordează necoordonat, descentralizat, neplanificat.

Multe biblioteci au decis să abordeze procesul complex de informatizare cu forțe proprii, implicarea singulară comportând uneori riscuri în achiziționarea de echipamente și programe informatice neperformante, la prețuri ridicate, dificultăți imense în angajarea unor specialiști informaticieni în condiții salariale modeste.

În funcție de mai mulți factori (performanțe tehnice, preț, etc.) bibliotecile mari au achiziționat echipamente diferite : Biblioteca Academiei sistemul ALEPH, BCU - sistemul VUBIS, Biblioteca Națională TINLIB, într-o primă fază Biblioteca Municipală M. Sadoveanu - VTLS. Prima tendință pentru bibliotecile mai mici a fost de a achiziționa sistemele bibliotecilor mari din rețea, în scurt timp, însă, sistemul integrat TINLIB a câștigat prioritate pe piața informatică românească.

În 1991, Biblioteca Județeană Constanța a luat decizia informatizării proceselor și serviciilor de bibliotecă. A fost o decizie majoră de manageriat, în condiții puțin prielnice, o implicare temerară într-o acțiune de pionierat pe plan național.

În Strategia de dezvoltare a B.J.C. în perioada 1990-2000 , aceasta constituia un obiectiv important al dezvoltării bibliotecii, alături de construirea noului sediu. Scopul informatizării era eficientizarea și optimizarea activității și diversificarea serviciilor oferite utilizatorilor, în perspectiva integrării în circuitul național și internațional de informații.

Programul de informatizare etapizat prevedea: prioritatea informatizării procesului de catalogare a cărților, crearea unei baze de date, la început pe baza fondului curent, treptat din introducerea în calculator și a informațiilor din fondul anterior, baza de date cea mai solicitată de utilizatori și în același timp necesară pentru informatizarea altor procese sau servicii de bibliotecă ; instruirea bibliotecarilor în utilizarea programului informatic; introducerea intensivă de către operatori a titlurilor din fondul retrospectiv, crearea unei rețele pentru birourile tehnice de bibliotecă, abordarea informatizării altor procese și activități de bibliotecă. dotarea cu echipamente.

Alte aspecte ale intervenției manageriale în derularea programului de informatizare au vizat: funcționarea optimă și dezvoltarea sistemului instalat, opțiunea pentru achiziționarea eșalonată a sistemului integrat TINLIB (1995), asimilarea noilor versiuni, achiziționarea bazei de date LEX, înființarea Centrului de Dezvoltare Comunitară.

Procesul de informatizare a proceselor și serviciilor de bibliotecă se desfășoară pe baza **Proiectului de Automatizare** ale cărui obiective vizează: implementarea tehnologiilor informatice performante pentru biblioteci, diversificarea și optimizarea calității serviciilor de informare proprii, conectarea și valorificarea resurselor informatice externe, cooperarea și integrarea în sistemul informatic național (în calitate de utilizator și furnizor de informație).

Etapizare. Procesul de informatizare vizează în primele faze operațiile și activitățile interne de bibliotecă, cu o deschidere progresivă spre servicii informatice externe: automatizarea proceselor și serviciilor de bibliotecă : catalogare, circulație, achiziții, control seriale, accesul utilizatorilor OPAC ; conectarea la surse externe de informație (Internet, baze de date la distanță); accesul la distanță al utilizatorilor prin servicii de server Web - home-page propriu; servicii noi de informare: informare comunitară, rețea de CD-ROM-uri; diversificarea serviciilor: instruire și învățământ deschis, servicii speciale (minorități culturale, persoane cu nevoi speciale).

În prezent se derulează procese incluse aproape în toate etapele programului, eforturile specialiștilor informaticieni și bibliotecari au condus la crearea unei baze de date de peste 100000 titluri cărți (cca 2/3 din totalul titlurilor), 2500 titluri periodice, documente audio-video (recent abordate). Utilizatorii au acces intermediat la baza de date generală TINLIB și la baza de date Bibliografie Dobrogea CDS/ISIS), dotarea cu terminale fiind deficitară) ; din 1997 utilizatorii au acces intermediat la Baza de date Lex, foarte solicitată ; In anul 1999 s-a realizat conectarea la Internet pe linie dedicată (utilizat în prezent în serviciile interne ale bibliotecii, accesul direct al utilizatorilor fiind posibil în momentul dotării corespunzătoare cu calculatoare) ; în anul 2001 a fost inaugurat Centrul de Informare Comunitară.

Cataloage electronice

Baza de date TINLIB - versiunea 400 - *Colecții generale.*

Informațiile din descrierile bibliografice înregistrate în secțiunea de editare sunt procesate de sistem și organizate în baze (cataloage) distincte. Principalele cataloage rezultate prin procesarea datelor din modulele Catalogare și Circulație sunt: catalog Titluri (titluri propriu-zise, paralele, uniforme, colecții, alte titluri), catalog Autori, catalog Edituri, catalog Tipografii, catalog Subiecte, catalog Cuvinte cheie - listă alfabetică a cuvintelor din titlurile documentelor care asigură o alternativă de identificare a titlurilor și subiectelor, catalog sistematic C.Z.U., catalog ISBN-uri, catalog Cote (sistematice și de format), catalog Numere inventar, catalog RMF, catalog cititori.

Baza de date bibliografice **CDS/ISIS - Bibliografia Dobrogei a fost inițiată în 1996. După realizarea tuturor optimizărilor solicitate de bibliografi pentru opțiunea "Bibliografia Dobrogei" din programul TINLIB, se va opera conversia Bazei de date bibliografice din sistemul ISIS în sistemul integrat TINLIB, realizându-se în acest fel o bază extinsă de date și implicit un sistem informațional omogen și complex. Complexul de cataloage din baza ISIS are următoarele componente: **catalog Titluri, catalog Autori, catalog sistematic C.Z.U., catalog An de apariție, catalog Personalități dobrogene, catalog Subiecte, catalog Subiecte – persoane, index Instituții, index geografic, index Eveniment, index Tip activitate.****

Aspecte particulare ale informatizării în B.J.C. Opțiunea BJC pentru informatizarea operațiilor de catalogare carte a fost motivată în primul rând de importanța creării bazei de date pentru documentele cu ponderea cea mai mare în colecțiile bibliotecii, bază de date ce constituie punctul de plecare pentru abordarea altor procese și activități. Paralelismul catalogare curentă - catalogare retrospectivă continuă . Din totalul de 140.000 titluri s-au introdus cca 100.000 titluri care reprezintă cca 2/3 din titlurile fondului de bază. Fondul de circulație a fost introdus integral în baza informatizată. Paralelismul cataloage on-line - cataloage tradiționale continuă până la dotarea corespunzătoare cu calculatoare a serviciilor de informare pentru utilizatori.

Baza de date pentru subiecte pentru titlurile din perioada 1990-2002 își probează utilitatea prin rata crescută de interogări și răspunsuri pertinente. Baza de date pentru subiecte este o inițiativă a Serviciului de Catalogare și Clasificare . Neavând modele la nivel național, întreprinderea noastră este un pionierat, poate hazardat, dar asumat conștient din dorința de a oferi utilizatorilor o modalitate suplimentară în regăsirea informațiilor de conținut, mai facilă și mai flexibilă , în condițiile unei producții editoriale bogate pentru anumite domenii și categorii de cititori, apariției unor concepte și realități noi. Clasificarea zecimală universală constituie în continuare modalitatea de indexare a informațiilor pe domenii . Considerăm că indexarea pe subiecte poate fi o metodă complementară și nu o alternativă a modalității tradiționale CZU. Suntem conștienți de imperfecțiunile soluțiilor noastre și încercăm să le corectăm.. Reamintim însă necesitatea elaborării unui index, repertoriu național de subiecte, a unui instrument științific util tuturor categoriilor de biblioteci.

Baza de date bibliografice - Bibliografia Dobrogei în mediu CDS/ISIS a constituit la data inițierii ei o premieră la nivelul bibliotecilor județene. Bibliotecarii constănțeni au avut contribuții și inițiative meritorii în completarea formatului de înregistrare specific.

Procesul de automatizare și informatizare este complex și de durată, realizarea sa este condiționată de resurse financiare substanțiale, necesare pentru echipamente și programe performante, pentru personal specializat, informaticieni și bibliotecari care dezvoltă și întrețin bazele de date, cunoscut fiind faptul că ponderea cea mai mare a costului informației superior prelucrate o deține activitatea complexă și permanentă de încărcare și întreținere a bazelor de date. Etapele se abordează paralel, se interferează, beneficiul fiind valorificarea unor noi resurse și procedee de prelucrare a informației și de accesibilizare rapidă a ei pentru utilizatori.

La nivelul proiecției propriului sistem de informare s-au luat în considerare principiile teoretice, s-a consultat literatura de specialitate pentru cunoașterea unor experiențe de referință. Păstrând distanța necesară față de modelul teoretic, la nivel practic, sistemul informațional al Bibliotecii Județene Constanța a cunoscut o evoluție firească de la o structură minim necesară la o structură complexă, modernă, acordată cu interesele de informare generale și specifice ale membrilor comunității. Cu inerente excepții, sistemul a fost operațional, a asigurat eficient și pertinent funcția de informare. Imperativele actuale ale eficienței și performanței au implicații majore la nivelul bibliotecilor, structuri info-documentare prin excelență. Prin activitatea prezentă, prin obiectivele de dezvoltare, Biblioteca Județeană Constanța își propune să devină un partener activ în sistemul informatic național, un utilizator și un furnizor competitiv de informație.

Georgeta PETRE

• breviar

În ziua de 6 decembrie 2001, în aula Bibliotecii Județene Constanța, a avut loc o întâlnire a publicului cititor (în majoritate, tineret studios) cu scriitorul, criticul literar și profesorul universitar dr. MARIN MINCU, prilejuită de apariția volumului "A fi mereu în miezul realului!" (Constanța, Pontica, 2001, 326 p.). Cartea cuprinde interviurile luate acestei impresionante personalități a vieții literare românești de către critici literari, scriitori sau redactori și publicate în reviste literare și de cultură prestigioase din toate centrele spirituale ale țării. Scriitorul a fost prezentat de prof. Mircea Țuglea și universitarii Dorin Marian, Lăcrămioara Berechet și Alina Ologu. În încheiere, dl. Marin Mincu a răspuns întrebărilor puse de cei interesați de opera sa ori de varii aspecte ale creației literare.

Sub titlul „Generația artistică de după 1990 și atributele ei” s-a desfășurat la Constanța, în perioada 20-21 septembrie 2002 a VIII-a ediție a Colocviilor tomitane. Organizatori: Revista „Tomis”, Consiliul local municipal Constanța, Ministerul Culturii și Cultelor, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național, Universitatea „Ovidius” Constanța.

Între 19 _ 23 septembrie 2002, Universitatea „Ovidius” a fost gazda Salonului Național de carte „Ovidius”, ediția I, 2002, unde au participat 45 de edituri românești, care au organizat tot atâtea lansări. Salonul s-a suprapus, în spațiul aceleiași Universități, cu o Conferință a directorilor de biblioteci universitare.

Între 10 și 22 septembrie 2002, în stațiunea Mamaia a avut loc a X-a ediție a Simpozionului Internațional de Ceramică „Hamangia”. Cofinanțare program: D.J.C.C.P.N. Constanța, Consiliul Județean Constanța, C.L.M. Constanța, U.A.P., Fundația „Titel Petrescu”.

Biblioteca municipală „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Chișinău a sărbătorit jubileul celor 125 ani de activitate

În perioada 12-19 octombrie, 2002, biblioteca publică etalon a Republicii Moldova a marcat împlinirea a 125 de ani de existență prin organizarea unor prestigioase acțiuni științifice sub genericul "Dimensiunea socială a bibliotecii publice în societatea informațională".

Din amplul și variatul program aniversar se cuvine să amintim: seminarul internațional "PULMAN-XT o nouă oportunitate pentru bibliotecile publice".

Simpozioanele și mesele rotunde pe următoarele teme: Contribuția Fundației SOROS la diversificarea serviciilor de bibliotecă în beneficiul comunității; Informația juridică _ suport al populației în exercitarea drepturilor; Serviciile netradiționale pentru copii; Tehnologii și resurse informaționale în beneficiul utilizatorilor bibliotecii metropolitane; Diversitatea culturală. Consiliere etnică. Responsabilitățile bibliotecii publice; Informații comunitare, utilitate, realizări, probleme la Biblioteca Municipală "B.P. Hașdeu"; Diversificarea serviciilor de bibliotecă _ componentă a managementului performant etc.

De semnalat faptul, că în perioada aniversară, acțiunile s-au desfășurat în toate filialele bibliotecii, au participat personalități ale vieții social-politice și culturale din Chișinău, ele fiind amplu prezentate în paginile presei și la posturile de radio și televiziune.

Aniversarea celor 125 de ani ai Bibliotecii municipale "B.P. Hașdeu" din Chișinău a fost onorată de oaspeți ai bibliotecilor din Anglia, Germania, Grecia, Albania, Turcia, Danemarca, Belgia, Estonia precum și delegațiile bibliotecilor județene din România - Alba, Cluj, Constanța, Galați, Neamț, Mureș, Iași, București, Târgoviște, Maramureș.

Întâlnirile bibliotecarilor prilejuite de sărbătorirea celor 125 de ani de activitate a bibliotecii din Chișinău, s-au constituit într-un veritabil simpozion internațional, în cadrul căruia au avut loc utile schimburi de păreri și discuții pe teme actuale ale demersului bibliotecar contemporan.

Se cuvine să subliniem excepționala pregătire a acestor manifestări de către colectivul bibliotecii aniversate sub conducerea inimoasei organizatoare Lidia Kulicovschi.

Dumitru CONSTANTIN-ZAMFIR

CLUBUL ARTELOR **la a patra ediție**

De-a lungul anilor, Biblioteca Județeană Constanța a urmărit în mod programatic realizarea unui dialog atât de necesar între autorii cărților pe care le depozitează și cititorii ei, a unui dialog între creatorii de valori spirituale și publicul constănțean.

Acest lucru a izvorât din dorința noastră de a transforma biblioteca într-un centru modern de studiu, dar și de relaxare, un gen de „cartier de petrecere a timpului liber” unde, pe lângă ludotecă, infotecă, videotecă, eventual artotecă (unde artiștii plastici să-și poată expune lucrările) să existe și un „**Club al Artelor**” în cadrul căruia cititorii să poată dialoga cu autorii cărților pe care le studiază aici, să pătrundă în infrastructura fenomenului literar și artistic, într-un cuvânt să existe un liant între cititori și autorii cărților, o altă cale posibilă de a invita la lectură decât aceea directă de care dispune biblioteca.

Sub genericul „Dobrogea în literatură și artă în perioada interbelică”, a patra ediție a „Clubului Artelor” (reluat după o tăcere de aproape 15 ani) a reunit, la 21 noiembrie 2002 în aula bibliotecii personalități ale culturii dobrogene atât din rândul autorilor invitați cât și din acela al exegeților acestora. A fost vorba de dr. Florica Cruceru, istoric și critic de artă, director al Muzeului de Artă Constanța, între 1961-1985, membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Constanța cu o contribuție deosebită în dezvoltarea rețelei muzeale de artă din Dobrogea, autoare a numeroase studii, cataloage și culegeri de texte, și care cu acest prilej și-a lansat volumul „Artele în Dobrogea: 1877-1940. Mărturii. Documente. Imagini” (Constanța, Editura Muntenia & Leda, 2000), un splendid instrument de referință privitor la ținuturile pontice în perioada menționată.

Lucrarea, ca și activitatea desfășurată de **Florica Cruceru** a fost prezentată de **Valentin Sgarcea**, scriitor, animator cultural, consilier editorial al volumului (și al Editurii Muntenia & Leda), precum și de **Alice Dinculescu** din partea Uniunii Artiștilor Plastici, Filiala Constanța. De altfel publicul a fost constituit, în mare parte, din membrii U.A.P., specialiști în domeniu, literați, editori, numeroși oameni de cultură trăitori în spațiul pontic.

Următorul invitat a fost prozatorul, publicistul și istoricul literar **Victor Corcheș**, autor prolific, căruia de curând i-a fost publicată lucrarea „Revista Fundațiilor Regale” (Constanța, Editura Europolis, 2002), scrisă în colaborare cu colegii noștri, **Gelu Culicea**, (autor, la rândul său, a încă două lucrări utile referitoare la colecțiile B.J. Constanța și la spațiul pontic) precum și cu **Cătălina Grideanu**, bibliotecar în cadrul Serviciului Dezvoltarea și prelucrarea colecțiilor.

Prezentarea a fost făcută de **dr. Liliana Lazia** (poetă, publicistă, director general al B.J. Constanța), Adriana Gheorghiu, director adjunct al instituției noastre, precum și de **Florin Pietreanu**, scriitor, cel care a animat și condus ani de-a rândul Cenaclul „Poesis”.

Scriitorul **Constantin Cioroiu** a încheiat seria invitaților care, prin cărțile publicate, au reînviat imaginea Dobrogei interbelice a vechii Constanțe, cu specificul ei plin de pitoresc. Prozator, publicist, Constantin Cioroiu a lucrat o viață ca bibliograf în cadrul B.J. Constanța, iar în ultimii ani ca director științific al instituției noastre, fiind și inițiatorul prestigioasei serii de manifestări culturale „Creatori la Pontul Euxin” (actualul „Club al Artelor”). A publicat, în calitate de autor sau coautor patru volume ce întregesc imaginea documentară a Dobrogei, a litoralului românesc, acest ultim volum fiind, de fapt, un roman („Calea pescărușilor” Constanța, Editura Ex Ponto, 2002) plin de farmec și culoare locală.

Scriitorul **Ovidiu Dunăreanu**, redactor șef al prestigioasei reviste „Tomis”, membru al Uniunii Scriitorilor, consilier al Editurii Ex Ponto (și al volumului în discuție), deținător a numeroase premii literare a fost primul exeget al lucrării „Calea pescărușilor”. I-a urmat d-ra **Corina Apostoleanu**, șef Serviciu Documentare bibliografică dobrogeană, profesor, publicist, autoare, alături de dl. **Ștefan Cucu** a două volume (dicționare biobibliografice privind „Literatura în Dobrogea”). Cele două prezentări au impresionat prin sinceritatea și căldura cu care au fost făcute aprecierile referitoare nu numai la scriitorul, ci și la omul **Constantin Cioroiu**.

În final, **Ionela Duma**, solistă a Operei din Constanța, acompaniată la pian de **Silvia Ciorei** au dat manifestării un plus de frumusețe.

În calitate de moderator, sper ca această întâlnire să fi fost un moment de exegeză privind opera scriitorilor ce și-au lansat aici volumele, un moment de relaxare în tumultuoasa noastră existență, un gest cultural realizat de instituția noastră pentru spațiul pontic și pentru locuitorii lui.

Eleonora IOIL

FORUMUL CULTURAL NAȚIONAL ZONAL DOBROGEA ȘI MUNTENIA

Pe data de 16 aprilie 2002, Biblioteca Județeană Constanța a fost gazda unei manifestări culturale de excepție: desfășurarea lucrărilor **Forumului Zonal Dobrogea**, sub înaltul patronaj al Președinției, cu participarea domnului **Ion Iliescu**, președintele României. Alături de domnia sa s-a aflat acad. Răzvan Theodorescu, ministrul Culturii și Cultelor, precum și alți reprezentanți ai ministerului.

Din partea autorităților locale au participat: **Stelian Duțu**, președintele Consiliului Județean Constanța, **Gheorghe Martin**, prefectul județului, alte oficialități locale, reprezentanți ai Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național din județele Constanța, Tulcea, Călărași, Buzău, Brăila, Dâmbovița, Ilfov, reprezentanți ai cultelor, ziariști.

Președintele României, domnul **Ion Iliescu** a felicitat Consiliul Județean Constanța pentru construcția Bibliotecii Județene, referindu-se la greutățile pe care le întâmpină în momentul actual cultura, la lipsa unei legi a sponsorizării care să stimuleze diverse manifestări sau tipărirea unor lucrări și la măsurile care trebuie luate pentru a suplini lipsa acestora. La rândul său, **Răzvan Theodorescu** a promis urgentarea soluționării unor probleme apărute în cadrul dezbaterilor.

Doamna **Florența Marinescu**, consilier șef al Direcției Județene de Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Constanța a accentuat ideea valorificării patrimoniului arheologic al zonei peninsulare a orașului Constanța, iar doamna **Liliana Lazia**, director general al Bibliotecii Județene Constanța s-a referit la programul de automatizare al bibliotecilor cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor, la trecerea pe suport electronic a unor documente cu valoare de patrimoniu și la condiția precară a bibliotecilor comunale.

În continuare, au mai supus atenției Forumului problemele lor specifice, **Ana-Maria Munteanu**, director al Teatrului de balet Oleg Danovski, **Lucian Iancu**, director al Teatrului „Ovidiu”, monseniorul **Ștefan Ghența**, reprezentantul confesiunii romano-catolice, arheologul și profesorul **Alexandru Suceveanu**.

Domnul **Stelian Duțu**, președintele Consiliului Județean Constanța, a prezentat în încheierea discuțiilor realizările Consiliului în domeniul culturii și a solicitat concesionarea de la Ministerul Culturii și Cultelor a zonei istorice Basarabi, domnul Ion Iliescu arătându-și disponibilitatea în vederea realizării acestei idei.

După încheierea lucrărilor Forumului a urmat lansarea cărții „Revoluția română”, avându-l ca autor pe Ion Iliescu. Au prezentat lucrarea academicianul Răzvan Theodorescu și istoricul Gheorghe Dumitrașcu.

Realizată în condiții grafice deosebite, lucrarea însumează peste 400 pagini și conține date importante, menționate de autor, de altfel participant direct la evenimentele fierbinți de acum 12 ani, care au schimbat destinul României.

Menționăm câteva din capitolele volumului: *Revoluția, așa cum a fost, Noua structură de putere - CFSN, Primul document al revoluției: Comunicatul către țară al CFSN*, clarificarea unor aspecte confuze ale evenimentelor din decembrie 1989 pe baza analizei unor stenograme, *Primele alegeri libere - 20 mai 1990 - , Fenomenul Piața Universității, Moștenirea revoluției* etc.

În concluzie, lucrarea se constituie ca un document al unui participant direct la revoluție, *implicat și angajat totalmente în destinul țării sale* - după cum afirmă însuși autorul - al unui om politic care încearcă și în acest mod - acela al evocării unor evenimente cruciale din destinele acestui neam - să servească istoria.

Gelu CULICEA

PLANIFICAREA ȘI DEZVOLTAREA COLECȚIILOR

Biblioteca tomitană la vârsta împlinirilor

I. Funcții și obiective ale Bibliotecii Județene Constanța

Produs al umanității creatoare, biblioteca a traversat veacurile și a ajuns în contemporaneitate o instituție fundamentală a unui anumit tip de "bunuri simbolice" (Pierre Bourdieu).

De la aspirația renașcentistă de "colecție universală", biblioteca este concepută astăzi ca sistem deschis, supus transformărilor și continuu perfectibil, cu o structură orientată spre un scop bine definit, pentru a cărui realizare aplică strategii de dezvoltare cât mai adecvate.

Impactul cu o societate acut tehnologizată și informatizată, căreia îi oferă produsele și serviciile, a silit biblioteca să-și redefinească, să-și multiplice și să-și perfecționeze funcțiile pe principii de cerere și ofertă din ce în ce mai imperative.

Depășind de mult stadiul de depozit de cărți mai mult sau mai puțin organizat, biblioteca revendică astăzi statutul de structură infodocumentară aptă să satisfacă solicitările unui câmp social cu interese de cunoaștere de o complexitate fără precedent și tot mai avizate.

1. Funcții

Ca verigă a Sistemului Național de Informare și Documentare și ca bibliotecă publică îndeplinește funcțiile: colecționează, organizează, stochează și diseminează colecții reprezentative de cărți, periodice, manuscrise și alte documente grafice, audio-vizuale din producția editorială curentă și retrospectivă, națională și internațională, în funcție de dimensiunile și structura socio-profesională a populației; realizează servicii gratuite de lectură și studiu pentru comunitate, prin săli de lectură, împrumut la domiciliu, filiale și puncte de împrumut; organizează cataloage și alte instrumente de informare bibliografică; asigură servicii de informare bibliografică; efectuează studii și cercetări bibliologice, bibliografice și de sociologie a lecturii; inițiază și participă la activități culturale.

Ca bibliotecă județeană are și atribuții specifice: îndeplinește funcția de depozit legal local; asigură asistență metodologică pentru bibliotecile din rețeaua publică județeană.

2. Obiective

În lucrarea „Management pentru biblioteci și centre de informare,,, Robert D. Stueart și Barbara B. Morgan identifică patru niveluri de obiective: misiunea generală a instituției, scopurile organizației ca întreg, obiectivele specifice și activitățile. Reflectând aceste niveluri, Biblioteca Județeană Constanța consideră că misiunea sa este de a ființa ca structură aptă să producă servicii de informare, lectură și studiu în scopul satisfacerii cerințelor unui segment cât mai amplu de populație, prin obiective specifice profilului său enciclopedic și prin activități concrete, măsurabile și cuantificabile la nivelul serviciilor. Ca un prim pas în planificarea activității, Biblioteca Județeană Constanța și-a identificat marile obiective luând în calcul o serie de elemente precum:

A. utilizatorii: ce sunt și ce nu sunt ei;

B. serviciile: ce servicii sunt necesare, ce servicii trebuie îmbunătățite și care redimensionate sau chiar desființate;

C. resursele de personal;

D. resursele financiare;

E. responsabilitățile bibliotecii în cadrul comunității.

A. La nivelul utilizatorilor de servicii furnizate: transformarea bibliotecii într-un centru cultural și informațional complex, cu valențe noi și deplasarea unor accente; obiectivul este realizabil prin: integrarea sistemului automatizat al bibliotecii în sistemul național de informare, prin stabilirea comunicațiilor de date cu Biblioteca Națională, cu Centrul de Informatică și Memorie Culturală al Ministerului Culturii, cu alte biblioteci din țară care posedă sisteme automatizate; extinderea serviciilor către grupuri sociale cu cerințe de informare mai complexe (grupuri profesionale, întreprinzători, cei ce asigură consultanță etc.); constituirea unui compartiment de informare asupra unor oferte profesionale deosebite (specializări, burse), prin oportunitățile oferite de Biblioteca Britanică ce funcționează în asociere cu Biblioteca Județeană Constanța și în sediul ei; instalarea, în funcție de posibilitățile financiare, a unor terminale în sala cataloagelor și în secția de copii; accesul la Internet al unor categorii de beneficiari (studenți, profesori, cercetători); elaborarea unor programe de inițiere în utilizarea serviciilor de bibliotecă, în colaborare cu instituția școlară; deplasarea cu publicații în zonele unor beneficiari defavorizați, ce constituie de regulă masa non-utilizatorilor: augmentarea fondului de carte dobrogeană prin identificarea documentelor în colecțiile bibliotecilor din țară, în colecțiile altor instituții și în colecții particulare; elaborarea Monografiei Bibliotecii Județene Constanța; obiective permanente ce se impun intensificate: identificarea unor priorități informaționale ale contextului și elaborarea unor bibliografii de întâmpinare; efectuarea unor sondaje de opinie privind calitatea serviciilor oferite de Biblioteca Județeană Constanța, actualitatea selecțiilor și eficacitatea sistemului informațional; inițierea unor evenimente culturale cu participarea unor personalități de marcă; elaborarea unor materiale promoționale, colaborarea cu mass-media pentru popularizarea ofertei Bibliotecii Județene Constanța.

B. La nivelul resurselor de personal: parcurgerea cursurilor de inițiere, consolidare, specializare; instruirea, într-un program propriu, a tuturor bibliotecarilor în tehnica utilizării calculatorului; asistență de specialitate pentru bibliotecarii nou-numiți; realizarea unui sistem coerent de asistență metodologică în județ.

C. La nivelul resurselor financiare: utilizarea judicioasă a resurselor bugetare în condițiile în care prețul publicațiilor crește iar suporturile electronice devin tot mai necesare; identificarea unor noi surse (apel la sponsorizări, donații).

II. Dezvoltarea colecțiilor

„Până în vremurile din urmă, colecționarea cuprinzătoare a tuturor înregistrărilor disponibile era privită nu numai ca obiectiv legitim, ci și ca un obiectiv practic al bibliotecii. Astăzi, creșterea rapidă a volumului total al înregistrărilor grafice contrazice realizarea efectivă a unui astfel de ideal și complexitatea înregistrărilor transformă o astfel de concentrare într-un scop irațional” scria, încă din 1966, Jesse Shera.

Conceptul de dezvoltare a colecțiilor, cândva sub spectrul unic al sensului crescător include astăzi cu necesitate filtrarea și eliminarea. Centrarea pe logica acumulării generează incapacități și disfuncții care se propagă ulterior în întregul sistem. De aceea criteriul selectivității este cardinal. Ca bibliotecă publică definită prin caracterul enciclopedic al colecțiilor sale și prin adresabilitate generală, Biblioteca Județeană Constanța își dezvoltă colecțiile prin modalități consacrate: achiziții, abonament, transfer, schimb interbibliotecar și prin efectul legii depozitului legal.

Criteriile de dezvoltare urmăresc: continuitatea colecțiilor; valoarea culturală a publicațiilor achiziționate; acoperirea domeniilor reprezentative ale activității socio-economice și culturale din municipiu și județ; completarea permanentă a fondului de referință; asigurarea cerințelor de lectură la categoriile reprezentative: elevi, studenți, tineret; completarea colecțiilor de loisir; completarea fondului de carte dobrogeană; completarea colecțiilor bibliofile și de patrimoniu; completarea colecțiilor bibliologice.

Noile exigențe ale timpului actual, determinate de mutațiile survenite în structura economică, socială, culturală, profesională a orașului și județului impun o planificare care să le răspundă în forme adecvate, flexibile, mobile, prin soluții anticipative și alternative care să țină seama de structura și comportamentul informațional al utilizatorilor, de rigorile spațiului și, evident, de resursele financiare alocate.

Asigurarea continuității colecțiilor rămâne obiectivul principal al politicii de dezvoltare a fondului de publicații.

Apariția unor grupuri cu interese de lectură puternic specializate (partide politice, firme private, ONG-uri etc.) determină o dezvoltare mai accentuată a domeniilor: legislație, literatura minorităților naționale, publicații emise de foruri naționale și internaționale, cele ale organelor administrației locale.

Înființarea Universității "Ovidius" și a altor universități particulare a însemnat un aflux fără precedent de studenți și cadre universitare, ceea ce obligă Biblioteca Județeană Constanța la achiziționarea unui număr sporit de cursuri, manuale universitare, lucrări de specialitate pentru care nu de puține ori se apelează la împrumutul interbibliotecar.

Reforma învățământului cu exigențele ei noi, practica școlară a referatelor și eseurilor determină necesități de dezvoltare a colecțiilor cu lucrări de referință tot mai numeroase, cu sinteze și culegeri, cu multe exemplare dintr-un titlu pentru fondul în circulație.

Achiziția de carte de loisir conține și multă subliteratură, dar trebuie realizată în spirit democratic față de preferințele beneficiarilor, accentuând funcția cultural-educativă a bibliotecii și sancționând gustul periferic. Numărul de exemplare trebuie să fie mereu suficient, cartea de succes nu trebuie să lipsească. Se exprimă astfel și funcția de instituție de protecție socială a bibliotecii, funcție ce trebuie extinsă și la alte tipuri de documente, în special publicațiile adresate copiilor.

Funcția de depozit legal local contribuie în bună măsură la consolidarea colecțiilor bibliotecii, Constanța fiind un teritoriu cu puternică activitate editorial-tipografică (mai mult de 30 edituri și tipografii). Un accent deosebit cade pe dezvoltarea colecției de carte dobrogeană, în completarea căreia Biblioteca Județeană Constanța aspiră la exhaustivitate.

Donațiile, abundente după 1990, vin constant de la Ministerul Culturii și Cultelor și sporadic de la alte instituții sau persoane fizice, dar aici criteriul selectivității ar trebui să opereze mai drastic, suprimând tentația de a păstra întreaga carte străină, chiar dacă "arătoasă", sau de a prelua integral biblioteci particulare. Necesități mari se resimt în zona publicațiilor periodice străine, extrem de solicitate, mai ales în cele de specialitate din domenii tehnico-economice, dar și din zona unor lucrări de specialitate solide, care s-au impus pe plan mondial (tratate, atlase medicale) din literatura altor țări. Funcționarea în sediul Bibliotecii Județene Constanța a Bibliotecii Britanice într-un contract de asociere cu Consiliul Britanic este benefică în acest sens.

Practicăm liste de lucrări intens cerute dar inexistente în bibliotecă, din producția editorială curentă și retrospectivă națională și străină, pentru a căror procurare se fac laborioase demersuri.

Planificarea dezvoltării colecțiilor trebuie să ia în calcul mai accentuat zona documentelor audiovizuale și multimedia, costisitoare, e drept, dar indispensabile, pentru a face mai expresivă oferta de produse informaționale cu geometrie variabilă.

La nivelul anului 2001, activitatea de dezvoltare a colecțiilor a înregistrat următorii parametrii calitativi:

- prin efectul legii depozitului legal: 300 titluri cărți; 78 titluri periodice; 56 afișe ale unor spectacole; 228 materiale publicitare (afișe, pliante, mape); 5 agende și calendare; 76 vederi și cărți poștale; 31 materiale cu caracter electoral.

Total = 774 unități de evidență.

- prin achiziții de la colectura "Libri maris": 4948 exemplare cărți; prin comenzi diverse: 854 exemplare cărți; prin donații de carte: 3854 exemplare cărți.

Total = 9656 unități de evidență.

- prin abonamente la publicații periodice: 323 abonamente la ziare și reviste: 304 românești, 19 străine; 509 titluri standarde; prin donații de publicații periodice: 74 donații.

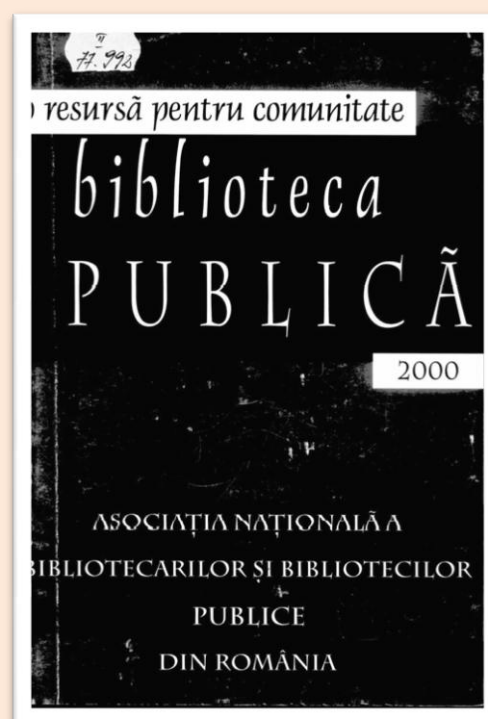
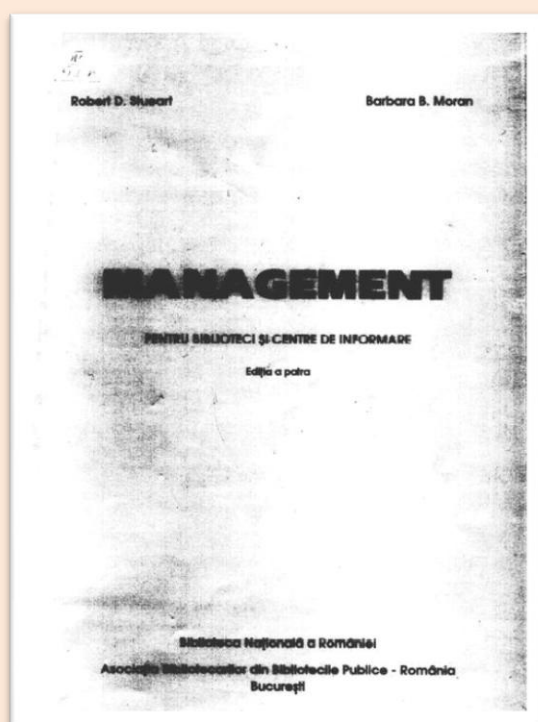
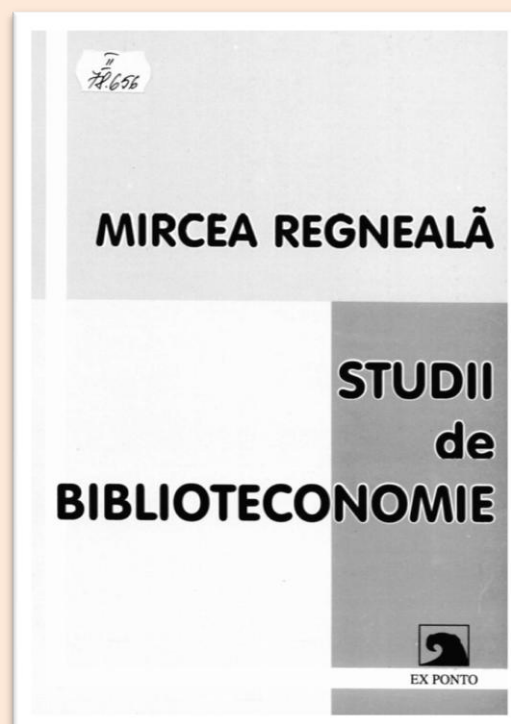
Total = 906 titluri publicații periodice.

Dotările încă insuficiente cu echipament automatizat constituie un handicap serios.

Dar implementarea sistemului integrat TINLIB (cu modulul CATALOGARE operațional din 1996, cu aproximativ 80% din titlurile cataloagelor tradiționale convertite în cataloagele electronice, cu baza de date bibliografice "Bibliografia Dobrogei" în mediu CDS / ISIS, în curs de conversie în TINLIB, cu baza de date LEX accesibilă din 1997), accesul la INTERNET (deocamdată numai pentru serviciile interne), preocupările de constituire a Catalogului Național Partajat ne îndreptățesc să sperăm că vom putea spori valoarea documentară a bibliotecii cu documente electronice de diferite tipuri, configurând și colecții virtuale alături de cele tradiționale.

Bibliografie

1. **Biblioteca publică: o revistă pentru comunitate.** București, A.N.B.P.R., 2000
2. Regneală, Mircea. **Studii de biblioteconomie.** Constanța, Ex Ponto, 2001
3. Stoica, Ion. **Criza în structurile info-documentare.** Constanța, Ex Ponto, 2000
4. Stoica, Ion. **Interferențe biblioteconomice.** Constanța, Ex Ponto, 1998
5. Stueart, Robert D.; Moran, Barbara B. **Management pentru biblioteci și centre de informare.** București, Biblioteca Națională și A.N.B.P.R., Ed. a IV-a, 1998

BIBLIOTECA TOMITANĂ LA VÂRSTA ÎMPLINIRILOR

- **Repere istorice**

Tradițiile culturale dobrogene sunt străvechi, realitate atestată pregnant de numeroasele vestigii arheologice aflătoare la tot pasul în ținutul dintre Dunăre și Mare. Orașele grecești, romane ori bizantine, în care elementul etnic autohton era puternic reprezentat, au cunoscut, alături de o intensă activitate economică și o elevată viață spirituală, dacă avem în vedere mărturiile în piatră ale existenței unor teatre, gimnazii, ateliere de artă, edificii și monumente, unele de o mare virtuozitate arhitecturală. Totodată, izvoarele literare consemnează că acest ținut a fost patria de origine a unor oameni de carte – scriitori și erudiți – binecunoscuți în lumea veche, ca geograful **Demetrios din Callatis** (sec. III a.H.), filosoful **Heraclid** (170-146 a.H.), autorul de tragedii **Istros Callatianul** și biograful **Satyros** (sec. III p.H.), **Dionysius Exiguus** (sec. V p.H.), erudit care a calculat cronologia erei de la nașterea lui Hristos (folosită și azi) și alții.

Deși nu au fost aflate vestigii antice ale unor biblioteci publice, în orașele pontice au existat, neîndoielnic, colecții particulare de scrieri ale autorilor din vechime, colecții fără de care nu se putea concepe o viață spirituală atât de efervescentă.

Vreme de un mileniu, după distrugerea civilizațiilor antice de pe meleagurile euxine de către migrațiunile popoarelor așa zise barbare, acest ținut nu a mai cunoscut manifestări spirituale culte de amploare, cu toate că putem presupune că la Durostorum ori la Vicina (localitate încă neidentificată cu precizie), centre ale ortodoxiei, ființau colecții de scrieri religioase.

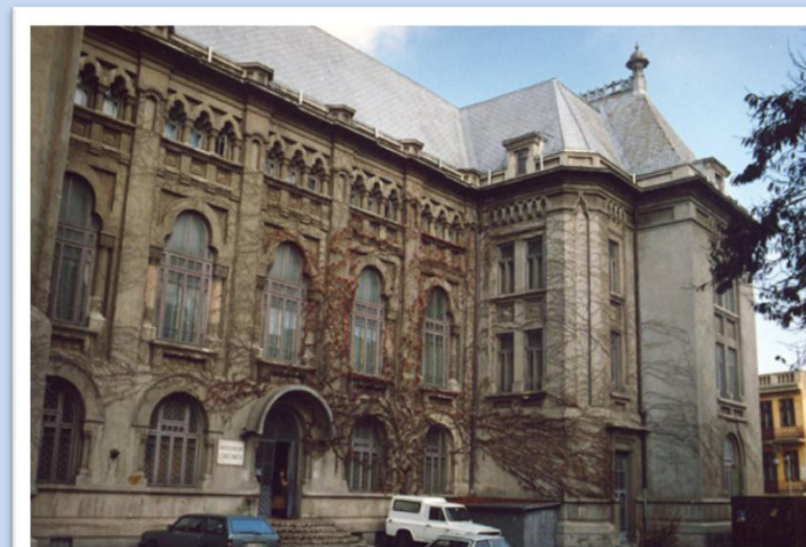
În timpul stăpânirii otomane (1418-1877), care s-a îngrijit – cum aflăm din mărturiile unor călători, îndeosebi din cele ale lui **Evliia Celebi**, peregrin prin aceste locuri la jumătatea secolului XVII – de organizarea unui învățământ primar pentru supușii musulmani, au funcționat numeroase școli, între care, desigur, remarcăm seminarul teologic de la Babadag, fondat la 1610 de **Ali Gazi Pașa**, a cărui clădire există și azi, și unde s-au pus bazele unei biblioteci.

Seminarul a funcționat neîntrerupt la Babadag până în 1900, după care a fost mutat la Medgidia; fondurile de carte, numeroase, cuprinzând și lucrări de valoare bibliofilă și documentară – așa cum afirmă oameni de cultură care le-au cercetat – se vor risipi însă în anii de după cel de al doilea război mondial.

Prima bibliotecă românească – în acest ținut unde elementul etnic românesc a fost și cel mai vechi și cel mai numeros – a aparținut Mănăstirii Cocoș, lăcaș fondat în anul 1833 de transilvăneanul **Visarion**, monah luminat, care a lucrat vreme de trei decenii la Neamț, ca tipograf. Și astăzi mai aflăm volume în biblioteca de aici – găzduită în anii din urmă într-un muzeu de carte și de obiecte bisericești – din vremea lui Visarion, între care și donația, de aproape douăzeci de titluri, făcută, începând cu anul 1845 de **Neonil**, stareț al mănăstirilor Neamț și Secul.

O importantă donație a făcut acestui vechi lăcaș de cult românesc și mitropolitul **Veniamin Costache**.

O bibliotecă – formată îndeosebi din material didactic – a alcătuit, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, la școala românească din Silistra, institutorul **Costache Petrescu**, el însuși autor al unui abecedar turco-român, tipărit la Rusciuc în 1874.

Revenirea Dobrogei la țară, în 1878, a însemnat integrarea acestei străvechi provincii românești în circuitul cultural național. Apar asociații și societăți culturale, ziare și reviste. Un moment important în viața spirituală a provinciei pontice l-a constituit fondarea, în 1897, la Constanța, a Cercului literar „Ovidiu”, inițiativă a publicistului **Petru Vulcan**. Comitetul de conducere, din care făceau parte, onorific, V.A. Urechia, I.L. Caragiale, B.P. Hașdeu ș.a., a propus înființarea unei reviste și, lucru notabil, a unei biblioteci “universale”. Biblioteca va fi inaugurată la 15 septembrie 1898. În 1899, biblioteca număra peste 3.500 de volume, avea un bibliotecar (acest oficiu îl făcea un funcționar din port) și funcționa zilnic (9-11; 20-22). După numai un an însă, datorită divergențelor dintre membrii conducerii cercului literar, această primă bibliotecă dobrogeană își va înceta activitatea.

La Tulcea, încă de la 1879, a luat ființă o bibliotecă în cadrul prefecturii, care va funcționa cu întreruperi în anii celor două războaie mondiale, până în 1947; în fondurile sale au predominat, firește, publicațiile juridice și legislative.

Regulamentul pentru funcționarea bibliotecilor populare din 5 septembrie 1898 va da un impuls lecturii publice prin înființarea a numeroase biblioteci și cercuri de lectură în școlile și comunele județului; dar aceste inițiative se vor solda, cel mai adesea, cu improvizații de scurtă durată. Cele două mari licee dobrogene – „Mircea cel Bătrân” din Constanța și “Spiru Haret” din Tulcea vor înființa biblioteci cu fonduri bogate și valoroase, existente și azi. În anumite perioade, aceste biblioteci au fost accesibile și publicului larg.

O inițiativă remarcabilă a fost înființarea casei de citire „Ion Creangă”, aparținând muncitorilor din portul Constanța, în anul 1923. Până își va înceta activitatea, în 1928, casa de citire „Ion Creangă” organizează șezători literare și alte diverse manifestări culturale și artistice (la șezătoarea din 12 iulie 1923 a participat însuși ministrul Muncii, care a primit președinția de onoare).

Activitate notabilă pe tărâmul lecturii publice au mai desfășurat: biblioteca Ateneului „Sf. Gheorghe” (între anii 1925-1927, la Constanța), cu un fond de 3.000 volume, Biblioteca C.F.R. (din 1935), cu 1.500 volume, Biblioteca Tribunalului Constanța (existentă și azi), cu fonduri de carte predominant juridice, biblioteca “Ion Creangă” din Tulcea, instituție publică, bine înzestrată cu fonduri enciclopedice, ce a contribuit substanțial la stimularea vieții culturale în metropola Deltei.

Numeroase inițiative de luminare a poporului prin carte s-au adresat și mediului rural. Societăți culturale ale învățătorilor au fondat, pe lângă școli, mulțime de biblioteci în comunele dobrogene, majoritatea cu fonduri de carte simbolice și cu existență efemeră, numite „case de citire” ori biblioteci populare; unele dintre aceste inițiative s-au manifestat spornic, ca de exemplu cele de la Mihail Kogălniceanu, fost Caramurat (biblioteca de aici avea circa 400 volume), Garvăn (435 volume) ori Târgușor din județul Constanța. Intensă propagandă de carte a desfășurat în mediul rural Asociația “Cartea sub icoană”, condusă de profesorul constănțean **Constantin Mureșanu**, care a editat și tipărit 12 volume utile, cele mai multe laice, în tiraj de masă și care, sub aparență mistică, a difuzat în rândurile plugarilor cartea bună, instructivă.

Ideea realizării unei mari biblioteci publice va câștiga, de-a lungul anilor, pe măsura dezvoltării economice a Dobrogei, tot mai mulți adepți. La 9 iulie 1931, Ministerul Instrucțiunii și Cultelor, Casa Școalelor și Culturii Poporului (ministru N. Iorga), prin adresa nr. 27.369, cere municipalității constănțene „înființarea unei biblioteci comunale, înzestrată cât mai puternic cu tot felul de publicațiuni, de care să se poată folosi de la umilul absolvent de curs primar până la intelectualul cel mai „recunoscut”. Venind în întâmpinarea acestui apel, conducerea municipiului convoacă o seamă de personalități culturale ale orașului, care hotărăsc înființarea Bibliotecii municipale. Se pornește cu un fond de 100.000 lei pentru achiziționarea de mobilier și cărți, biblioteca urmând a fi organizată după sistemul adoptat de biblioteca unui cartier praghez (Vinohrody)) al cărui prospect a fost pus la dispoziția municipalității de consulatul Cehoslovaciei. Un profesor, dr. Carol Blum, a fost numit bibliotecar, dar biblioteca, instalată în casele poetului Ion N. Roman, va fi

deschisă pentru public abia la sfârșitul anului 1934.

În timpul războiului (1943), biblioteca va fi amenajată în localul primăriei (casele I.N. Roman fiind distruse de bombardament, în 1941); ea va funcționa după un nou regulament, întocmit după cel al bibliotecii municipale din Timișoara. Fapt notabil, pe lângă funcția de bibliotecă publică, biblioteca din Constanța urma să devină un centru al documentării locale dobrogene, prin înființarea unei arhive de documente și stampe vechi referitoare la ținutul pontic. Redeschisă în noiembrie 1943, cu un fond de 20.000 volume (personalul era format din bibliotecar șef, ajutor de bibliotecar, compactor de cărți, garderobier, și camerier-curier), Biblioteca municipală Constanța trecea, în viziunea autorităților, drept una din cele mai bine amenajate biblioteci din țară.

Activitatea circumscrisă lecturii publice va cunoaște, după război, o perioadă de prefaceri, în pas cu precipitarea evenimentelor politice care vor duce la instaurarea deplină a puterii comuniste; din anul 1950, Biblioteca municipală va căpăta atribuțiuni pentru întreaga regiune, iar din noiembrie 1951, va funcționa după Regulamentul bibliotecilor publice regionale.

La Tulcea, va funcționa Biblioteca raională, iar din 1968, aceasta va deveni Biblioteca municipală, apoi județeană; tot din acel an, biblioteca regională Dobrogea din Constanța va redeveni bibliotecă municipală, după care va primi atribuțiuni metodologice pentru județul Constanța.

Constantin CIOROIU

BIBLIOGRAFIE ȘI DOCUMENTARE

Repere istorice

Cunoașterea cerințelor de informare ale utilizatorilor constituie o permanență a meseriei de bibliotecar, întrucât întreaga activitate a bibliotecii are ca finalitate servirea publicului. În sensul acesta, biblioteca este un **sistem deschis în care feed-back-ul din partea utilizatorilor este de maximă importanță**.

Procesul servirii utilizatorilor se realizează în funcție de instrumentele de informare pe care biblioteca le deține.

Sistemul de informare bibliografică locală al Bibliotecii Județene Constanța este un ansamblu de lucrări bibliografice curente și retrospective cuprinzând volume tipărite, fișiere, liste bibliografice ce oferă informații despre provincia istorică Dobrogea, din toate domeniile de activitate. Necesitatea existenței unui astfel de tip de servicii s-a ivit în timp și s-a bazat pe cererile utilizatorilor de a studia diferite aspecte ale evoluției istorice, economice, culturale, artistice a ținutului dintre Dunăre și Mare.

Menționăm că experiența Bibliotecii Județene Constanța în acest domeniu este îndelungată, începuturile bibliografiei locale datând din 1968-1969, iar conceptul de “Bibliografie a Dobrogei” a fost enunțat de către fondatori, chiar la înființare, în 1931. În momentul de față sursele de informare a utilizatorilor sunt combinate: cataloage tradiționale, anuarul “Bibliografia Dobrogei” (începând din 1969) iar din 1996, informația dobrogeană se regăsește pe suport electronic.

Consemnarea acestor informații din colecțiile de presă locală și centrală precum și din fondul de carte sau alte tipuri de documente se realizează în funcție de anumite criterii de importanță a selecției, dintre care amintim: informația generală care se referă la teritoriu amintit; informații oficiale (emise de Guvern, Parlament, Președinte sau administrația locală); statistici (demografice, economice, culturale etc.); activități economice, culturale, religioase, politice, administrative; noutăți din viața social-economică (inaugurări de instituții, de exemplu); întâlniri de importanță națională (congrese, conferințe, simpozioane, colocvii); interviuri cu personalități consacrate privind zona Dobrogei, anchete sociale, producție editorială și tipografică locală; producții artistice (teatru, arte plastice, literatură, cinematografie, muzică de inspirație dobrogeană); hărți sau alte tipuri de iconografie.

Acestora li se adaugă un număr important de informații privitoare la personalități care s-au născut în acest teritoriu ori și-au dedicat activitatea Dobrogei (inclusiv personalități aflate în diaspora).

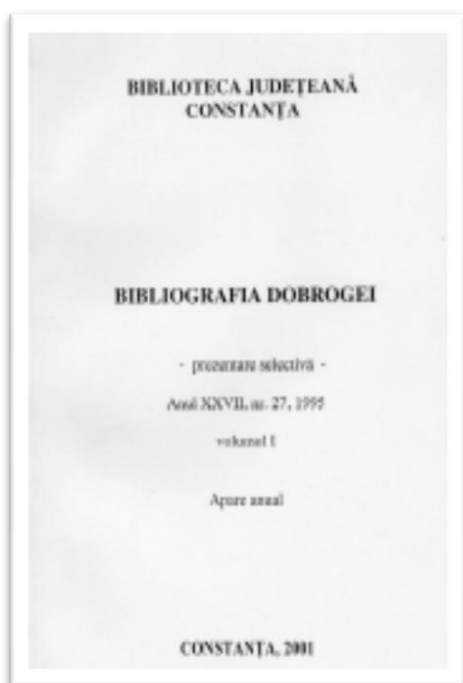
Toate aceste informații au fost selectate și organizate avându-se permanent în vedere necesitățile de informare și documentare ale utilizatorilor, venindu-se și în întâmpinarea multor tipuri de cereri. În mod evident caracterul de informare – documentare – cercetare al acestor tipuri de servicii dă specificul relației cu utilizatorii.

Particularitatea este în aceeași măsură conferită și de faptul că cei care prelucrează informația au atribuții în relațiile cu publicul. Acesta este un avantaj important deoarece feed-back-ul se realizează mai rapid. În interacțiunea cu utilizatorul bibliograful preia cererea, îi degajează semnificația și o situează într-un context de căutare.

Serviciile de referință, în general, au o componentă de **informare la cerere** și una de **bibliografie la cerere**, astfel încât gradul de complexitate a serviciilor oferite este diferit.

Deși de-a lungul timpului a fost elaborat un număr important de bibliografii și cataloage tematice dintre cele mai diferite (turism, învățământ, istorie, etnografie, literatură) informarea bibliografică reprezintă un tip de servicii care **necesită o personalizare** maximă a documentării.

Fiecărui tip de utilizator i se oferă informația necesară. Între utilizator și bibliograf se dezvoltă un dialog de “tip interviu” din care bibliograful trebuie să afle: **ce utilizator servește** (elev student, cercetător, persoană interesată temporar de o temă), **cărui scop îi servește informarea-documentarea** (lucrare școlară, cercetare, informare generală), **cât timp poate alocă studiului, ce tipuri de documente va consulta** (enciclopedii, monografii, articole din presă sau din carte) și **pe ce suport** (tradițional, electronic, microfilm), **cât cunoaște** (respectiv deține o bibliografie de recomandare). În funcție de aceasta, bibliograful acționează în selecția resurselor de referință după capacitatea lor de a răspunde la necesitățile de informare și condițiile mai sus menționate.

Astfel, există cereri ce își găsesc rezolvarea pe loc în informațiile analitice – din presă ori carte – existente. Exemple: „Mănăstiri din Dobrogea”, „Activitatea poetului Alexandru Gherghel”, „Minorități naționale din Dobrogea: armenii”, „Carierile de piatră din județul Tulcea”, „Activitatea Delfinariului din Constanța”. Necesitățile de documentare pentru lucrări de licență, dizertație, masterat, doctorat, gradul I didactic sunt complexe și presupun o atentă studiere a temei de către bibliograf și respectiv o căutare mai îndelungată a informației. În unele cazuri avem de-a face cu așa-numita „informație ascunsă”, nerelevantă de surse imediate. Situațiile amintite constituie „o provocare” căreia bibliograful îi face față cu mai mult succes cu cât stăpânește mai bine instrumentele de informare.

Actualmente multitudinea surselor, avalanșa de documente transformă bibliotecarul într-un “gestionar de informație” și un mediator între aceasta și utilizator. Beneficiarul informației trebuie “împuternicit” să se poată orienta în regăsirea datelor de care are nevoie. Exemple de cereri de cercetare: „Istoricul fabricării pâinii în Constanța”, „Istoricul minorității italiene în Dobrogea”, „Evoluția privatizării Portului Constanța”, „Personalități dobrogene în diaspora”.

Menționăm că cererile vin din partea unor instituții, organizații, asociații cu care biblioteca are relații de colaborare. Exemple: „Istoricul Corpului Gardienilor Publici”, „Istoricul alimentării cu apă” (solicitat de R.A J.A. Constanța), „Poluarea Mării Negre”, „Istoricul stațiunii Mamaia”, „Relațiile româno-ungare în perioada 1920-1945” (solicitat de Muzeul Marinei Constanța), „Istoricul Camerei de Comerț” etc. Canalele pe care aceste solicitări ajung la serviciul de Informare Bibliografică sunt: cererea directă, telefon, fax, e-mail. Există cereri pentru lucrări de doctorat și documentare din străinătate.

Modalitățile de lucru ale bibliografului trebuie să fie flexibile, adaptate la permanenta schimbare a tematicilor cerute. Reorientarea se face de multe ori foarte rapid, întrucât timpul pe care utilizatorii îl au la dispoziție este foarte scurt.

Corina APOSTOLEANU

BIBLIOTECA ȘI COMUNITATEA

În societatea de azi nevoia crescută de informație, extinderea proceselor educative pe toată viața, creșterea volumului de informații la nivel local, național și global schimbă modelul tradițional al serviciilor bibliotecii publice.

În momentul de față, bibliotecile lucrează pentru a deveni centre informaționale complexe, centre de educație permanentă.

Biblioteca deține azi în colecțiile sale nu numai cărți și periodice, dar și casete audio, video, informații pe suport electronic. Ea organizează și furnizează informații, creează baze de date locale și le pune la dispoziția utilizatorilor; în același timp oferă acces la orice alte baze de date.

Ca urmare a diversificării serviciilor Bibliotecii Județene Constanța, a luat ființă **Centrul de Informare Comunitară**. Centrul s-a deschis pentru public la 4 aprilie 2001, răspunzând astfel unor nevoi actuale de informare ale cetățenilor. S-a dovedit de asemenea, în urma unor sondaje, că utilizatorul/cititorul (și mai nou clientul) vine la bibliotecă nu doar pentru a citi, dar și pentru a obține informații într-o problemă personală, nu obligatoriu culturală. În acest caz biblioteca îl ajută, prin intermediul Centrului de Informare Comunitară, să accedă la cele mai variate informații: legislație, sănătate, piața muncii, reconversia forței de muncă, politică, economie, învățământ, turism, și alte tipuri de date.

Așadar, rolul principal al **Centrului de Informare Comunitară** este acela de intermediar în procesul obținerii informației, informație curentă de zi cu zi, informație factologică, de tip adresă, număr de telefon, date statistice, tarife, orare de funcționare, oferte locuri de muncă, date actuale referitoare la economie, la procesul de integrare în Uniunea Europeană a României, etc. Centrul asigură accesul în mod egal al tuturor categoriilor de cetățeni la informația privind drepturile și responsabilitățile lor și a serviciilor disponibile, în așa fel încât ei să devină membri conștienți ai comunității din care fac parte.

În vederea facilitării accesului la aceste tipuri de informații, a fost creată o bază de date structurată pe următoarele domenii:

Asistența socială: cuprinde informații despre : persoanele defavorizate (copii, bătrâni, persoane cu dizabilități), șomaj, drepturile și obligațiile personalului angajat, drepturile copilului, ale tineretului și ale omului în general; protecție socială, pregătire profesională necesară practicării unei meserii, cursuri de calificare și recalificare; sprijin în căutarea unui loc de muncă, elaborare CV, în limbile: româna, engleză, franceză, germană.

Sănătate: informații legate de instituțiile medicale de pe raza Județului Constanța (spitale, sanatorii, policlinici, cabinete medicale, dispensare, cabinete stomatologice, laboratoare de analize, farmacii, plafone, medici specialiști), informații legate de cabinete și farmacii veterinare, agenți economici care comercializează produse medicale; informații medicale legate de viața tânărului și a familiei.

Sport: informații despre ramuri și cluburi sportive, baze sportive, antrenori; informații legate de cluburi private de fitness/ aerobic, arte marțiale etc.

Turism: informații turistice; stațiuni, capacitate hotelieră, tarife, lista hotelurilor, restaurantelor de pe litoral; agroturism pe litoral și în țară; lista agențiilor de turism și tipurile de servicii pe care acestea le prestează; obiective turistice în Județul Constanța și în Județul Tulcea: rezervații naturale, itinerarii mănăstiri, cetăți antice etc.

Economie: informații legate de regiile autonome (naționale și internaționale), agenții economici, bănci, burse, agenții de publicitate, agenții imobiliare.

Activități portuare: informații legate de șantierele navale, companiile naționale maritime, armatori, agenții maritime, servicii portuare, servicii vamale, operatori portuari.

Transporturi: informații cuprinzând transportul de persoane, regiile autonome din județul Constanța (datele furnizate se referă la liniile de transport, program de funcționare, tarifele de călătorie); transport de marfă, transport feroviar, transport internațional, transport rutier, transport aerian, transport maritim.

Cultură: informații legate de evenimente culturale, muzee, programul teatrelor, vestigii arheologice, monumente istorice; informații despre asociații specializate, instituții de cultură, biblioteci; date utile despre instituțiile școlare (de stat și private) de toate gradele, de la învățământul preșcolar la învățământul superior.

Integrare europeană: informații legate de aderarea României la Uniunea Europeană, etape, criterii de îndeplinire a negocierilor, legislația în domeniu, piața europeană, acquis-ul comunitar, tratate.

Drepturile omului: informații referitoare la: Curtea Europeana a Drepturilor Omului, declarația universală a drepturilor omului, convenția cu privire la drepturile copilului; dar și îndrumarea cetățenilor către instituțiile abilitate.

Administrație publică: informații referitoare la: consilii județene, prefecturi, primării pe plan local și național (datele din acest câmp sunt cu precădere de tipul: localizare, număr de telefon al instituțiilor, birourilor, de ex. din cadrul primăriei: birou cadastru, birou licitații, birou primării, departament urbanism, etc.), modalități de obținere a unor autorizații, date referitoare la taxe și impozite etc.

De asemenea, tot în cadrul Centrului de Informare Comunitară s-a dezvoltat un serviciu intitulat: - **Căutare pe Internet la Cerere** - din domenii precum: afaceri, sănătate, educație și învățământ, profesional, psihologie.

Domeniile cele mai solicitate au fost: turism, legislație românească, dar și referitoare la integrarea României în Uniunea Europeană, asistență socială – organizații nonguvernamentale, învățământ, navigație, administrație publică. Trebuie menționat faptul că cererile au fost totuși dintre cele mai diverse: pornind de la general (liste de adrese, numere de telefon) și ajungând până la teme specifice (infrastructura și grad de valorificare a potențialului turistic al litoralului românesc).

Numărul cererilor rezolvate de la deschidere și până în prezent a depășit cifra de 600, un lucru îmbucurător având în vedere percepția învechită a cetățenilor conform căreia biblioteca era un spațiu de depozitare al documentelor, un “muzeu”, un spațiu neflexibil incapabil de schimbare, și mai puțin un loc de asistență informațională. Numărul cererilor este în continuă creștere, iar categoriile de clienți sunt dintre cele mai diverse: elevi, studenți, șomeri, pensionari, oameni de afaceri, ingineri, profesori, doctori, dar nu în ultimul rând, reprezentanți ai mass-media care găsesc în baza de date a centrului informații de interes.

Sursele de informare sunt dintre cele mai diverse: pliante, foi volante, afișe, ghiduri turistice, reviste de specialitate, internet, documente pe suport electronic și chiar instituțiile colaboratoare furnizoare, la rândul lor, de informații, printre care aș aminti: Camera de Comerț Industrie, Navigație și Agricultură, Centrul de Informare Turistică al Camerei de Comerț, Casa de Asigurări de Sănătate, Centrul de Informare pentru Instituții Nonguvernamentale - Centras etc.

Într-o lume în care cunoașterea, informația înseamnă putere, comunitatea, cetățeanul trebuie să aibă acces la informațiile necesare pentru a-și putea finaliza propriile aspirații și planuri. Biblioteca Județeană Constanța, prin Centrul de Informare Comunitară, își dorește să participe, să se implice activ în viața comunității locale.

Alina IVANOVICI

LECTURA ÎN CARTIERELE CONSTANȚEI

FILIALA „BADEA CÂRȚAN”

Dezvoltarea economică și socială a orașului Constanța din ultima sută de ani a determinat înmulțirea cartierelor sale, situate, unele, la apreciabilă depărtare de centru care, topografic, se află în proximitatea mării, după o logică urbanistică proprie. Cum Biblioteca Județeană, instituție ce îndeplinește și funcția de bibliotecă a municipiului, s-a aflat, deși a fost adăpostită, de-a lungul timpului, în diverse clădiri, mereu în centrul orașului, s-a simțit nevoia ca activitatea de împrumut la domiciliu, insuficientă la sediu, să fie transferată, în parte, la filialele, amplasate în cartiere. Din păcate, acest deziderat n-a fost niciodată atins la parametrii necesari, în ciuda neconținutelor demersuri ale conducerii bibliotecii. În anii '70 s-au dat în folosință două filiale, găzduite în centrele culturale din cartierul Poporului (Coiciu) și I.C. Brătianu (construite atunci), două edificii moderne, însă cel mai mare cartier al Constanței, Tomis Nord, ridicat pe verticală (cu circa 40% din populația întregului oraș) nu a fost dotat cu un centru cultural și nici cartierele mai noi (Faleza Nord și Faleza Sud), și acestea cu o mare densitate a populației.

Totuși, în Tomis Nord – str. Cpt. Dobrilă Eugeniu – s-a izbutit amenajarea unui punct de împrumut (1987) într-o încăpere 4x4 m în sediul zonal I.C.R.A L. (o clădire – baracă ce servise cândva pentru organizarea de șantier), însă după 1996, clădirea a intrat în proprietatea Ministerului de Interne, găzduind Secția de poliție a cartierului, care va funcționa – lucru, cred, unic în istoria bibliotecilor – laolaltă cu filiala. Cum situația nu se mai putea continua, Biblioteca Județeană a închiriat o aripă de la parter a Grădiniței nr. 43, pe str. Badea Cârțan, cu spațiu suficient, dar la marginea cartierului. Amenajat ca o filială veritabilă, noul spațiu, generos, a putut găzdui o sală de împrumut cu 16.000 de volume (o mare parte provenind din donația dr. **Grigorescu**), dar și din alte surse, o sală de lectură și un depozit de publicații. Biblioteca are intrare separată, holuri generoase și grup sanitar propriu. Prin dotare (fond de referință, lucrări de sinteză pentru sala de lectură), prin organizare, printr-o manieră modernă de abordare a actului lecturii, am năzuit ca filiala să constituie un veritabil centru de informare și documentare în această zonă periferică a orașului. De remarcat, că la inaugurarea noului spațiu al filialei căruia i-am dat numele lui **Badea Cârțan** (patriot ce a făcut din carte un steag al românismului), au participat oficialitățile locale, în frunte cu dl. Stelian Duțu, președintele Consiliului Județean Constanța, care ne-a sprijinit în lucrarea noastră.

Ca ecou al transformărilor social-economice din anii tranziției s-au petrecut mutații și în zona lecturii publice. Se constată o diminuare a numărului cititorilor de *loisir*, înmulțindu-se însă cererile punctuale ale categoriilor de cititori aflați în formare intelectuală și profesională (elevi, studenți). În procesul de învățământ preuniversitar se pune tot mai mult accentul pe implicarea mai activă a elevilor, documentarea individuală devenind prioritară. În primii ani, când activam în fostul sediu din str. Cpt. Dobrilă Eugeniu, am fost asaltați cu cereri de lectură cărora le-am făcut cu greu față din pricina fondului de carte nesatisfăcător. A trebuit să cercetăm volum cu volum, capitol cu capitol pentru a rezolva cererile bibliografice școlare, mereu altele de la an la an, și mai pretențioase.

Această realitate ne-a impus ca, în noul sediu, să dezvoltăm considerabil colecțiile de publicații fie prin achiziții (prin sectorul specializat al. B.C.S.) fie prin transferări de la filiale mai vechi și mai bine dotate, fie, cum am văzut, prin donații. O bună sursă de informare sunt revistele cu caracter enciclopedic pentru școlari, ca „Arborele luminii”, profilată pe programele de învățământ; din păcate, lipsa fondurilor financiare a determinat întreruperea abonamentului. De asemenea, răspundea foarte bine cerințelor școlare publicația „Mari pictori”, care suplinea lipsa albumelor de artă, tăiată și aceasta de pe lista abonamentelor, din același motiv.

Singura revistă de cultură la care mai suntem abonați este „Magazin istoric”.

Rezultatele eforturilor noastre în organizarea serviciilor filialei nu s-au lăsat așteptate: în anul 2001 am înregistrat 1354 cititori, o frecvență de 19.237 cititori și 50.265 publicații consultate. De remarcat că vizitele la bibliotecă sunt mult mai numeroase, aici desfășurându-se o gamă mult mai largă de activități culturale, toate dedicate cărții și lecturii, totodată, contribuție la animarea vieții spirituale din cartier. Acestea pot fi grupate astfel: 1. Lansări editoriale („Palatul cu povești” - o călătorie în bibliotecă pentru copii, de Eleonora Ioil, „Eclipsa – 11 august 1999”, „Soarele și noi”, „Pagina mea” – reviste editate de elevii Școlii generale

nr. 36 „Comandor Dimitrie Știubei”); 2. Expoziții de carte cu caracter permanent („Peisaje pontice”, „Autori dobrogeni”, „Dezvoltarea Dobrogei în cadrul național”; 3. Expoziții cu caracter omagial („Lumea lui Nică a Petrei”, „Sf. Andrei – apostolul străbunilor noștri”, „10 Mai – 120 de ani de la proclamarea monarhiei”, „Eminescu la infinit”, „Ion Heliade Rădulescu – părinte al limbii române”, „Domnu’ Caragiale – contemporanul nostru”); 4. Expoziție de icoane; 5. Șezători și festivități aniversare („Chipul mântuitorului în opera lui Mihai Eminescu”, „Din grădina copilăriei”, „Noaptea Sfântului Nicolae”); 6. Prezentări de cărți și simpozioane, „Badea Cârțan – călător și om al cărții”, „Unirea din 1859 – începutul făuririi României moderne”, „Omagiu lui Brâncuși”; 7. Întâlniri cu preșcolarii de la grupa mare și pregătitoare de la grădinițe în scopul formării acestora ca viitori cititori; 8. Lecții interactive cu grupuri de elevi în scopul cunoașterii și utilizării fondului de referință al bibliotecii.

Prin prestația sa, biblioteca filială „Badea Cârțan”, deși funcționează într-un cartier marginal, slab populat, încearcă și (creдем) că reușește să impună publicului o mentalitate modernă asupra lecturii și informării, să contribuie la procesul educației permanente și, totodată, să vină în întâmpinarea cererilor bibliografice tot mai diverse ale cititorilor în devenire intelectuală și profesională.

Ana RĂDUCANU

BIBLIOTECĂ ȘI CREAȚIE FILIALA DE LA PALATUL COPIILOR DIN CONSTANȚA

PALATUL COPIILOR este o instituție destinată activității extrașcolare, care organizează petrecerea, în mod plăcut și util, a timpului liber al copiilor din oraș, completează prin mijloace și forme specifice, activitatea instructiv-educativă desfășurată în școli, dar cultivă, în mai mare măsură, interesul și pasiunile copiilor pentru știință, tehnică, artă, muzică, sport, dezvoltă inventivitatea, creativitatea, aptitudinile și talentul.

În acest complex educațional frecventat de foarte mulți copii, adolescenți, tineri, și-a găsit locul, în mod fericit, o filială a Bibliotecii Județene (înființată în luna august 1983).

Aici, mai mult decât în altă parte, biblioteca publică devine o componentă a sistemului educațional. Copiii vin la Palatul lor de plăcere, neconstrânși, profesorii lucrează fără manual, fără catalog; copiii vin aici să se joace cu mingea, cu apa, cu penelul, cu lutul și cuvintele. Dar, în același timp, copiii trec fără a-și da seama, de la joacă la muncă, o muncă plăcută care le aduce satisfacții.

Activitatea de la Palatul Copiilor nu înseamnă doar *loisir*, ci și studiu, performanță, iar aceasta presupune lectură, lucru cu cartea, informare, documentare, efort intelectual. Astfel, biblioteca constituie pentru ei bază informațională, laborator al activității creatoare.

Deși fondul de carte existent în această filială la data deschiderii era foarte mic (1057 de volume), datorită solicitărilor pasionaților cititori, până la sfârșitul aceluiași an, prin transfer de la alte filiale, de la depozitul de dublete, numărul de volume s-a mărit (3187).

Pentru copiii, adolescenții, tinerii care activau la cercurile de la Palatul Copiilor, această mică bibliotecă a devenit un punct de atracție, un loc magic în care există multe spirite vrăjite ce se trezesc doar atunci când le chemi.

Ei au fost fascinați de existența unei biblioteci în Palatul lor, de ambientul creat, de comunicarea liberă cu bibliotecarul, de posibilitatea de a căuta, regăsi și alege informația singuri. Vreme de aproape 20 de ani a avut loc o colaborare permanentă și fructuoasă între bibliotecă și Palat.

Grija noastră a fost să îmbogățim fondul de carte existent, dar nu la întâmplare, ci ținând cont de doleanțele cititorilor, să orientăm lectura copiilor sau să-i îndrumăm către secții ale Bibliotecii județene când nu le putem satisface cererile, să le punem la dispoziție bibliografiile solicitate.

În permanență, biblioteca a fost gazda unor activități culturale desfășurate împreună cu profesorii (recitaluri de poezie, audiții, expoziții, prezentări de carte pe grupuri de interese, întâlniri cu scriitorii, realizarea unor ilustrații la cărțile citite, ex-libris-uri, concursuri, omagierea unor personalități etc.)

În primii ani ai activității, colaborarea noastră s-a concretizat și prin editarea buletinului periodic și bibliografic *Mlădițe dobrogene*.

Începând cu anul 1999, Palatul Copiilor a repartizat bibliotecii un nou spațiu, luminos, încăpător, în care avem posibilitatea să expunem întregul fond de carte (ajuns în prezent să numere 25.000 volume).

Spațiul a permis și instalarea a șase mese de lectură unde cititorii au posibilitatea să consulte cartea din fondul de referință, în vederea alcătuirii de lucrări pe teme date.

Săptămânal, desfășurăm la bibliotecă Cercul de bibliofilie și tehnica informării și documentării. Este o activitate la care copiii vin cu interes, iar bibliotecarul, ca moderator, se străduiește să le incite interesul pentru informațiile privind biblioteca, istoria bibliotecii, pentru manuscrise, pentru alte documente de bibliotecă.

Le sunt prezentate modalitățile de organizare a fondului de carte, sursele de informare din bibliotecă, li se relevă drumul cărții de la autor la cititor. Alte activități sunt dedicate informațiilor despre tehnica editării cărții, despre colecții, serii, sau modalități de întocmire a unor bibliografii.

Toate întâlnirile cu cititorii sfârșesc prin dezbateri despre rolul lecturii în formarea personalității lor, despre grija față de carte.

În vederea creării motivației pentru lectură și formarea pasiunii bibliofile, biblioteca a semnat un parteneriat cu Palatul Copiilor, care este reînnoit la fiecare an.

Toate aceste activități le-am făcut cunoscute publicului prin afișe, invitații, articole în presă sau interviuri la radioul și televiziunea locale.

Anul acesta, după aproape 20 de ani de funcționare, filiala noastră are peste 25000 de volume și 1200 de cititori înscriși; biblioteca a fost vizitată de 8453 de cititori și au fost consultate 31633 de publicații.

Eugenia TIMOFTICIUC

COPII ÎN UNIVERSUL CĂRȚII

Pretutindeni în lume bibliotecile vin din vremi trecute, cu prestigiul numelor personalităților culturale de care sunt legate (ca act de naștere și dezvoltare), cu prestigiul colecțiilor pe care le adăpostesc și cu recunoașterea anonimă a generațiilor care au sorbit din izvoarele lor de spiritualitate.

Fondată în anul 1954, ca secție a Bibliotecii Județene Constanța, Biblioteca pentru copii a funcționat în diverse clădiri din oraș, nu întotdeauna adecvate pentru organizarea în mod optim a lecturii micilor beneficiari.

Astfel, la început a ființat în localul din bulevardul Tomis nr. 110 (fosta Casă Bănescu), în care funcționa și Biblioteca Județeană, fiind deservită de un singur bibliotecar. La sfârșitul anului 1955, în același sediu, Secția pentru copii își desfășura activitatea cu doi bibliotecari: la început, cu **Ligia Hristea**, apoi împreună cu actuala scriitoare **Sanda Ghinea** (pe atunci **Sanda Ghinea-Prisăcariu**). Deși condițiile erau precare, există – din acea perioadă – numeroase procese verbale ce dovedesc o activitate culturală intensă, animată de doamna **Ligia Hristea**, și ea autoare de versuri pentru copii, cercuri de lectură, seri literare și alte asemenea manifestări, organizate în scopul apropierii de lectură, de bibliotecă.

În 1962, Secția pentru copii și-a mutat sediul într-un spațiu situat pe actualul bulevard Ferdinand, vis-a-vis de Teatrul Fantasio, având, de-a lungul anilor, la pupitru, bibliotecari ca: **Ligia Hristea**, **Sima Eleonora**, **Badea Julieta**, **Răducanu Ana**, **Ruscior Adriana**, **Popa Petre**. Aici, într-o cămăruță de numai câțiva metri pătrați, se realiza împrumutul de carte, dar și audiții de discuri, jocuri de cultură generală, mese pentru lectura pe loc, bibliotecarii organizând chiar o echipă de teatru.

Din 1964, Secția a funcționat pe bulevardul Ferdinand nr. 7 bis, la parter (în dreptul Turnului Măcelarilor al Cetății Tomis), cu două încăperi: un spațiu utilizat ca sală de lectură și altul destinat împrumutului la domiciliu. Aici și-au continuat activitatea de bibliotecari Ana Răducanu și Adriana Ruscior. Începând cu luna noiembrie 1966, secția este preluată de Maria Manea, transferată din învățământ, funcționând aici cu diverși bibliotecari de ocazie (**Duțu Paraschiva**, **Roșoiu Constantina** și alții) până prin 1970, când sediul s-a mutat lângă Clubul sportiv „Farul”, pe același bulevard Ferdinand. Aici, o întreagă pleiadă de bibliotecari (Filipescu Verona, Duțu Paraschiva, Răducanu Ana, Dăian Gabriela, Manea Maria, Menabit Nureșan, Dobre Elena, Scarlat Luminița, Ioil Eleonora, Ion Marcela, Peftiță Mariana), unii sosiți de la catedră, s-au străduit să cultive celor mici gustul pentru lectură, atât prin recomandarea textelor adecvate vârstei, cât și prin cercuri de lectură, prin proiecții de diafilme inspirate din universul cărții, prin concursuri literare și multe asemenea manifestări.

În 1979, aici a luat ființă Cenaclul literar Mlădițe dobrogene, condus cu pasiune și dăruire de scriitorul **Constantin Novac**, apoi, de-a lungul anilor, de alți scriitori și oameni de cultură (poetii **Petru Văluoreanu** și **George Mihalcea**, publicistul și criticul literar **Doina Jela**, profesoarele **Alexandrina Novac** și **Mariana Popescu**), rodind tinere condeie (ca **Aurelia Doiciu**, **Lavinia Dumitrașcu**, **Eliana Negrici**, **Mugur Grosu**), stimulând creativitatea participanților dar, mai ales, reușind să-i atragă spre lumea cărții și a bibliotecii, dezvoltându-le vocabularul, puterea de analiză și sinteză, sensibilizându-i la frumos, la imaginea artistică.

Cele mai reușite creații ale cenacliștilor au fost publicate în buletinul metodic și bibliografic *Mlădițe dobrogene*, editat de entuziaștii bibliotecari ai acestei secții, sub îndrumarea scriitorului **Constantin Cioroiu**, cu colaborarea Palatului Copiilor.

Începând cu anul 1980, Secția pentru copii a ființat din nou în localul din bulevardul Ferdinand nr. 7 bis, de această dată la etajul I, împărțind clădirea cu Secția împrumut pentru adulți, Secția de audiții și proiecții pentru copii și Secția muzicală și colecții speciale a Bibliotecii județene, apoi cu Biblioteca Franceză și cu cea Britanică. Aici dispuneam de trei săli profilate pe: împrumut de carte, o sală de lectură cu 28 de locuri, o secție muzicală cu 10 locuri pentru audiții individuale la cărți, cu posibilitatea de audiție colectivă pentru circa 30 de copii.

Vechiul colectiv de bibliotecari (**Manea Maria**, **Dăian Gabriela**, **Menabit Nureșan**, **Ioil Eleonora**, **Dobre Elena** și **Peftiță Mariana**) și-a continuat aici activitatea, alături de mai noii noștri colegi (**Frățilă Maria**, **Bibu Emilia**, **Marinescu Eugenia**, **Cojocaru Laura**, **Sarchizian Vasilica**).

Toate sălile au fost dotate cu mobilier nou, cu rafturi adecvate înălțimii copiilor, cu scaune speciale pentru micii cititori, cu alte accesorii necesare bunei funcționări a secției. În decembrie 1998 ne-am mutat în sediul actual din str. Mircea cel Bătrân nr. 104 A, împreună cu toate celelalte sectoare ale Bibliotecii Județene Constanța.

În noul sediu, dispus pe patru nivele (subsol + parter + 2 etaje), elegant din punct de vedere arhitectural, generos în spații expoziționale, Secția pentru copii ocupă circa 432 m, la primul etaj, divizați în cele trei săli (împrumut carte, sală de lectură pentru copii și tineret, secție de audiții și proiecții).

În situația permanentei schimbări a lumii contemporane, a unei evoluții a tehnologiilor actuale dincolo de granițele imaginarului, a trecerii informației pe primul plan între resursele cunoscute, redefinirea serviciilor informaționale, construirea altora noi și a unui ambient corespunzător devin nu un lux, ci o necesitate; acestei necesități încearcă să-i răspundă noul lăcaș al instituției noastre, precum și dotările lui.

Biblioteca celor mici dispune în prezent de un fond de carte enciclopedic de aproximativ 60000 de documente tipărite și de numeroase alte surse de informare moderne.

Sistemul informațional este bogat și răspunde prin structură, conținut și prezentare exterioară cerințelor și vârstei cititorilor.

În privința animației culturale, Secția pentru copii a Bibliotecii Județene Constanța s-a bucurat, începând cu anii 1979-1980 și până astăzi de aprecierea specialiștilor din țară și de peste hotare (în afara cenaclului literar mai sus amintit, ai cărui membri sunt azi autori cu volume publicate, a buletinului metodic și bibliografic *Mlădițe dobrogene*, editat de noi, au ființat, în cadrul secției, manifestarea de prestigiu *Dialog al copiilor cu artele*, cicluri de prezentare a clasicii literaturii pentru copii (realizate actualmente în manieră și cu mijloace moderne), un teatru de păpuși, șezători și jocuri literare, s-au organizat concursuri tematice, lecții dezbateri, întâlniri cu scriitorii, lansări de cărți, activități de inițiere în tehnica muncii intelectuale, un club tehnico-științific etc. Toate manifestările culturale pe care le organizăm în noul sediu (din care nu lipsesc vernisaje de grafică a copiilor, simpozioane, sesiuni de

comunicări științifice ale micilor cititori, duplexuri culturale în colaborare cu biblioteci din alte țări și multe altele) pornesc de la ideea interdisciplinarității, a bibliotecii ca spațiu privilegiat de lectură, de formare și informare a tinerilor, un spațiu de petrecere plăcută, dar și instructivă a timpului liber. **Heraclit** spunea : «**Omul de ieri nu este omul de azi, iar omul de azi nu va fi cel de mâine**». Tot astfel biblioteca de azi nu mai poate fi aceeași cu cea de mâine. Ea trebuie să fie în consonanță cu omul de azi, dar și cu cel de mâine, cu cerințele, cu pretențiile lui.

Nora IOIL

COPILĂRIA ȘI ARTA

Lumina cea mai înaltă, transparența privirii... Un inel pentru Saturn, altul pentru o planetă necunoscută, cea mai frumoasă, cea mai pură. Ca să atingi cerul nu trebuie să fii mare, ci să cunoști pe dinafară jocul inelelor, tăcerea. Să lansezi foarte sus, către necunoscut, inele luminoase. Să nu te îndoiești, să nu încerci să înțelegi. Doar să privești.

În aceste fraze a definit scriitoarea Martine Delerm copilăria. Sub semnul ei stau manifestările pe care le-am organizat anul acesta cu prilejul Zilelor Francofoniei, o dublă sărbătoare, așa spune eu, pentru că am avut-o, în sfârșit, în mijlocul nostru, pe doamna Catherine Even, colaboratoarea noastră constantă din Franța, de altfel, o bună prietenă a românilor (este președinta Comitetului de înțajutorare pentru localitatea Colun – România).

De Biblioteca Municipală din Neuil – Les-Aubiers ne leagă activități culturale realizate în timp de mai bine de 7 ani, numeroase duplexuri culturale despre care am mai vorbit și pe care nu le voi mai aminti. Doamna Even este pasionată de lucrul cu copiii – o altă trăsătură care ne-a apropiat și care a inspirat continuu colaborarea noastră.

Planetei „copilărie” îi vom dedica, cu precădere, manifestările din acest an, deși nimic din ceea ce am întreprins până acum nu poate fi rupt de ea. Și cred că este cel mai nimerit lucru pentru că de această dată am pornit de la o culegere de eseuri semnate de Martine Delerm, ilustrate de Philippe Delerm și reunite sub titlul sugestiv *Fragiles*. Texte sensibile, subtile, ce debutează chiar cu frazele închinete copilăriei, ilustrate de Philippe Delerm într-o manieră ce ni-l amintește pe autorul *Micului prinț*. De altfel, concepută în același stil, lucrarea *Fragiles* include texte și imagini ce respiră poezie, puritate, dar care ne amintesc noțiuni și sentimente fundamentale precum: visul, curajul, libertatea, fericirea, singurătatea, adevărul, uitarea, prietenia și multe altele. O carte aparent scrisă pentru copii, ca și *Micul prinț*, dar care se adresează, de fapt, oamenilor mari, ca să nu uite că au fost și ei, cândva, copii.

Ilustrația cărții a servit elevilor din câteva școli constănțene (Școala „N. Tonitza”, „B.P. Hasdeu”, Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”) precum și copiilor din Les Aubiers drept punct de pornire pentru compoziții proprii reunite (doar o parte din ele, din lipsă de spațiu) într-un catalog.

La început am avut impresia că proiectul este prea ambițios pentru vârsta elevilor care trebuia să-l ducă la bun sfârșit. Citind, însă, comentariile realizate de ei pe marginea desenelor am fost surprinsă de puterea lor imaginativă, de capacitatea de a descifra sensuri dincolo de contur și culoare, ba chiar de a înțelege condiția umană. De altfel, scopul acestui exercițiu literar a fost de a dezvolta tocmai sensibilitatea, creativitatea, puterea de a judeca lucrurile, de a aprecia imagini cu discernământ, de a aprofunda prima impresie, de a-i da o formă literară și în final – de a comunica prin cuvânt și imagine cu prietenii din Franța, de a avea o comunitate de vise cu copiii din lumea întreagă.

În acest scop noi toți – învățători, profesori, bibliotecari de aici sau din altă parte am încercat să-i ajutăm, să-i solicităm pe cei mici, pentru ca ei să pătrundă într-un univers cultural susceptibil de a face să înflorească inteligența și sensibilitatea lor.

Mulțumesc, pe această cale, cadrelor didactice care au răspuns cu promptitudine solicitării noastre, dirijând eforturile copiilor în a decela sensuri, imaginând scurte proze sau texte versificate: d-na prof. Elena Perva, d-na învățătoare Vasilica Vulcan, Școala „B. P. Hasdeu”, d-na prof. Florina Dobrescu, Școala „N. Tonitza”, doamnele învățătoare Ecaterina Rupesac, Melexina Husac, precum și d-na prof. Mihaela Petroșan – Colegiul Național Pedagogic „C-tin Brătescu”.

De asemenea îi mulțumesc domnului profesor Viorel Lungu și elevilor săi, pentru dăruirea și profesionalismul pus în realizarea expoziției de grafică *VEJOLIMO*, completată în mod fericit de conotații poetice pline de prospețime și sensibilitate.

Poezia n-a încetat niciodată să rezoneze în sufletul nostru, chiar în momentele în care avem sentimentul că mercantilismul e cel care ne domină. Ea ne dă certitudinea că lucrurile nu sunt chiar atât de urâte pe cât par la prima vedere.

De la Villon și până astăzi există un cântec francez pe care fiecare dintre noi îl recunoaște de cum îl aude, după cum afirmă și criticul Jean Dutourd. Pentru acest cântec am invitat-o pe doamna Marie Cristine Salomon Clisson să ne regaleze în *Seara dedicată poeziei și muzicii franceze* – din cadrul Clubului Artelor. De altfel, d-na Salomon a colaborat și la realizarea manifestării culturale *Haiku – Haiga* de anul trecut. Având o experiență de lucru de 7 ani la Casa poeziei și muzicii din Paris, domnia sa ne-a prezentat un florilegiu ce reunește ceea ce secolele au consacrat în poezia franceză.

Interpretarea d-nei Salomon este menită nu doar să emoționeze, ci să decodifice mesajul acestei poezii, restituind-o marelui public într-o manieră de o sensibilitate copleșitoare.

Poezia *cântată* dublează interpretarea cea mai generoasă și subtilă a versului, deschizând zăgazurile inimilor. Recitalul d-nei Salomon se integrează astfel marelui comandament al poeziei de a fi *veghe și seducție, iluzie și dor necunoscut*.

Marea poezie este, ca și viața, o iluminare – ne spune Henri Zalis – ***în care umbrele, câte sunt, cedează pasul visării senine, transparențelor***.

Seara dedicată poeziei a fost una a transparențelor, a visării senine, o seară dedicată spiritului francez, sensibilității franceze, alături de care rezonază sensibilitatea noastră, grație prezenței celor două reprezentante din Franța.

Întregul complex de manifestări culturale dedicate Zilelor Francofoniei din anul 2002 sunt rodul unei activități continue, laborioase, de ani și ani.

Sunt rodul *semințelor* aruncate acum 7 ani (cum ar spune Martine Delerm) în solul unei prietenii durabile, devenite – în timp – atitudine de creație.

Nora IOIL

LECTURA ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

Compartimentul metodic al Bibliotecii Județene Constanța, a analizat repartizările statistice ale bibliotecilor din teritoriu și a încercat să prezinte stadiul activității acestora la finele anului 2001.

Demersul respectiv s-a dovedit destul de dificil din cauza superficialității raportării datelor - lipsa unor elemente, înțelegerea eronată a rubricilor din formularul statistic, necorelarea între indicatori etc. Am fost nevoiți să facem unele corecturi, pentru a putea realiza o interpretare unitară și cât mai veridică.

Raportează activitatea 43 unități din totalul de 54; vor lipsi din analiza noastră bibliotecile din localitățile: Ciobanu, Ciocârlia, Costinești, Cumpăna, Dobromir, Dumbrăveni, Ghindărești, Istria, Limanu, Rasova și Seimeni (în unele din aceste localități bibliotecile nu s-au înființat, altele nu au avut bibliotecari).

Cele 43 de unități – la care se va referi analiza – au în dotare 355.727 volume, rezultând o medie de 8.272 volume de publicații pentru fiecare localitate.

Raportând numărul volumelor de publicații, la numărul total al populației din cele 43 de localități rezultă un indice de dotare per locuitor de 1,73 publicații – indicator satisfăcător.

Trebuie avut în vedere faptul că multe cărți existente în momentul de față în bibliotecile comunale sunt, depășite din punct de vedere tehnico-științific, iar altele, au un grad avansat de uzură fizică – în special publicațiile pentru copii – indicatorul de datare se diminuează mult.

Este necesară o analiză atentă a compoziției fondului de publicații din bibliotecile de la sate, pe baza căreia să se treacă la eliminarea publicațiilor ce conțin un foarte scăzut potențial informațional – ele sunt un balast, ce ocupă inutil spațiile, și așa insuficiente. Acest lucru reiese din raportările anului 2001, când constatăm că numai 7 unități au eliminat din fondurile lor de publicații 427 de volume – mult prea puține, față de numărul acelor ce trebuie eliminate fără nici o reținere.

Completarea fondului de publicații cu noutățile editoriale este destul de nesemnificativă – multe biblioteci nu și-au mai înnoit fondul de cărți, de mai bine de 10 ani – fapt ce a condus, cum este și firesc, ca cititorii să nu le mai frecventeze.

În anul 2001, numai 24 de unități au primit fonduri pentru achiziții. Numărul cărților ce au înprospătat colecțiile bibliotecilor a fost de 5.260 volume, în valoare de 120 milioane lei. Remarcăm localitățile: Lumina ce a procurat 449 volume în valoare de 25 milioane lei, Agigea, 139 volume în valoare de 10

milioane lei, Poarta-Albă cu 245 volume în valoare de 10 milioane lei, precum și pe cele din Nicolae Bălcescu, Independența și Săcele ce au achiziționat între 50-100 volume, în valoare de 5-10 milioane lei.

Desigur, este destul de puțin, dar trebuie să subliniem faptul, că acolo unde consiliile locale, acordă atenția cuvenită bibliotecilor, se găsesc și resursele financiare completării fondurilor de cărți, conferindu-le acestora un potențial informațional de actualitate.

Existența abonamentelor de presă, în bibliotecile de la sate este sub orice critică. Numai 12 dintre ele au beneficiat de cel puțin un abonament. Întâlnim și localități unde s-a apreciat corect necesitatea existenței abonamentelor, astfel la Topalu s-au achiziționat un număr de 6 abonamente, la Agigea, 5 abonamente, Nicolae Bălcescu, 10 abonamente și Băneasa 4 abonamente. Nefirească mi se pare situația de la Lumina, cu alocația cea mai mare la achiziții (25 mil. lei) nu contractează nici un abonament. Situații asemănătoare se întâlnesc și la Poarta Albă, Săcele și Tuzla – unde au fost alocate fonduri pentru achiziții, dar s-a ignorat asigurarea a cel puțin a unui abonament la presă. În această situație, considerăm că vina o poartă bibliotecarii ce n-au insistat pe lângă contabilităților consiliilor locale pentru acest lucru.

Trecând la analiza indicatorilor de bază ai activității bibliotecare, constatăm că numărul cititorilor (utilizatorilor) din anul 2001, este de 11.090, realizându-se o medie per bibliotecă de 255. Indicator nesatisfăcător, deoarece se constată că 23 de unități, realizează un număr de utilizatori sub media amintită.

Publicațiile ce au fost puse la dispoziția cititorilor sunt de 194.093 de unități bibliografice, conducând la o medie per bibliotecă de 4.512 documente și un indice de lectură de 5,6 – indicatori, destul de modești și foarte diferiți de la o unitate la alta. Numai 12 biblioteci, pun la dispoziția utilizatorilor lor, un număr mai mare de publicații, peste media pe județ - dintre acestea, pot fi menționate cele din: N. Bălcescu, cu un număr de 18.049 publicații difuzate, Băneasa cu 16.332, Cobadin cu 15.586 M. Kogălniceanu cu 12.427, Poarta-Albă cu 12.145, Cogealac cu 10.911. Acestea fiind bibliotecile care în anul respectiv au și obținut indicatorii cei mai performanți.

Din păcate, multe unități se situează, cu mult sub media pe județ, numărul acestora fiind de 31. Dintre acestea, cu rezultate nesatisfăcătoare trebuie menționate cele din localitățile: Crucea, Peștera, Deleni, Aliman, Gârliciu, Mihai Viteazu, Pantelimon, Corbu, 23 August – care într-un an au pus la dispoziția utilizatorilor între 1.500 și 500 de publicații, ceea ce înseamnă că într-o zi de funcționare au împrumutat între 2 și 4 cărți. Într-o asemenea situație se pune întrebarea firească: pentru ce comunitatea trebuie să plătească un bibliotecar?

Analizând indicele de folosire a potențialului informațional pe care bibliotecile îl au în dotare, rezultă că acesta a fost folosit numai într-o proporție de 0,54%, ce demonstrează, încă o dată, ineficiența multora dintre acestea.

Atragerea populației în sfera lecturii reprezintă un procent de 6,6%, fapt ce vine să demonstreze, că populația din satele județului, nu acordă bibliotecii atenția cuvenită unui centru de informare.

Starea precară a activității bibliotecilor comunale este determinată de mai multe cauze: o slabă pregătire profesională a bibliotecarilor, lipsa condițiilor materiale (localuri adecvate, mobilier, aparatură etc.), finanțarea insuficientă și întâmplătoare, sprijin insuficient din partea organelor administrației locale, lipsa îndrumării de specialitate și a cadrului sistematic al activității, folosirea bibliotecarilor în alte sectoare de către primăriile locale.

Legea bibliotecarilor, ce a apărut de curând, va conduce la redresarea activității acestor instituții de care vor trebui să beneficieze toate comunitățile locale.

Așezarea bibliotecii în locul ei cuvenit, de instituție de referință, greu de trecut cu vederea într-o societate în progres, revine firesc, în primul rând bibliotecarilor ce trebuie să desfășoare o permanentă luptă împotriva neînțelegerilor birocratice.

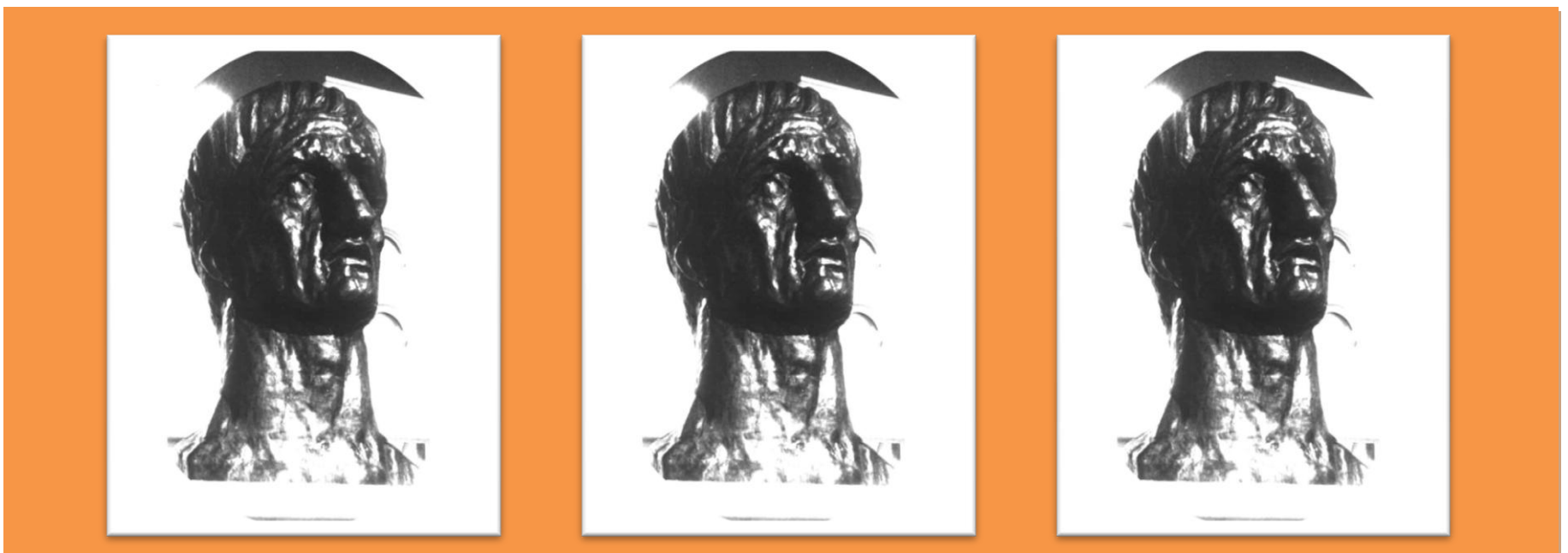
Dumitru CONSTANTIN-ZAMFIR

ORAȘUL OVIDIU ȘI BIBLIOTECA SA

Deși nu pretutindeni, nu puține sunt, totuși, comunele și orașele Dobrogei pentru care autonomia locală a dat bune rezultate și în domeniul culturii. Printre acestea se numără, desigur, și orașul Ovidiu. Recenta dare în folosință (26 octombrie 2001) a unei case de cultură demne de o urbe ce a pășit în mileniul al III-lea, dovedește cu prisosință acest lucru. Consiliul local, intelectualitatea orașului, fruntașii comunității, îndemnați și sprijiniți de inimosul primar dl. Dumitru Posa, au privit spre viitor, biruind toate obstacolele unei asemenea lucrări și dăruind generațiilor de azi și de mâine, un templu al culturii, al devenirii spirituale.

Construită prin extinderea pe verticală a clădirii fostului cămin cultural, într-o concepție arhitectonică ce îmbină frumosul cu utilul (arhitecți: Dan Memet și Costel Șchiopuleț). Casa de cultură este dotată cu o sală de spectacole, cabine pentru actori, grupuri sanitare modern utilizate, un primitor foaier, pardosit cu marmură, centrală termică proprie; biblioteca este găzduită în două încăperi generos dimensionate (15 x 5 m) – sală de împrumut (la parter) și sală de lectură (la etaj), legate printr-o elegantă scară interioară, din lemn lăcuit. În fața Casei de cultură a fost ridicat, în bronz, bustul poetului Ovidiu, patronul spiritual al orașului, copie după cunoscuta operă a lui Cornel Medrea. Terenul din fața clădirii, frumos gazonat, adaugă un plus de farmec acestui reușit complex arhitectonic.

Cunoscută încă din antichitate (din zonă porneau conductele romane ce aprovizionau Tomisul cu apă potabilă), localitatea, numită de turci Canara, era renumită în general pentru carierele sale din piatră, piatră care va fi utilizată la modernizarea portului Constanța încă de la jumătatea secolului al XIX-lea și până astăzi. Mai târziu, inspirată de legende (care vorbesc de trecerea lui Ovidiu prin insula ce-i va purta numele, edilii au hotărât ca satul să primească și el numele poetului relegat la Tomis între anii 9 – 17 d. Chr.)

Construcția canalului Dunăre – Marea Neagră, dezvoltarea continuă a portului Constanța, construirea hidrocentralei Ovidiu au contribuit, în ultimele decenii, la creșterea puterii economice și, implicit, a numărului de locuitori (peste 13.000 în prezent), astfel că autoritățile au decis ca, în anii '80 să ridice localitatea la rang de oraș.

Propășirea culturală a locuitorilor este asigurată de două mari școli generale și de un liceu, precum și de o efervescentă viață spirituală al cărei resort sunt Casa de cultură și Biblioteca orașenească.

Biblioteca orașenească, găzduită, cum am văzut, în casă nouă, a izbândit, de-a lungul anilor, să cu-muleze peste 15.000 de volume, multe din acestea, opere fundamentale ale culturii românești și universale, solicitate de circa 450 de cititori (fără îndoială, în noile condiții, numărul lor va crește substanțial), peste 5.400 de publicații (2001). Neîndoielnic, biblioteca nu s-a mulțumit să activeze numai prin împrumutul de publicații, ci și prin o constantă și utilă activitate de valorificare a colecțiilor, prin participarea efectivă la viața spirituală a localității.

Recenzii, prezentări de cărți, expoziții, întâlniri cu autori și redactori au fost tot atâtea prilejuri de a propune publicului cititor colecțiile sale de publicații. Amintesc întâlnirile cu scriitorii Constantin Novac, Nicolae Motoc, Arthur Porumboiu, Ovidiu Dunăreanu, Sandală Ghinea, Hortensia Teodorescu, Sorin Roșca, Constantin Cioroiu, Marian Moise și alții, actori și instrumentiști de la instituțiile de artă constănțene, muzeografi. Neîndoielnic, această activitate a fost sprijinită de intelectualitatea locală, de edili și de toți cei ce iubesc cultura și frumoasa comună Ovidiu.

Fondul de publicații este în continuă creștere (lunar, Consiliul local alocă pentru cărți circa 12.500.000 lei) și prin înființarea unei săli de lectură moderne, lectura va crește în calitate.

De asemenea, biblioteca a început acțiunea de reinventariere a fondului (prilej pentru a elimina colecțiile de volume depășite moral sau uzate fizic) și de a-și pune la punct un sistem informațional (catalog alfabetic și sistematic).

La reorganizarea pe baze biblioteconomice a fondului de publicații am primit asistență de specialitate din partea Bibliotecii județene Constanța, prin domnii Dumitru Constantin Zamfir și Ștefan Iordache.

Sanda LIBU

EX LIBRIS - O COLECȚIE TOMITANĂ

Ex-libris-ul a parcurs secole de istorie culturală: inițial, în Evul mediu, această expresie latinească preceda numele posesorului cărții. Istoria mențiunii de proprietate este strâns legată de aceea a scrisului și a cărții. După invenția tiparului, marii bibliofili inspirați de frumoasele mărci ale tipografilor au adăugat mențiunii de proprietate o gravură sau un blazon de familie. Arta ex-libris-ului s-a dezvoltat concomitent cu grafica de multiplicare, cu ilustrația de carte; grafica heraldică și vignetele gravate sunt o consecință a apariției tiparului, a răspândirii rapide a cărților în lume.

Voi prezenta cronologic câteva ediții rare cu ex-libris ale operelor lui Publius Ovidius Naso tipărite în anii 1601, 1652, 1756 și 1760, câteva ediții cu ex-libris-ul unor personalități marcante ale literaturii și culturii românești din secolul al XIX-lea, o colecție de ex-libris-uri, mărci, monograme și ornamente tipografice realizate de decoratorul francez George Auriol între anii 1901 – 1924 și o colecție de ex-libris-uri donate Bibliotecii Județene Constanța în 1972 de medicul Emil I. Bologa.

În fondul Colecțiilor Speciale ale Bibliotecii Județene Constanța se află câteva ediții vechi ovidiene cu ex-libris, piese bibliofile, de o deosebită valoare artistică și documentară. Dintre acestea se remarcă ediția integrală în trei volume a operei lui Publius Ovidius Naso (inclusiv scrierile apocrife) tipărită la Frankfurt

Pe pagina de gardă a fiecărui volum este aplicat câte un însemn de proprietate, un ex-libris șampilă cu o deviză în limba franceză: Ex libris B.S. Toujours semer. Înaintea paginii de titlu a volumului al doilea se află o însemnare manuscrisă, parțial lizibilă în franceză și în latină: ...du College de Bonnais anno 1678.

O altă ediție ovidiană veche din colecțiile bibliotecii tomitane este cea tipărită în 1652 la vestita tipografie elzeviriană de la Amsterdam, Olanda. Este constituită din trei volume legate împreună; cuprinde întreaga operă a lui Ovidius: Heroides, Amores, Ars amandi, Remedia amoris, De medicamine faciei, Metamorphoseon libri XV, Fasti, Tristia, Ex Ponto, Halieution, In Ibn, Nux.

Pe verso foii de gardă este o dedicație de donator în limba franceză: Au Prince Charles Adolphe Cantacuzčne qui, sur la terre heureusse des Daces, eveille l'ingenieuse voix du Vieil Ovide 1927. (Prințului Charles Adolphe Cantacuzino, care, pe fericitul pământ al dacilor, trezește măiastra voce a bătrânului Ovidiu.) Prințul, poet francez de origine română, a fost un fervent admirator al poetului Ovidius.

Pe pagina de titlu se află un ex-libris heraldic sub formă de șampilă cu stema familiei Cantacuzino.

Biblioteca Județeană Constanța deține o ediție veche a Metamorfozelor ce datează din anul 1756 și provine din vestitul centru cultural Tyrnavia. Legătura este din carton de culoare gălbuie, cotorul este din piele brun-închisă pe carton presat. Pe pagina de gardă și pe pagina de titlu se află însemne de proprietate autografe nedatate: Ex-libris K. Kovacs Gyula. Pe pagina de gardă este și o însemnare manuscrisă în limba latină: Ab Exc. R. Guberino Gymnasio Canoensi mill. 1796. Ultima ediție ovidiană veche pe care o deține Biblioteca Județeană Constanța este cea a Heroidelor (Epistolae Heroidum) tipărită în 1760 la Tipografia Academică Tyrnavia. Legătura este originală, din piele maronie pe carton presat.

Pe verso foii de titlu se află un însemn de proprietate în limba latină: Ex libris Petri Popescu, Direct. Gymn. Lazari Bucurestini.

Biblioteca tomitană deține câteva ediții cu însemne de proprietate ale unor personalități marcante ale literaturii și culturii românești.

Titu Maiorescu, personalitate remarcabilă a culturii și literaturii române din secolul XIX, marchează cu un ex-libris autograf o ediție de poezii de André Chenier, publicată la Paris, în 1858.

Ion Matei Caragiale, fiul marelui dramaturg, însemnează cu un ex-libris autograf în limba franceză (Mathieu Jean Caragiale) volumul *La linguistique*, scris de Hovelacque Abel, tipărit la Paris, 1877.

Ilustrul lingvist și filolog român B.P. Hașdeu își însemnează cu ex-libris autograf propria lucrare *Din Etymologicum magnum Romaniae*, Edițiunea a 6-a, București, Libraria E. Graeve, 1894.

O expresie a spiritului cultural francez de la începutul secolului XX este ediția bibliofilă în trei volume intitulată *Monogrames et cachets*, Paris, Librairie Centrale de Beaux-Ars, 1901-1924. Cele trei volume reunesc o colecție completă de monograme, mărci, embleme, ex-libris-uri, ornamente tipografice desenate cu originalitate de decoratorul George Auriol pentru personalitățile epocii: Anatol France, Henri de Toulouse-Lautrec, Alphonse Daudet, Ernest Flammarion.

George Auriol a desenat cu grație, inspirație și sensibilitate mărci și ex-libris-uri ce reflectă personalitatea, gusturile și preocupările celor pentru care sunt dedicate.

Printr-un joc de artă și spirit subtil, aceste mărci de proprietate devin simboluri fermecătoare ce iau aparența unui animal, a unui astru; evocă aspectul frunzelor, petalelor, insectelor sau al peisajelor.

Anatol France, în prefața volumului al doilea *Monogrames, mărci și ex-libris-uri*), tipărit în 1908, afirmă că George Auriol „... dă literei aerul unei flori, el conferă florii alura unei litere atunci când o creează. Citat: S'il donne à la lettre un air de fleur, il donne à la fleur un air de lettre quand il crée...”.

Arta ex-libris-ului a cunoscut și la noi o perioadă de înflorire în perioada anilor '70, datorită medicului Emil I. Bologa din Brașov și a lui Dionisie Gabor din Cluj. În anul 1972, colecționarul de artă dr. Emil I. Bologa a donat Bibliotecii Județene Constanța o prețioasă colecție de ex-libris-uri figurative. În același an, cu prilejul Anului Internațional al Cărții, dr. Emil I. Bologa a organizat la Biblioteca Județeană din Brașov prima expoziție de ex-libris și a inaugurat primul Cerc de bibliofilie și ex-libris din municipiul Brașov și din țară.

Dr. Emil Bologa a colecționat în decursul unei îndelungate activități peste 15000 de ex-libris-uri, expediate pentru colecționari de iluștri graficieni din țară și din străinătate. Ex-libris-urile sale au ajuns grație schimburilor în numeroase colecții din lume; titularul lor a fost membru al societăților de ex-libris din Ungaria, Cehoslovacia, Portugalia, Danemarca.

Ex-libris-urile din colecția Bibliotecii Județene Constanța îl definesc pe Emil Bologa în diferite ipostaze intelectuale: medic și cercetător pasionat, iubitor de folclor, profund atașat de cultura națională și universală.

Piesele sunt clasate în dosare; ele sunt grupate tematic: motivul Don Quijote, perechea eternă, cetatea natală Brașov, protejarea naturii, congrese, evenimente, domeniul medical. Aceste ex-libris-uri sunt executate prin diferite tehnici: gravură în lemn, gravură cu acul, linogravură, reproduceri fotografice; sunt adevărate opere de artă miniaturală (micrografică).

Adriana DINULIU

MANUSCRISE ȘI CĂRȚI CU AUTOGRAF

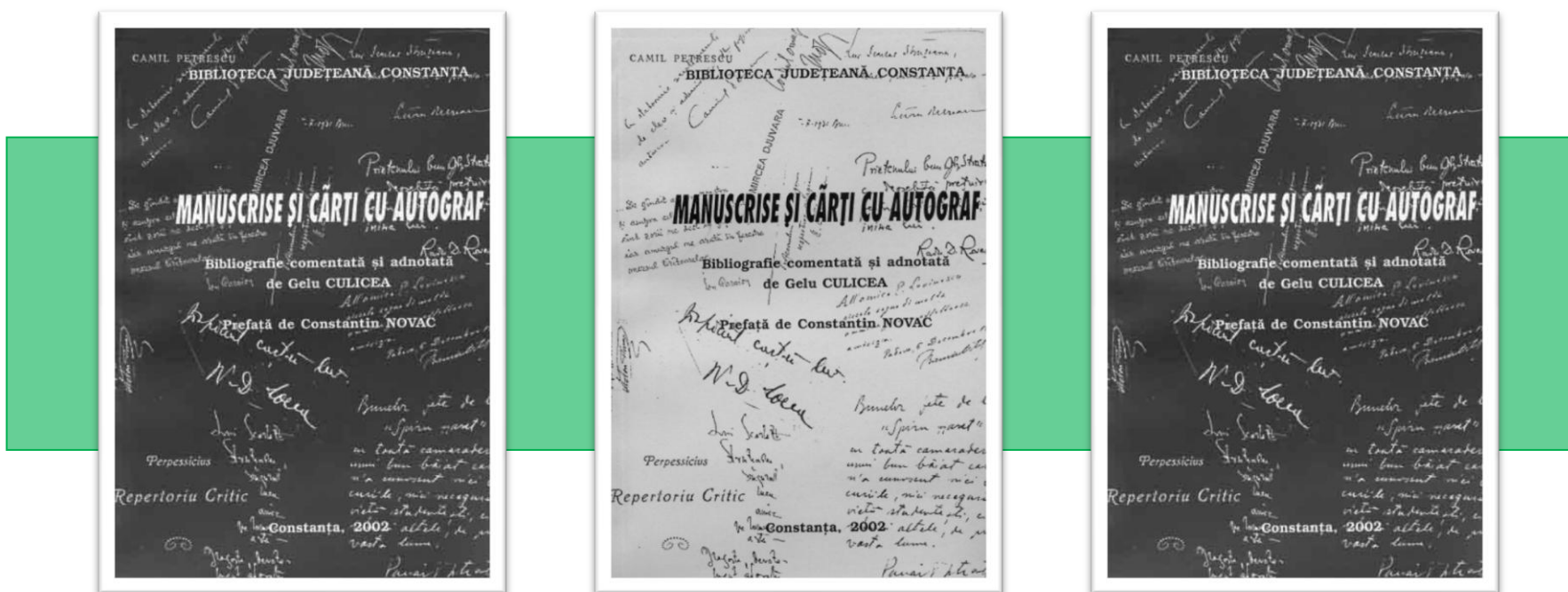
„În cărțile pe care le alege cineva, le păstrează cu îngrijire, le lasă după sine ca o moștenire scumpă – se vede icoana sufletului său” – spunea Nicolae Iorga.

În bogata colecție bibliofilă deținută de Biblioteca Județeană Constanța, fondul de manuscrise, de cărți cu dedicație și autograf ocupă un loc important. Ele încorporează nu doar trăsăturile fizice și mintale ale celor care le-au scris, ci chiar sufletul autorilor respectivi, curiozitățile și așteptările celor care le citesc. Lecturarea acestor cărți sau manuscrise este o complexă angajare afectivă, cu atât mai mult cu cât fiecare rotunjire de literă poartă amprenta unică a creatorilor lor.

Lucrarea de față ne ajută să pătrundem cu sfințenie și admirație în microcosmosul paginilor îngălbenite de vreme, care ne deschid porți spre alte lumi. Ea este rodul căutărilor riguroase, al cercetării fondului documentar al Bibliotecii Județene Constanța, întreprindere realizată cu migală și dăruire de colegul nostru, **Gelu Culicea**, șeful serviciului de organizare și comunicare a colecțiilor.

Întocmită sub forma unei bibliografii adnotate și comentate, lucrarea este structurată în patru capitole care includ: manuscrise, cărți cu autograf și dedicație, facsimile, iar la sfârșit, un indice de autori – cu menționarea anului nașterii, al morții și a profesiei autorilor, ceea ce facilitează regăsirea informațiilor.

Un „Argument” și o „Introducere” preced conținutul propriu-zis al lucrării, demers prin care autorul explicitează nevoia valorificării acestui tip de documente, susținute și printr-un bogat grupaj de facsimile. Volumul este prefăcut de scriitorul **Constantin Novac** și considerat a fi „o carte emblematică”, „un subtil îndemn de a păși, cu smerenie, în sacristia unor creatori știuți dar neștiuți” în același timp.

Între cele 240 de manuscrise există un număr apreciabil aparținând unor personalități ale culturii dobrogene, constituindu-se într-un tezaur de informații utile în a schița o imagine reprezentativă pentru spațiul pontic: **Ion Bănescu, I.N. Roman, Titus Cergău, Stan Greavu Dunăre, Grigore Sălceanu, Eugen Lumezianu** și alții.

Ceilalți autori incluși în colecție sunt, oricum, nume de mare rezonanță culturală și istorică: **George Călinescu, Camil Petrescu, Tudor Vianu, Regina Maria a României, Panait Istrati, Victor Eftimiu, C.C. Giurescu, Martha Bibescu, Liviu Rebreanu, Radu Gyr, Marin Sorescu, Fănuș Neagu, Augustin Z.N. Pop, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana** și foarte mulți alții, iar dintre străini nu putem să nu-i amintim pe **Georges Duhamel, Rabindranath Tagore, Henry Barbusse**.

În privința cărților cu autograf este menționat faptul că dedicațiile sunt reproduse integral în volum, ele ilustrând prin conținut și formă grafică personalitatea celor care le-au semnat, sufletul ascuns al cărților, dar și al celor care le-au dat viață.

Tocmai de aceea consider inițiativa și truda colegului Gelu Culicea de a pune la îndemâna publicului cititor filele înnobrate de autografe sau manuscrisele pătrunse de sufletul celor care le-au creat un demers util și în același timp incitant, o invitație în a descoperi valorile adevărate ale colecțiilor deținute de biblioteca noastră.

Nora IOIL

Șef serviciu comunicarea colecțiilor copii. Multimedia

SALONUL NAȚIONAL DE CARTE "OVIDIUS"

= Ediția a III-a =

În perioada 18-23 septembrie 2003, Universitatea „Ovidius” din Constanța a organizat cea de-a II-a ediție a Salonului de Carte „Ovidius”.

Aflat la moment aniversar, 125 de ani de la revenirea Dobrogei în cadrul statal național românesc, Salonul și-a propus, pe lângă facilitarea cunoașterii producției editoriale românești și internaționale, un contact direct între oameni de știință, scriitori, publiciști, editori, distribuitori, cititori, instituții de învățământ și cultură, reviste literare.

Prima ediție din toamna anului trecut s-a bucurat de un real succes, consemnat, de altfel, fără parcimonie de mass-media.

Pe toată durata manifestării au avut loc dezbateri pe problemele literaturii și științei, colocvii și mese rotunde de interes academic, spectacole de teatru, recitaluri de muzică și poezie, lansări de carte, la care au participat și conferențiat nume prestigioase ale culturii și artei românești contemporane, precum: Solomon Marcus, Nicolae Saramandu, Sorin Alexandrescu, Mihai Șora, Mircea Mihalevschi, Mihaela Irimia, Ileana Mănăilă, Dan Grigorescu, Octavian Paler, Pericle Martinescu, Paul Miclău, Alexandru Cornilescu, Aurel Rău etc.

De asemenea, în ziua de 21 sept. 2003, au fost prezenți la standurile noastre, cu lansări de carte, numeroase personalități din lumea literelor, mari scriitori de peste hotare și din țară, invitați la Neptun, la Festivalul de poezie și literatură „Eu, celălalt”, patronat de Uniunea Scriitorilor din România, în frunte cu Eugen Uricaru, președintele Uniunii, Nicolae Breban, Augustin Buzura, George Bălăiță, Ilie Constantin, Constantin Novac, Dinu Flămând, Ismail Kadare, Antonio Lobo Antunes, Amos Oz, Mimmo Morina, Adam Puslojic.

Tot sub auspiciile Universității „Ovidius” Constanța s-a desfășurat în aceeași perioadă conferința internațională Isms&Nesses, organizată de Catedra de engleză a Facultății de Litere, manifestare cu larg ecou internațional, la care si-au anunțat participarea cercetători din 13 țări și peste 70 de universitari din România.

Recent, înființatul Centru pentru pregătire și formare profesională în jurnalism „Dobrogea”, realizat prin parteneriat cu Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, Universitatea „Ovidius” și Trustul de Presă „Cuget Liber”, a fost prezent prin colocvii și lansări de carte. Printre invitați enumerăm: prof. univ. dr. Mihai Miron, președinte al U.E.P., prof. dr. docent Mihaela Cernat, prof. univ. dr. Ilie Rad, prof. univ. dr. Victor Vișinescu.

Universitatea „Ovidius” a fost sprijinită în nu ușorul demers al organizării acestei a doua ediții de: Consiliul Județean Constanța, Arhiepiscopia Tomisului, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Constanța, Uniunea Scriitorilor din România – Filiala Dobrogea, Trustul de Presă „Cuget Liber” Constanța, Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Direcția pentru Sport a Județului Constanța, Editura „Ovidius University Press” Constanța, Editura „Ex Ponto” Constanța.

Premiile acordate au încununat acest mare eveniment din istoria culturală a Dobrogei. Le enumerăm:

Premiul Opera Omnia – Pericle Martinescu

Premiul Universalia – Dan Grigorescu

Premiul Theodor Capidan – Pr. univ. dr. Nicolae Saramandu pentru volumul „Studii aromâne și meglenoromâne”, Editura Ex Ponto

Premiul de Excelență

- critică – Eugen Negrici pentru volumul „Literatura română sub comunism” Editura Fundației Pro
- proză – Ovidiu Dunăreanu pentru volumul „Întâmplări din Anul șarpelui” Editura Ex Ponto
- poezie – Arthur Porumboiu pentru volumul „Lebăda nu vrea să cânte” Editura Ex Ponto

Premiul Special

• Acad. Marian Traian Gomoiu și Marius Skolka pentru volumul „Ecologie. Metodologii pentru științele ecologice”, Editura Ovidius University Press;

• Prof. univ. dr. Victor Ciupină pentru volumul „Electricitate și magnetism”, Editura Ovidius University Press;

• Prof. univ. dr. Aurel Lup „Dobrogea agricolă”. De la legendă ... la globalizare; Editura Ex Ponto;

• Florin Manolescu pentru „Enciclopedia exilului literar românesc”; Editura Compania 2003;

• prof. inv. dr. Mircea Răgneală pentru „Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării” vol. I, II, Editura Ex Ponto;

• George Stănculescu pentru volumele: „Fotbal. Specializare”, „Teoria jocului de fotbal”, Editura Ovidius University Press;

• Paul Alexa, Traian Bucovală și Elena Frâncu pentru volumul: „Handbal la malul Mării”;

• Mioara Popescu și Roza Tumbăr pentru volumul „Mitropolia Olteniei. Revistă oficială a Arhiepiscopiei Craiovei și a Episcopiei Râmnicului” Indice bibliografic 1948-1998, Editura Universitaria Craiova.

Premiul pentru eseu în limbă străină – Adina Ciugureanu „The Boomerang Effect”, Editura Ex Ponto; Ileana Mihăilă „Eriger une republique souveraine, libre et independente”, Editura Roza Vânturilor.

Premiul pentru eseu – Doina Păuleanu „Constanța. Aventura unui proiect european”, Editura Ex Ponto; Florența Marinescu „Va pensiero”, Editura Ex Ponto.

Premiul pentru cartea de artă – Alexandru Cebuc pentru albumul „Irimescu”, Editura Arc2000; Ileana Marin pentru volumul „Pictura prerafaeliților sub semnul narativului”, Editura Meridiane

Premiul pentru susținerea culturii scrise – Uniunii Scriitorilor din România; Bibliotecii Naționale a României; domnului consilier Lucian Pricop, Ministrul Culturii și Cultelor.

Premiul pentru editarea volumelor de referință – „Porturile dunărene” și „Rutiera Dunării” de: Gheorghe Iurașcu, Eugen Huhulescu și Ion Țigaret.

Premiul pentru debut – volumul „9 poeți” Editura Muntenia din Constanța.

Premiul pentru antologia: „Insula albă. Literatură contemporană la Dunărea de Jos”, coordonatori Marian Dopcea și Olimpiu Vladimirov, Editura Ex Ponto.

Premiul pentru calitatea tiparului – Trustul de presă „Cuget Liber” Constanța.

Premiul pentru grafică – plasticianul Constantin Grigoruță

Premiul special „Ovidius” – pentru revistele: „Adevărul literar și artistic”, „Steaua”, „Observator cultural”, „Luceafărul”, „22”, „Universul cărții”, „Amphion”.

Diplomă pentru promovarea culturii interetnice – Editurii „Teșu” București.

Premiul „Ovidius” Vivat Nostra Academia:

• PS prof. univ. dr. Theodosie Petrescu – Arhiepiscopul Tomisului, Decan al Facultății de Teologie, Universitatea „Ovidius”, Constanța

• Prof. univ. dr. Ștefan Avădanei, Prorector al Universității „Al. I. Cuza”, Iași

• Prof. univ. dr. Vasile Sârbu, Decan al Facultății de Medicină, Universitatea „Ovidius”, Constanța

• Prof. univ. dr. Cam Gheorghe Maria, Rector al Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța

• Prof. univ. dr. Cdor Alexandru Dragalina, Prorector AL Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța

• Prof. univ. dr. Olga Duțu, Prorector al Universității „Spiru Haret”, Constanța

De asemenea, a fost acordată Diploma Ovidius de Participare tuturor editurilor, firmelor și revistelor care au fost prezente la Ediția a II-a a Salonului Național de Carte, Constanța, 2003.

Ion POPIȘTEANU

EDITURILE MUNTENIA ȘI LEDA

Înființarea mai multor edituri particulare în România post-decembristă a relevat aspecte deseori contradictorii. Unele s-au avântat în iureș, publicând fără discernământ, deseori maculatură, editarea fiind pur și simplu un act... comercial. Altele și-au dobândit propria politică, punând aspectul financiar în plan secund.

Și într-un caz și în celălalt, managementul a fost elementul hotărâtor în a supraviețui. Simplu: fiindcă nu poți vinde la nesfârșit subproduse, ori, dimpotrivă, nu poți rezista doar din editarea unor lucrări de marcă, neacoperite financiar, într-o vreme în care numărul cititorilor/plătitorilor scade vizibil. Orice artificiu ar face un editor, costurile de producție în permanentă creștere îl descurajează literalmente.

În Constanța, Editura Muntenia a apărut într-o perioadă de pionierat (1991), lansând volumul 1001 de glume, de Vera Cordonescu și Ana Ruse. Au urmat alte titluri: Templul cuvintelor (versuri), de Șt. Cucu, Voiajul (jurnal), de M. Popovici ș.a.

Editura Leda s-a înființat în 1995. Managerul Dan Antonoaie-Zepa a impus, înainte de toate, o politică prudentă, preferând calitatea execuției și criteriul valoric al ofertei autorului. Au publicat aici, printre alții, I. Țugui, C. Abăluță, O. Dunăreanu, I. Codrescu, V. Loghin, A. Stănescu ș.a. Leda a ambiționat și a reușit să impună colecții distincte: Proză contemporană, Jurnal, Poezie, Haiku, Monografie, fiind singura editură constănțeană prezentă în Catalogul editorilor, distribuitorilor și tipografilor pe anul 2000.

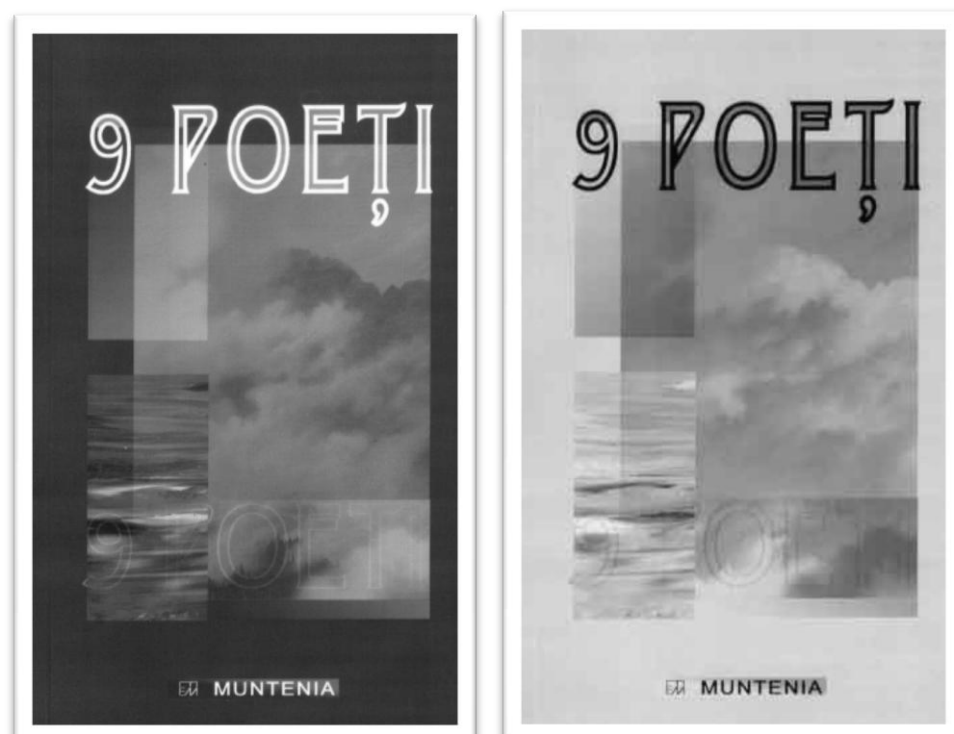
Din 1999, cele două edituri produc împreună, fiecare aducând ceea ce are specific, impunând prin experiență, bun-gust, calitate. Lucrările sunt executate în timp optim, grație mai ales unei tipografii proprii, dotate cu utilaje performante, linii de pre-press, mașini plane și rotative offset cu mai multe grupuri de culoare, mașini de fălțuit și adunat, precum și tehnici aferente, indispensabile (procesare, ateliere foto). Orice apariție beneficiază de consiliere (referat intern pentru lucrările de beletristică, recomandare ori referat din partea unor personalități în domeniu, în cazul lucrărilor de specialitate – științifice sau tehnice).

De altfel, cartea tehnică și științifică e reprezentată în proporție de aproximativ 90%.

Au publicat aici lucrări de specialitate cadre didactice din învățământul superior din Constanța, Brașov, Iași, București, personalități recunoscute în domeniul lor de activitate, precum: Pompiliu Golea, Mariana Așchie, Sorin Rugină, Victoria Ulmeanu, Victor Ploaie, C-tin Tica ș.a. (medicină, economie, navigație, industrie, drept, didactică, istorie).

În anul 2001, au văzut lumina tiparului 50 de lucrări, printre care: *Dobrogea – de la reforma agrară la colectivizare forțată (1945-1957)*, de Marian Cojoc, *Navigație și... politică*, de C. Atanasiu, *Bazele managementului*, de V. Petrovici, *Dreptul Uniunii Europene*, de Dragoș Chilea, *Traumatologie și ortopedie*, de Nic. Lupescu, *Formarea inițială pentru profesia didactică*, de Mirela Costandache, *Istoria românilor* (culegere didactică), de Rodica Pițigoi etc. Unele dintre lucrări au beneficiat de două ediții.

Beletristica a fost reprezentată de volume ale autorilor Diana Zainea (poezie), V. Loghin (proză scurtă), Cristina Carandino (eseu). O apariție reprezentativă o constituie ampla monografie *Thalia ex Ponto*, de Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian, un excurs inspirat în istoria Teatrului Dramatic din Constanța, prilejuit de jubileul semicentenarului instituției. Monografia a fost premiată în cadrul Târgului de carte din octombrie 2001, la care cele două edituri s-au bucurat de reale aprecieri din partea organizatorilor și vizitatorilor.

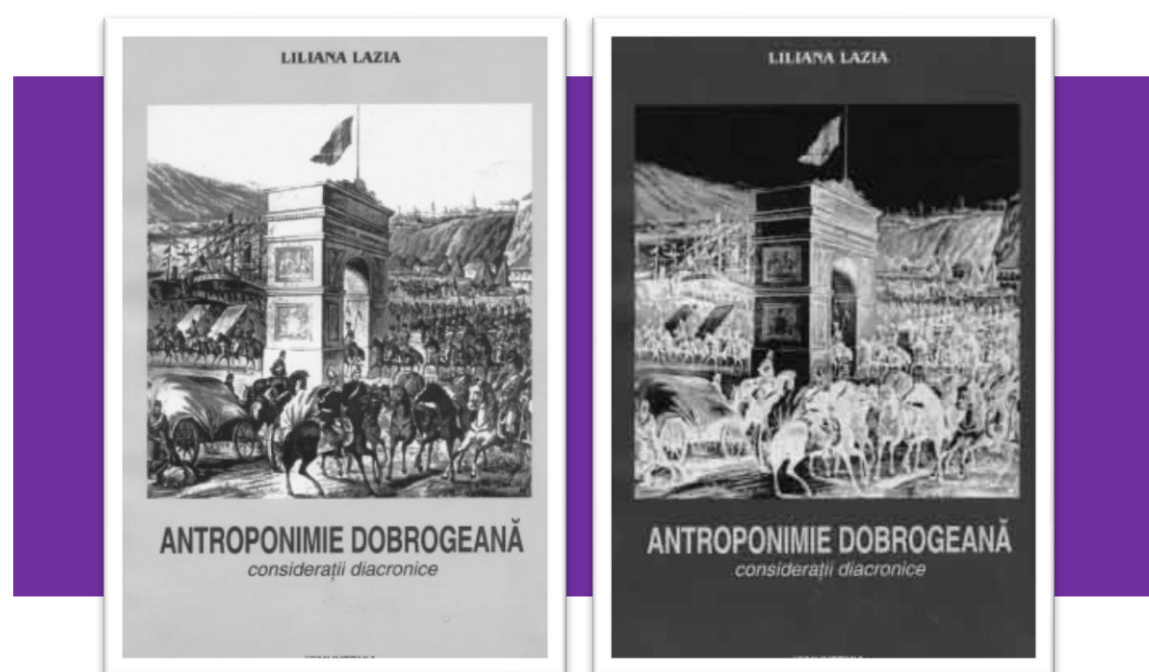

În primul trimestru al acestui an, au fost deja editate nu mai puțin de 15 titluri. Se află în lucru o amplă monografie dedicată artiștilor plastici constănțeni, datorată criticului de artă Florica Cruceru, precum și o altă lucrare a aceleiași autoare, care constituie o surpriză.

Tot pentru anul în curs, cele două edituri și-au propus sponsorizarea integrală a unui concurs de manuscrise în vederea publicării unui volum de poezie, pentru autorii din zonă încă debutanți în volum. Detalii în presă și la redacție (str. Patriei nr. 10 A, tel. 550891).

Valentin SGARCEA

ANTROPONIMIE DOBROGEANĂ - CÂTEVA ASPECTE

Onomastica, ramură de graniță a lingvisticii, rezultantă a interferențelor acesteia cu geografia și istoria, nu poate exclude în procesul investigării și cercetării nici una dintre cele două discipline.

Ansamblul antroponimic dintr-o anumită zonă geografică este, ca reflectare sui-generis a relației om-mediul înconjurător și a evoluției acestui raport, rezultatul interacțiunii celor trei factori esențiali: factorul lingvistic, factorul geografic și cel istorico-social.

În acest fel, onomastica ne permite să evidențiem o serie de considerații și ipoteze privind configurarea cât mai cuprinzătoare a diverselor spații geografice. „La sursele istorice apelăm frecvent pentru a înregistra vechimea în limbă a unui nume. Din documente luăm cunoștință de numele unei anumite persoane și consemnăm atestarea acestuia. Observăm apoi că numele se încadrează într-un sub-subsistem onomastic sau face parte dintr-un microsistem onomastic, că el corespunde unui anumit model antroponimic. Când acesta se dovedește productiv, la el se raportează sute și mii de nume”.

Marea majoritate a studiilor românești și străine de antroponimie abordează numele de persoane selectiv, mai ales din punct de vedere al originii și evoluției lor. În asemenea condiții, problemele teoretice generale ale denotației personale și metodologia cercetării acesteia au format doar arareori obiectul interesului specialiștilor.

Numele proprii sunt considerate în ansamblul lor un sistem ce trebuie studiat ca atare.

„Numele de familie din orice țară reprezintă un tablou extrem de complex: unele sunt frecvente în toată țara, altele numai în anumite zone, sate sau comune, iar altele sunt singulare. De-a lungul istoriei, aceste raporturi se pot schimba: numele migrează odată cu populația din cele mai diverse motive sau sunt supuse unor mutații și primeniri radicale condiționate de factori sociali, culturali etc.”

Semne lingvistice de o natură particulară, numele proprii se constituie într-un sistem deschis, organizat după reguli onomastice, coerent și diferențiat în ce privește semantica, morfologia și sintaxa.

Am încercat în studiul de față să adoptăm punctul de vedere al profesorului Gheorghe Bolocan, primul coordonator al lucrării, cu privire la abordarea antroponimică a unei zone:

„Pentru a încadra un nume de persoană în sistemul antroponimic al limbii române, analiza lui pe părți componente (radical, afixe), și caracterizarea acestora drept românești nu sunt justificate. Eliminarea din sistemul antroponimic românesc a unui nume sau altul, pentru motivul că acesta conține o temă existentă și în altă limbă, sau nu are o structură derivațională românească, este un act de purism, care, practic, în sistemul de denotație nu are nici o șansă de izbândă. Aplicarea unor astfel de teorii în studierea sistemului antroponimic al unei țări duce la concluzii eronate. Criteriul după care un nume este încadrat printre elementele românești trebuie considerat uzul.”

Antroponimia dobrogeană este influențată în mare măsură de anumiți factori: tradiția unor anumite nume calendaristice, ex.: Gheorghe, Ion, Petre, Vasile, ocupații specifice zonelor din care au venit coloniștii, ex.: Ciobanu, Cojocaru, Croitoru, Mocanu, Dulgheru, apartenența locală și tendința de diferențiere a celor veniți din alte zone geografice, ex.: Ardeleanu, Moldoveanu, Olteanu, și, de asemenea, tendința permanentă de inovație onomastică: Bibesco (Bibescu), Ionesco (Ionescu), Steopol (Schiopu), explicată prin astfel de exemple de Al. Graur.

Se cuvine a prezenta câteva concluzii legate de unele particularități antroponimice dobrogene.

În urma cercetării efectuate putem remarca:

1. Îmbinarea elementelor tradiționale cu numeroase fluxuri de populații de pe teritoriul românesc și din afara lui a dus la constituirea unui sistem antroponim specific dobrogean cu caracter deschis.

„Sistemul antroponimic dobrogean s-a îmbogățit considerabil în timp cu unități antroponimice provenite de la populații alogene stabilite pe teritoriul românesc”.

2. Specificitatea antroponimiei dobrogene a durat până la revenirea Dobrogei la țară, după care întreaga onomastică dobrogeană s-a integrat pe deplin subsistemului onomastic românesc, supunându-se acelorași procese istorice, sociale și lingvistice.

3. Baza sistemului antroponimic dobrogean o constituie numele calendaristice.

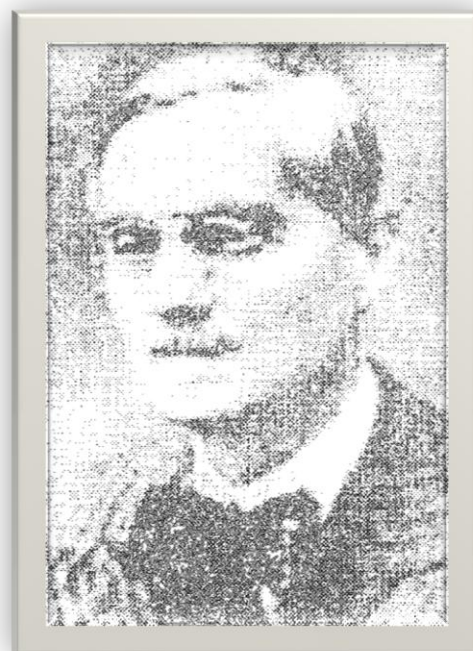
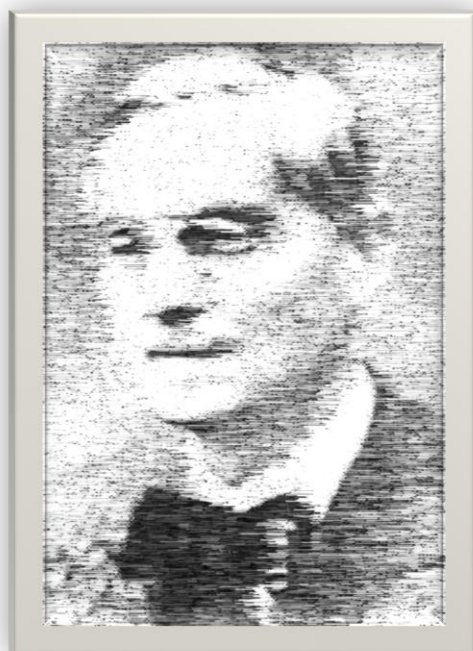
4. Sufixecele cele mai productive în antroponimia dobrogeană, ca și la nivelul întregii țări, sunt: -escu, -eanu, -aru.

Precizând caracterul de ipoteză al considerațiilor personale din lucrare, considerații elaborate pe baza coroborării unor date lingvistice, istorice, arheologice și statistice, subliniem faptul că cercetarea de față s-a dorit a fi un studiu selectiv al antroponimiei dobrogene, menit a evidenția unele aspecte teoretice și particularizarea lor într-o zonă insuficient explorată.

Liliana LAZIA

RESTITUIRI

UN SIMBOLIST DOBROGEAN: AL. GHERGHEL

Un creator de literatură, dintre cei mai fecunzi din Dobrogea, al cărui nume este foarte rar pronunțat astăzi, dar a cărui operă, susceptibilă să trezească interes, mai stăruie, îndreptățit, în amintirea cititorilor mai vârstnici, este fostul coleg și prieten al lui Ion Minulescu la liceul din Pitești, poetul Al. Gherghel.

Născut la Pitești, la 27 aprilie 1879, Al. Gherghel s-a ridicat dintr-o familie de intelectuali: Mina și Ion Gherghel, profesor de limbă germană, în Câmpulung Muscel. Și-a petrecut copilăria și adolescența, împreună cu D. Nanu, Mihăescu-Nigrim, Eugen Ștefănescu, în *freamătul pădurilor de brazi* și și-a încheiat primele versuri în *murmurul sfios al apelor de munte*, la Câmpulung, unde multe, foarte multe lucruri îi aminteau de vremurile strămoșești de glorie istorică. Al. Gherghel a făcut primele două clase de liceu în București, la *Sfântul Sava*, unde are ca profesor de istorie pe Tache Policrat, după care este dat de părinți la liceul din Pitești, unde și-a încheiat studiile secundare. Încă din această perioadă se manifestă și înclinația sa spre literatură. Scoate, elev fiind, împreună cu liceanul Ion Minulescu, mai mic cu o clasă, revista literară *Luceafărul*, suspendată curând de directorul școlii.

Urmează la București, cu destule greutate, începând cu anul 1904, cursurile facultăților de drept și litere, într-o atmosferă de stimul și încurajare întreținută de profesori iluștri (T. Maiorescu și M. Dragomirescu), fiind coleg cu Vasile Pârvan, Panait Cerna, I. Petrovici, Oreste Georgescu, I. Dragoslav. Tot în această perioadă, mai precis în 1906, debutează cu volumul *Cântece în amurg* și, atras de viața literară a Bucureștiului, începe să frecventeze cenaclul lui Al. Macedonski și pe cel al *Vieții noi* al lui Ovid Densusianu și, odată cu ele, cafeneaua Kübler, de pe Calea Victoriei, locul de întâlnire de pe vremea aceea a scriitorilor. La câteva luni de la absolvirea cursurilor universitare bucureștene, în martie 1908, pleacă la Berlin pentru specializarea în drept, dar curând se trezește fără posibilități de întreținere materială și este nevoit să renunțe și să se întoarcă în țară. Începe de-acum lunga sa carieră funcționărească. Trecând un examen, devine administrator de plasă la Brăhășești, județul Tecuci, se mută apoi în aceeași funcție la Târgul Cucului, la Cotești, lângă Focșani, pentru ca în cele din urmă, în septembrie 1911, să poposească la Constanța. Profesor o vreme, el s-a dedicat aici avocaturii și poeziei, publicând șase volume și făcând o strălucită carieră de aproape trei decenii. A murit aici, la 20 decembrie 1951, în casa pensionarului C.F.R. Constantin Martinescu.

Colaborator apropiat, alături de Mihail Cruceanu, Eugeniu Speranția, Vintilă Paraschivescu, Constantin T. Stoika și alții, al *Vieții noi* a lui Ovid Densusianu, Al. Gherghel a început prin a scrie o poezie cerebrală și rece. Adept, cum a observat Eugen Lovinescu (în *Istoria literaturii române contemporane*, 1900-1937, București, Editura Socec, p. 150) al „simbolismului academic” cultivat de *Viața nouă*, el a reunit în volumul de debut (*Cântec în amurg*, București, 1906) versuri de o exagerată distincție a expresiei și glaciale. Nu la mult timp însă, în cel de-al doilea volum (*Insula uitării*, Constanța, 1924), lirismul lui Al. Gherghel capătă un aspect nou, evoluând spre sugestie, spre expresia imprecisă, adică spre simbolismul adevărat. Poezia lui este făcută acum din umbre și mister și versurile transmit, cu o remarcabilă grijă pentru discreție, o stare generală de melancolie. De fapt volumul acesta schițează, încă din 1924, principalele elemente care vor caracteriza lirismul acestui poet peste 8-10 ani, atunci când Gherghel va da întreaga măsură a talentului său. Orientarea poetului dobrogean spre simbolismul real, asimilat tot mai corect în substanța lui intimă, devine așadar predominantă în volumele, apărute toate la Constanța, *Raze și umbre* (1933), *Solitare* (1935), *Cristale* (1936) și *Pe țărmul mării* (1942). Simbolismul lui Gherghel în aceste plachete se susține îndeosebi prin cultivarea evaziunii, a nostalgiei infinitului marin și a poeziei autumnale. Înainte de orice, să observăm însă că, temperamental, Al. Gherghel nu este simbolist în genul lui Minulescu, expansiv. Poet cu o viață sufletească zbuciumată și cu o constituție fizică

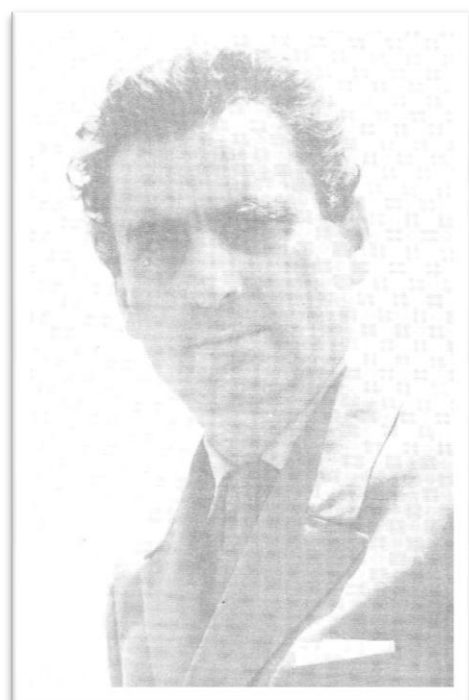
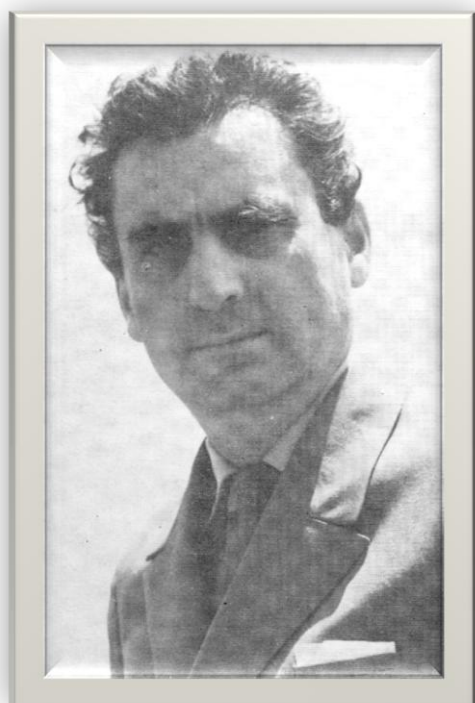
delicată, Gherghel a fost structural un timid, la care nemulțumirea față de realitate a luat, ca-n atâtea cazuri, forma izolării, a retragerii în propria ființă. În poezia lui e uneori o apăsare psihică dureroasă, o dezolare incurabilă, poetul devenind, cum ar spune E. Lovinescu, „ediția de buzunar” a unui Bacovia puțin mai vitaminizat. Cromatica tablourilor sale, dominată de culorile închise, convoaie mortuare care macină tăcut noroiul, în urma câte unui dric sărac de clasa a treia, ca și notele de tulburare sufletească, acea angoasă autumnală, sunt semne clare de atitudine bacoviană. De altfel, neliniștea lui Al. Gherghel, prin formele de manifestare ca și prin cele de transfigurare artistică, cheamă insistent în memorie pe autorul Plumbului. Poezia Pe mlaștini a poetului dobrogean, notând senzațiile dintr-un moment de vid sufletesc, este soră bună cu Lacustra lui Bacovia:

... *Spre mlaștinile goale, aseară mă purtase / Un dor adânc ... sau poate, o tristă presimțire / Și cum, nestăpânit, fugara-nchipuire / marea cu mult pustiu ce stolul îl lăsase, / - / Spre zarea-nsângerată și-a marilor abise, / Se depărta de mine, ca sufletul în vise, / Cu stolul ce trecuse pe mlaștina bizară!* Cultivarea solitudinii, predispoziție de poet cu fizic șubrezit și marcă a viziunii sale simboliste (*Un Robinson Crusoe aș vrea să fiu, / Stăpân pe gânduri, singur în visare... Visare*, în vol. *Pe țărmul mării*) nu este la Gherghel singura formă de evaziune din fața prozaismului vieții cotidiene. La rândul ei, starea de însingurare îl conduce pe poet la aspirația către ținuturi enigmatice, la poezia tărmurilor străine. Poezia lui Al. Gherghel, stimulată desigur și de relieful geografic marin în care își fâlfâie aripile, se adaptează momentului. Ca altădată I. Minulescu, care tot la Constanța, în 1906-1907, crease *Romanța celor trei corăbii*, *Romanța celor trei galere*, *Spre Insula Enigmă* și alte cunoscute „Marine”, Al. Gherghel are și el nostalgia depărtărilor, a țărmurilor străine, care devin un fel de obsesie și de autoliniștire (*Când toamna va veni, voi fi departe / Și voi cânta pe țărmuri înstelate* – scrie el în *Romantică*, vol. *Solitare*). Nota personală a lui Gherghel provine din persistența inspirației marine. Ca poet al naturii, cum apare în ultimele sale volume de versuri în care de cele mai multe ori accentul este pus pe observarea universului înconjurător, Al. Gherghel practică poezia parcurilor desfrunzite, dar mai ales cântă tăcerea dezolantă a nopților. Viziunea poetică, totdeauna melancolică, este peste tot rezultatul transferului emoțional efectuat de poet asupra cadrului natural. Văzută prin psihologia poetului și umanizată în toate elementele sale, natura-peisaj capătă adesea putere de sensibilizare, creând senzația de mister. Iată, bunăoară, această *Noapte la Mamaia-sat* (vol. *Solitare*): *Apocaliptică din zarea mării / Se-apropie luna pe cărări de sânge / Și parcă-n jerbe vii de-argint se strânge / Lumina-n cotiturile cărării. / - / Când țărmul rupt în apă se răsfrânge / Sub albul selenar al depărtării, / Un cântec trist din miriștea uitării / Pătrunde-adânc în suflete și plânge. / - / A pus să cânte-orchestra lui de șoapte? / - / Sonore clipe trec, ca o părere / Și plâng doar frunzele ce cad uscate, / În dezolanta nopților tăcere! /* Când observația se aplică tabloului urban (vezi poeziile *Mangalia*, *Peisaj în Balcic*, în vol. *Solitare*), elementele de decor ale acestui tablou sunt și ele tipic simboliste, alcătuind imaginea orașului provincial cenușiu, în paragină, plictisit și melancolic, caracteristic epocilor trecute, sau schițând forfota muncii din port. Ca și alți simbolști, Al. Gherghel devine uneori adeptul școlii romane a lui Jean Moréas. În cuprinsul poeziei sale își fac deci loc tendințele clasiciste, evidente atât în tentativele de rememorare a lumii antice, cât și în cultivarea spiritului artistic al clasicismului. Poeziile cu un conținut de evocare a elementelor antice sau a vestigiilor trecutului românesc între Dunăre și Mare, reprezintă în același timp și unele din piesele de rezistență ale poetului. Acestei tendințe literare se circumscrie și obișnuința organizării lumii antice în viziuni pe care poetul le include universului real: *Într-un boschet de mirt, antichitatea / În naiuri mute o evocă Panni. / Iar peste trupul Nimfelor ning anii / Și plânge peste tot imensitatea. (În parcurile moarte, vol. Pe țărmul mării).*

Circumscrierea lui Al. Gherghel într-o singură formulă artistică este, desigur, păgubitoare, căci, asemenea întregii mișcări, simbolismul poetului dobrogean este destul de neomogen. Fapt este, de altfel, că realitatea literară în perioada interbelică, mai complexă decât oricând, ne obligă să abandonăm formulele și etichetările. Vom spune, de aceea, că fiind un simbolist ca orientare generală, Al. Gherghel a cultivat în același timp și parnasianismul. Ca parnasian, Al. Gherghel este un descriptivist rece, care se ocupă de corectitudinea versului și a ritmului, de arta cu care sunt realizate imaginile. Poetul, care spre sfârșitul vieții avea să exclame: *Noi am trăit în cer cu poezia, / Iar pe pământ, o clipă, ca-ntr-o gară (Pasaj, vol. Pe țărmul mării)*, sugerând detașarea, însingurarea, dar și imaginea creatorului slujind cu credință arta, a fost un pasionat al muncii literare, un artist care a șlefuit cu mîgală vers cu vers, sonetele sale, prin eleganța formei și prin grija cu care e cizelată expresia, cuvântul, putând sta alături de cele mai reușite exemple de artă parnasiană la noi. Predispoziția pentru cultul formei apare la Al. Gherghel încă de la cel de-al treilea volum de versuri, *Raze și umbre*, odată cu preocuparea pentru sonet, dar ea sporește considerabil în volumele următoare. Anume poezii ale acestor volume ne fac cunoștința unui poet care, mai puțin melancolic, aproape impasibil, pășește în templul poeziei după ritualul studiat al marilor preoți. Prin aceasta, versurile capătă un aer artificios, transcrierea imaginilor nefiind un act spontan ci atent supravegheat, ca-n acest sonet intitulat *Bibelouri* (vol. *Solitare*): *Marchiza mea, ridicol de severă, / În rochia cu volane violete, / Arunca-n jurul ei priviri discrete / Din tronu-improvizat pe etajeră. / S-a dus de mult saloanele cochete, / Iar splinu- aristocrat s-a stins în seră, / Și dantelate brațe nu se-oferă / Să te conducă-n ritm de menuete.*

MARIN PORUMBESCU

Dacă n-ar fi decedat (în 1994, într-un incendiu, pricinuit în locuința sa aflată la mansarda blocului de pe str. Sulmonei, de flacăra unei lumânări), scriitorul **Marin Porumbescu** ar fi împlinit, la 12 mai 2001, venerabila vârstă de optzeci de ani. Oricum, câtăva vreme înaintea morții, omul a fost foarte bolnav și încă mai singuratic decât oricând. Puținele date biografice care îl privesc (aflate în lucrarea **Literatura în Dobrogea** Dicționar bibliografic, vol. 2, de Ștefan Cucu și Corina Apostoleanu, editată de Biblioteca Județeană Constanța în 1999) ne indică faptul că Marin Porumbescu s-a născut în București, a absolvit liceul „Mihai Viteazul” în 1941 și, tot în acest interval, ar fi fost

redactor responsabil al revistei **Interarma** a Regimentului 23 infanterie; din 1946 până în 1951 a fost funcționar la Ministerul Comerțului Exterior, iar în perioada 1951-1957 a făcut parte din corpul ofițeresc al armatei. Apoi, vreme de un deceniu (în 1967 a fost pensionat medical) a activat ca referent literar la Casa Regională a Creației Populare Dobrogea.

În momentul angajării sale la instituția amintită, viața spirituală constănțeană cunoștea încă lăncezeala instaurată imediat după război: reviste de cultură nu existau, întreaga activitate publicistică desfășurându-se în paginile ziarului **Dobrogea Nouă** (fost, până în mai 1948, **Cuget liber**), iar cea literară, în cenacluri (cel mai important fiind, în acei ani, „Filimon Sârbu”), cu producțiuni ce slăveau ocupația sovietică, șantierele canalului Dunărea - Marea Neagră, colectivizarea etc.

Aflat în postura de lucrător la Casa de creație, el însuși pasionat de literatură, Marin Porumbescu a coagulat, cu energie și pasiune, în jurul fostului cenaclu „Filimon Sârbu”, devenit „Ovidius”, condeierii din regiune, cei mai mulți tineri, care, unii, vor avea ceva de spus în literatura creată la Pontus Euxinus. Scrierile lor au fost adunate în câteva culegeri, îngrijite, sub auspiciile Casei de creație, de către Marin Porumbescu (*Trepte* – 1960; *Miniaturi marine* – 1962; *Epistole de pe malul mării* – 1963; *Dialoguri de pe malul mării* – 1964; *Inscripții de pe malul mării* – 1965; *Secvențe marine* – 1966). Având în vedere periodicitatea acestor culegeri, evoluția lor calitativă de la un volum la altul, grafica exemplară, titlurile care calchiau obsesiv titlul celebrelor *Epistulae ex Ponto* ovidiene, ele pot fi considerate un **anuar** literar dobrogean, o pledoarie convingătoare pentru o necesară revistă de cultură la Constanța. De fapt, înființarea, în 1966, a revistei **Tomis** (Marin Porumbescu numărându-se printre inițiatorii acesteia) în orașul pontic a avut, ca solid argument și volumele amintite, cum apreciază criticul Cornel Regman în prefața *Dialogurilor de pe malul mării*.

După ce s-a retras la pensie, în 1967, Marin Porumbescu s-a dedicat propriei creații literare. I-au apărut, în ordine, volumele de proză scurtă: *Ucișorul de papagali* (București, Editura pentru literatură, 1968), *Gușterii și patru pipe* (București, Albatros, 1970), *Ceasul viu* (București, Editura militară, 1971), *Păsări subterane* (București, Editura Eminescu, 1972).

Deși cărțile sale au fost publicate într-o perioadă de deschidere culturală, când discursul literar modernist era „en vogue” (ce-i drept, ca o redescoperire destul de tardivă a valorilor literare din anii interbelici), critica, atunci când nu le-a ignorat – cronicile privind toate aceste scrieri putând fi numărate pe degete – le-a tratat fie cu ostilitate, fie cu răceală.

Mircea Iorgulescu, în cronică la volumul *Gușterii și patru pipe*, identifică, între cele mai scurte proze, unele grațioase și spirituale, dar continuă acuza: „Încântat de spectacolul rostogolirii sonore a unei mase de cuvinte, Marin Porumbescu practică în fond un soi de calofilie conformistă și industriooasă a jocului verbal, lipsit de sensuri grave sau chiar de orice sens”. (România literară, 21 ianuarie 1971, p. 15). Nu mai puțin nefavorabilă este cronică lui Victor Atanasiu la volumul *Păsări subterane*: „Aceste rânduri de caznă incoerentă și căznică se dădorească «marelui» deziderat al autorului de a fi cu orice preț «modern»”. Mai departe, criticul observă însă corect: „Câte o clipă, când autorul își păstrează seriozitatea, se poate observa o anumită înzestrare pentru explorarea mediului rustic și fructificarea virtualităților stilului oral”. Prudent și aplicat, Marian Popa, în dicționarul său (ediția 1977), apreciază cărțile lui Marin Porumbescu drept „... culegeri de povestiri cu subiecte bizare sau conduse ingenios către bizarerie, cu titluri burlești, scopul fiind, inițial, de a atrage atenția, iar apoi, de a crea perplexitatea și imprevizibilul lecturii; limbajul dezordonat și aglomerat pare a fi mai curând specific unui temperament.” (p. 152).

Chiar Alex Ștefănescu, un critic cunosător al spațiului cultural constănțean, abia găsește în scrierile lui Marin Porumbescu câteva insule de literatură: narațiunea *Cerbul capital*, care deschide volumul *Ucigașul de papagali* este apreciată, pe drept, un frumos poem în proză. Criticul conchide: „*El (M.P. – n.n.) este un scriitor de respirație scurtă care, dacă vrea totuși să se extindă pe mai multe pagini, trebuie să recurgă la mozaicare...*” (Tomis, martie 1979, p. 5, 14). Cu un chip dominat de sprâncene imense și rebele, ce amintea în mod izbitor cu portretul lui G. Călinescu, comunicativ, histrionic (când cooperant și constructiv, când malițios), egolatriu, chiar straniu, având în vedere bolnăvicioasa lui pasiune de colecționar de obiecte vechi, ruginite (așa-zisul său tehnosaur devenise celebru), dar colecționa și piese arheologice, paleontologice, relicve marine (în arhiva sa am găsit un proces verbal prin care dona câteva asemenea relicve Muzeului Mării) și orice fel de lucruri ciudate (coarne de berbec, de pildă), trăind solitar, doar în tovărășia unei broaște țestoase bătrâne și oarbe (locuia în câteva maghernițe din scândură și carton, prin care te puteai strecura doar aplecat, maghernițe improvizate pe terasa imobilului, spre disperarea locatarilor care îl reclamau adesea la ICRAL sau la Pompieri, de teama vreunui incendiu – care, de altfel, cum am văzut, a și avut loc, ucigându-l – oricând primitor de oaspeți, adesea mari scriitori, ce puteau admira de acolo fascinanta panoramă a portului Tomis, dar era anturat și de tinerii emuli, admiratori și încercători în ale literaturii, organizator de teatru experimental (avea vocație pentru dramaturgie, cum dovedesc scrierile sale) și prezent oriunde, în urbe, se petrecea vreun fapt cultural, Marin Porumbescu intrase deja în legendă, devenind chiar personaj literar (apare în creațiile lui Eugen Lumezianu – care îi dedică o proză memorabilă, Constantin Novac, Octavian Georgescu, Hortensia Teodorescu și poate și în ale altora, de care nu am cunoștință). Îi plăcea să-și fotografieze oaspeții pe terasă, cu un aparat desigur vechi, deși îl suspectam că nu îl armase cu vreun clișeu... Vara, locuia la Constanța, iarna, la București și, acolo, se înfunda în Biblioteca Academiei, unde putea fi văzut zilnic. Întocmea fișe, de regulă cu citate celebre, iubea aforismele și le folosea în orice conversație, întotdeauna în original, fără a uita să le traducă imediat interlocutorilor. Ar fi adunat atâtea fișe, strânse în pachete stivuite în locuința sa, încât devenise proverbial, i se spunea chiar „omul-fișă”, dar toată lumea credea că scriitorul construiește baza documentară a unui mare roman (Alex Ștefănescu: „Un loc aparte în ciudata sa locuință îl ocupa «fișierul» – variantă năstrușnică și burlescă a fabuloasei biblioteci borghesiene”). După năpraznica sa moarte, au putut fi salvate, în vreo cinci saci, parte din cărțile, manuscrisele, tăieturile din ziare din biblioteca sa. Fișe s-au păstrat puține și câte au mai rămas, n-au putut fi organizate în vreun fel, scrisul lui Marin Porumbescu fiind complet ilizibil. Biblioteca sa și ceva manuscrise au intrat în patrimoniul Bibliotecii Județene Constanța. O piesă remarcabilă este albumul, alcătuit de el însuși, cuprinzând portrete, desene și caricaturi reprezentându-l pe Marin Porumbescu.

Revenind la operă, față de care critica a fost, cum am văzut, când nedreaptă, când rezervată, amintim pertinentele observații ale lui Ștefan Cucu, un comentator atent la nuanțe, constructiv, din ultima prezentare a scriitorului tomitan în timpul vieții acestuia (1993); el îi definește literatura ca pe una „a absurdului, pe linie kafkiană sau mai degrabă urmuziană: autorul sparge total structurile prozei tradiționaliste, nu-i mai respectă convențiile. Ba mai mult, amestecă genurile, nu mai respectă granițele dintre ele, ajungându-se la un bizar «mélange», la un «mixtum compositum» literaro-folcloric”.

Răsfoindu-i manuscrisele la Biblioteca Județeană Constanța și citindu-i cu mare atenție cărțile publicate (folosesc prilejul pentru a preciza că Marin Porumbescu nu a lăsat manuscrise nepublicate) am putut observa că acest scriitor a manifestat o obsesie ieșită din comun pentru formă, într-atât de mult, încât, așa cum s-a precizat, sensurile prozelor sale, cu notabile excepții (*Ceasul viu*, *Cerbul capital*, *Aur și lumină*, *Împlinire*, *Informare fără resurrecție*) precum și câteva dintre prozele foarte scurte – *de scurt metraj* (cum îi plăcea să le numească) s-au subțiat ori au dispărut cu totul. Prozele sale, apărând în perioada 1968-1972, când redescoperirea modernismului interbelic dăduse opere notabile, scrierile lui Marin Porumbescu, ce par a fi de un avangardism desuet, sunt imposibil sau aproape imposibil de a fi cercetate cu mijloace estetice. Ultimul său volum, *Păsări subterane*, subjugat în exces formei, apărut după „minirevoluția culturală” din 1971, a stârnit furia criticii oficiale. Poate din această pricină, omul a mai încetat să mai scrie. Crezuse că numai astfel se poate exprima și atât manuscrisele, cât și scrierile publicate dovedesc că Marin Porumbescu zăbovea extrem de mult asupra textului, asupra expresiei, și este de presupus că a fost o mare amărăciune pentru el, un calofil excesiv, afirmația că prozele sale ar fi „maculatură”. Marin Porumbescu folosește o mulțime de mijloace de exprimare, de la vorbirea copiilor la literatura populară, imită până la sațietate exprimarea omului din popor, transcrie fraze, expresii, aforisme în limbile germană, franceză, latină, așterne pe hârtie propoziții formate dintr-un singur cuvânt, rimează unele cuvinte în manieră populară (procedeu ce îi pare de prost gust lui M. Iorgulescu), se implică chiar în arhitectura grafică a frazei (cu efecte, desigur, formale) etc. Toate aceste procedee stilistice, nici unul folosit la întâmplare, îi fac, ce-i drept, proza greu de citit.

De fapt acest prozator, care a avut neșansa de a se afirma în provincia literară a momentului, nu a fost, credem, un avangardist desuet, ci unul dintre acei creatori care, prin opera lor, s-au înscris în formele incipiente ale "postmodernismului" românesc, ce se va manifesta plenar în deceniile următoare. Însă, indiferent la ce cotă valorică va fi așezată de criticii de azi și de mâine opera lui Marin Porumbescu, el rămâne pentru mișcarea literară postbelică de la Pontul Euxin un deschizător de drumuri și, fără îndoială, ar trebui reeditat. Închei aceste rânduri cu poemul pe care Octavian Georgescu l-a dedicat maestrului la șase decenii de la naștere (*Mansardă marină*): *În glastre creșteau favoriți... / O nimfă cu gesturi roze baleta pe terasa încinsă. Maestrul culegea pietre direct din scrâșnetul Mării / Cu sprâncene zbârcite de diferite aforisme // latine, demonta papagali / după care rostea o proză dodecafonică... / Acum chiliuțele sale / se îmbină în fiecare seară / de suveniruri salmastre / și alte naufragii. // Adună pe terasă tehnosauri, ouă sarmatice și câte o vulpe / pe care o hrănește cu biberonul. / Flaute plâng nisipul căzut în clepsidre. / E trist?! Maestrul zâmbește sardonice, tușește la fel, // și-n cele din urmă scoate dintr-o colivie / corbul lui Edgar Poe, / punându-l să rostească Abracadabra / în fața Mării. (Constanța, '81)*

Constantin CIOROIU

• restituiri

HAIG ACTERIAN

«Poet și meșteșugar, gânditor și polemist, erudit și vagabond prin toate laboratoriile artelor moderne – Haig Acterian a păstrat de la oamenii Renașterii, din care se trage, și tradiția „învățăturii vii”, adică a învățăturii prin directă transmisie orală. Alături de Eschil și Shakespeare – maeștrii săi cei mai iubiți – Haig Acterian s-a apropiat de vasta experiență a unui Max Reinhardt și de uluitoarea tinerețe a lui Gordon Craig. Este în cariera lui Haig Acterian o neistovită sete de „învățătură vie”, de cunoaștere tehnică și de sinteză spirituală – care ne silește să ne amintim de oamenii Renașterii, colindând centrele europene ca să asculte pe cutare filozof iscusit, să discute cu un erudit editor de texte sau să privească un mare meșter la lucru.»

Autorul acestui portret spiritual este **Mircea Eliade**, care l-a cunoscut pe Haig Acterian (1904-1943) încă de pe băncile școlii și i-a urmărit activitatea de la debutul în revista *Vlăstarul* al liceului Spiru Haret, până la apariția monografiei Shakespeare. Așezându-l în filiația spiritelor renascentiste, cu afecțiune colegială, Eliade sublinia generoasele haruri și polivalența preocupărilor lui Haig Acterian, personalitate complexă a vieții artistice interbelice: poet retractat sub pseudonim, actor și regizor, critic și istoric de teatru, implicat cu fervoare în toate aceste ipostaze să emuleze creativitatea dramatică și să întrețină un climat propice eflorescenței valorilor. Surprindea, în același timp, una din caracteristicile unui spirit în continuă efervescență: insașiabila dorință de autodepășire, de lărgire a orizonturilor spirituale, de sincronizare cu tendințele înnoitoare culturale și artistice, nu mimetică, ci prin asimilare critică și implicare creatoare.

Haig Acterian s-a născut la 5 martie 1904 la Constanța. Și-a făcut studiile la liceul Mircea cel Bătrân din Constanța și la liceul Spiru Haret din București. S-a înscris apoi la Facultatea de Filozofie și la Conservatorul de Artă Dramatică. Ca student la Conservator a avut ca profesoară pe Lucia Sturdza-Bulandra. În 1926, Haig Acterian a absolvit cursurile de dramă și comedie ale Conservatorului. În 1929 a debutat și ca poet, tipărind un volum de stihuri – *Agonia*. De asemenea, scrie o scurtă piesă – *Dialog între închipuiri*, o nouă interpretare în duh creștinesc al *Meșterului Manole*. Ajuns în 1930 la Berlin, urmărește repetițiile unor piese regizate de Reinhardt. Totodată urmărește și realizările regizorale ale lui Hilpert, Kariheinz Martin, Piscator, Meyerhold. Se întoarce în țară și pune în scenă o piesă a lui R.C. Sherif – *Călătoria din urmă*, cu Tony Bulandra, Ion Manolescu, Mihai Popescu etc. A fost un mare succes.

O bucată de vreme, tânărul regizor redactează pagina de teatru a revistei *Vremea*, unde publică o serie de medalioane închinat marilor actori și regizori, polemici etc. Ține o conferință la Fundația Carol despre *Un veac de teatru românesc* (apărută ulterior în tipografia „Bucovina” - 1937).

Între 1932-1934, Haig Acterian a fost director de scenă al Teatrului Ventura. Printre alte piese a regizat în 1933 *Cuceritorul*, de Bernard Shaw și în 1934, *Spioana*, de J. Tapa. Visul său nerealizat a fost să pună în scenă piese de Shakespeare și Eschil.

În 1934 începe la Roma studii de arta filmului la studiourile C.I.N.E.S. În octombrie același an participă la Conferința Internațională de Teatru „Volta”, despre care relatează în revista *Vremea*. Scrie un scurt jurnal (1934-1935) – *Roma, Geneva, Paris*. În 1936 apare volumul de stihuri *Urmare*, sub pseudonimul Mihail. Tot atunci tipărește *Pretexte pentru o dramaturgie românească*, cu o prefață de Gordon Craig. În 1937 apare *Orientarea Teatrului*, la tipografia „Bucovina”. În 1938 publică o monografie (400 pagini) despre *Shakespeare*, la Editura Fundației pentru Literatură și Artă, iar în 1939 îi apare un eseu *Limitele Artei*. Alcătuiește două filme documentare cu *Fabrica Malaxa* și *Munții Apuseni*.

În 1940-1941 e numit director al Teatrului Național și, împreună cu George Franga, constituie Muzeul Teatrului Național.

În 1942 e mobilizat și trimis pe frontul din Kuban, unde a murit în ziua de 8 august 1943. Scrisorile de pe front către soția sa, actrița și regizoarea Marietta Sadova, se află la Arhivele Statului.

De-a lungul anilor, a colaborat la diferite reviste și ziare: *Vlăstarul*, *Revista Universitară*, *Est-Vest*, *Sinteza*, *Floarea de Foc*, *Reporter*, *Muzică și Teatru*, *Vremea*, *Bluze Albastre*, *Gaz-Electra*, *Adevărul*, *Ideea Românească*, *Universul Literar*, *Gând Românesc*, ca și în revista *Ani* a lui Siruni.

Într-o carte intitulată *Teatrul și Teatrele* (apărută în Editura Eminescu în 1989), Constantin Măciucă închină un documentar de 81 de pagini cu titlul: *Haig Aterian, teoretician al teatrului*, în finalul căruia se spune: *«Imaginea lui Haig Aterian – receptată parțial și estompat de contemporani care n-au avut posibilitatea să-i cuprindă simultan multilateralitatea direcțiilor de acțiune, să detecteze sub aparența caleidoscopică viziunea mozaică, să reconstituie din fragmentare luări de atitudine o poziție de principiu – ne apare astăzi, în distanță a peste patru decenii și jumătate care proiectează o lumină favorabilă unei aprecieri globale și situării în epocă, în toată complexitatea ei și mai exact dimensionată. Se conturează imaginea unui om de teatru complet care, prin preocupările sale de critic, n-a fost un catagraf de evenimente, n-a practicat simplist critica foiletonistică, ci a căutat să stabilească etiologia fenomenelor, și – folosind un termen adesea folosit de el – să „răsucescă” faptul concret în idee estetică, să instituie criterii axiologice. Nu s-a limitat să evalueze în „portretele” sale un artist, ci să susțină o tendință; nu s-a mărginit să-și exprime propria concepție, ci a militat pentru cristalizarea unei doctrine a școlii dramatice naționale. Criticii i-au stabilit nu numai o funcție explicativă, ci și una formativă, pledând pentru un stil propriu teatrului nostru care să-i ateste identitatea în cadrul schimbului internațional de valori, pentru integrarea naționalului în universal, prin accentuarea specificității sale. Denunțând mimetismele și epigonismele sterilizante, anacronismele mortificatoare, el s-a pus în slujba progresului scenei românești, dorind s-o vadă așezată pe temeiuri culturale și estetice, să-i consolideze rolul de „serviciu public”, să asigure difuzarea reprezentațiilor la scara națională, să educe perceptivitatea publicului prin spectacole de ridicată calitate, care să fructifice un repertoriu reprezentativ. Inițiativelor fortuite, care poluau climatul artistic, le-a opus „directiva” concertată, ideea unui program luminat și unitar, conținând premisele unei veritabile politici teatrale. Prin toate aceste idei și campaniile duse pentru susținerea lor, Haig Aterian este, fără îndoială, un precursor al actualelor configurații artistice și organizatorice ale teatrului nostru. Reprobându-i erorile politice, corectându-i anumite teze devalorizate în timp, amendându-i unele generalizări negativiste, îi recunoaștem lui Haig Aterian meritul de a se fi numărat printre spiritele înainte-mergătoare ale vremii sale.»*

Simion TAVITIAN

GRIGORE SĂLCEANU

Am avut pictori marini. Avem și un poet al Pontului Euxin, un urmaș delicat și sensibil al lui Ovidiu... Ca marii compozitori, cu nesfârșite variații pe aceeași temă, poetul nu prididește a pândi întinsul flanc al Pontului Euxin, urmărindu-i variațiile ritmice, pulsația valurilor, scăpărările soarelui și ale lunii, pe întinsu-i tumultuos sau pacificat, furtunile, nopțile, anotimpurile...

Un simț al naturii, al ciclului anotimpurilor, al variațiilor de lumină, al împletirii ei cu destinul omului, al împlinirii noastre prin plenitudinile ei permanente, străbat ca un fior de lumină întreaga culegere a lui Grigore Sălceanu.

Acestea au fost cuvintele cu care Șerban Cioculescu a întâmpinat, în 1969, apariția volumului ***Nopți pontice***, (ediția a II-a).

Grigore Sălceanu s-a născut în anul 1901, 23 aprilie, la Galați. Cursul primar l-a făcut în orașul natal. Liceul îl începe la „Vasile Alecsandri” în Galați, apoi frecventează cursurile liceelor „Spiru Haret” din Tulcea și „Mircea cel Bătrân” din Constanța.

În 1922 se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității București, unde frecventează cenaclul literar condus de criticul Mihail Dragomirescu.

Și-a continuat studiile la Sorbona, unde a urmat cursurile unor profesori ca ***Daniel Mornet, André Le Breton, Gustave Michaud***. Întors în țară, este numit profesor la liceul „Mircea cel Bătrân” din Constanța. A colaborat la revistele: „Analele Dobrogei”, „Convorbiri literare”, „Ritmul vremii”, „Salonul literar”, „Făt-Frumos”, „Universul literar”.

În anul 1925 primește ***Premiul pentru poezie al Institutului de literatură*** pentru traducерile din lirica franceză, în 1934, ***Premiul de poezie Ioan N. Roman***, iar în 1943, ***Premiul Adamachi***, decernat de Academia Română, pentru poemul ***Fata de împărat***.

În 1936 întemeiază la Constanța un cenuclu literar, pe care îl conduce timp de 20 de ani, îndrumând tinerele talente dobrogene.

Grigore Sălceanu se stingea la Constanța, la 19 iulie 1980.

Opera sa poetică cuprinde volumele: *Flori de mare*, publicat în 1928; *Fierbea azi-noapte marea*, publicat în 1933; *Basmul Smeilor*, 1934; *Feerie*, 1936; *Nopti pontice*, 1937; *Fata de împărat*, 1941; *Poemul creațiunii*, 1942. A scris, de asemenea, *Ovidius* și *Hyperion* (jucate pe scena dramaticului din Constanța).

În cadrul fiecărei literaturi ar fi posibilă, printre alte clasificări, și aceea care ar împărți poezii în două mari categorii: lirici solari și lirici selenari sau nocturni.

Prima categorie ar însuma poezii „optimiști”, cei care află rațiunea existenței în lumina astrului fierbinte, divinizat și cântat din vechime; în cealaltă ar intra poezii „pesimiști”, refugiați în meditația nocturnă, atrași de lumina rece a Selenei.

Grigore Sălceanu face parte din marea familie a lirismului luminos, afirmându-se cu discreție ca un credincios poet al mării. De o mare varietate tematică, în afară de motivul marin predilect – poezia descriptivă și muzicală a lui Grigore Sălceanu nu exclude nici meditația asupra omului, împăcarea cu fragilitatea lui față de statornicia lumii, scăldată în lumină.

O altă notă specifică și personală este intimismul liric: evocarea mamei, a copilăriei, a corăbioarei de hârtie, a sălii de clasă, a clavierului iradiază o discretă căldură, o certă comunicativitate.

Nu putem încheia fără să ne oprim la poezia mării, din care Grigore Sălceanu și-a croit un întins domeniu. Remarcabile sunt poemele exotice, ca *Orientală*, *Serai*, *Pe Marmara* și *Seara* în deșert, dar mai ales cele cu caracter specific local, ca *Iarnă dobrogeană* sau *Pastel dobrogean*, care pot fi asociate picturilor lui Ressu, Iser, Dărăscu, Tonitza, cu peisaje calcinate de soare. Poetul mărturisește undeva:

*Am scris visând la focul de rubin
Privind pe geam a valurilor creste,
Când marea clocotind părea că este
Rostogolirea lanțului alpin.*

Diana CODREANU

• opinii literare

SUGESTIILE ȘI CONTRADICȚIILE DOMNULUI

MIHAI ZAMFIR

De la început mă grăbesc să mărturisesc faptul că sunt un admirator al rafinatului intelectual și al subtilului critic literar, domnul Mihai Zamfir, ale cărui cărți și a cărui rubrică din “România literară” ocupă un loc privilegiat în lecturile mele.

Am citit cu același interes dintotdeauna și cu o apetență cognitivă sporită eseul Domniei sale **Eminescu între două secole**, apărut în nr. 34/2000 al amintitei reviste și trebuie să recunosc că mi-a plăcut „temeritatea” de a propune o nouă paradigmă de lectură a poeziei eminesciene, că mi-am însușit o serie de observații inteligente și că am agreeat stilul elevat al domnului profesor. Am priceput ce alții au refuzat să vadă, și anume faptul că studiul este un eseu, o încercare deci de a transmite unele sugestii, de a comunica o părere personală, fără obstinația de a o impune cititorilor și de a-i da valoare normativă. Și apoi, nu este necesară o cunoaștere autentică și în profunzime a operei lui Eminescu, fără să ignorăm postumele care ascund, cum susține convingător însuși autorul eseului, o parte remarcabilă a creației eminesciene?

Cele mai multe din sugestiile domnului Mihai Zamfir, încadrabile într-un registru ipotetic, solicită profesorilor și cercetătorilor o primenire a viziunii de receptare a liricii lui Eminescu, o ieșire dintr-un proiect încremenit și sufocat de clișee și aserțiuni critice conservatoare și desuete. Și totuși, citind de mai multe ori eseul am constatat câteva contradicții a căror motivație, cel puțin parțial, poate fi identificată în dificultatea întreprinderii Domniei sale, în rezistența judecăților axiologice ale marilor exegeți și, îndrăznesc să afirm, contrar aparențelor, în mefiența criticului modern care, scriind articolul are în mintea sa reacțiile negative ale mai multor generații de cititori, cunoscătoare exclusiv ale antumelor sau exilate în tonul mitic și encomiastic, fără discernământ și fără nuanță. Să-mi fie îngăduit să semnalez, după opinia mea, câteva dintre aceste inadvertențe ale domnului Mihai Zamfir, sugerându-i, în același timp să revină asupra textului publicat, să reflecteze asupra unor judecăți care mi se par contradictorii sau să argumenteze mai pregnant afirmațiile pe care le face.

1.Observația că întreaga creație poetică a lui Mihai Eminescu, „o mare operă a culturii române, calificată genială de către distinsul autor al eseului, intră într-o relație disjunctă cu ideea virtualității unui mare poet, niciodată împlinit estetic.” S-ar zice că a dorit (Mihai Eminescu) să demonstreze cu ajutorul propriei sale creații poetice (geniale!), nedesăvârșirea funciară a condiției umane” (sublinierile din text îmi aparțin I.C.) sau „Imensa operă poetică eminesciană e încă, în partea ei cea mai originală, prea puțin cunoscută”. În altă parte, domnul Mihai Zamfir amintește despre „extraordinara operă poetică a lui Eminescu”.

Toate aceste remarci, devenite locuri comune în exegeza scrierilor poetului, sunt contrazise de observații „prea îndrăznețe” care conduc la concluzia că Eminescu este un mare poet, a cărui sensibilitate, compatibilă cu cea a secolului al XVIII-lea, proiectează vaste poeme, nu le desăvârșește, poetul fiind lipsit de o operă substanțială, concretă, aceasta existând numai virtual. Eminescu, continuă autorul eseului, și-a cheltuit viața trasând în cascadă mari poeme, fără să fi ajuns la desăvârșirea nici unuia dintre ele.

„Anii următori, anticipează domnul Zamfir, vor începe să vadă în Eminescu ceea ce a fost în primul rând – adică autorul unor proiecte colosale de vocație epopeică. Și continuă Domnia sa gândul că poetul a fost „constructorul de epopei neterminate, dar a căror promisiune, niciodată duse până la capăt”. Notez încă un enunț al domnului Mihai Zamfir care el însuși conține o relație oximoronică prea evidentă pentru a fi ignorată:” Astăzi, însă, când Eminescu are 150 de ani și pare destinat unei supraviețuiri echivalente cu cea a limbii române, luciditatea trebuie să-și spună cuvântul. În ochii unui cercetător avizat, poemele eminesciene sunt doar faze intermediare, bruioane, fragmente mai mult sau mai puțin împlinite pentru o viitoare Operă, cu majusculă, pe care n-a mai avut răgazul să o scrie”.

Aserțiunea este parțial valabilă, dar nu putem eticheta toate scrierile lui Eminescu o virtuală operă, chiar dacă exigența estetică a poetului a rămas proverbială.

2. În eseul amintit se cristalizează a doua contradicție a domnului Mihai Zamfir: Eminescu a avut vocație pentru poemele vaste, a fost influențat de vechile epopei și, în același timp, fascinat de lirismul concentrat, care nu-l satisface pe cunoscutul critic literar. „Eminescu, remarcă același cercetător, a fost stăpânit de obsesia poemului romantic”, ceea ce nu poate fi infirmat. Eminescu a fost fascinat de emblema tipică a marelui poem. Toată viața a visat să-și compună propria epopee. Multe din micile epopei (sic) care au dormit în noaptea manuscriselor („Povestea magului călător în stele”, „Memento Mori” și „Sarmis”) ar fi fost îndreptățite să-și câștige, la nivelul poeziei noastre din secolul trecut, o notorietate compatibilă cu aceea a Luceafărului” (chiar așa?!). Și iată acum o afirmație care, probabil, din teama eseistului de a infirma recunoașterea fără reticențe a lirismului din antumele eminesciene, este purtătoarea unei contradicții flagrante: „La nivelul pur stilistic, poezia eminesciană pare mereu sfâșiată între poemul amplu (model tutelar ce l-a obsedat pe autorul ei, întruchipare a marii arte din romantismul timpuriu) și micul lirism, miniatural, și sentimental, față de care același autor a simțit o atracție irezistibilă”. Sper să-l provoc pe domnul profesor Mihai Zamfir să ia în considerare și gândul meu interogativ: Nu cumva Eminescu, sfâșiat stilistic, cum propune Domnia sa, între poem și lirismul concentrat, gnostic uneori,

și-a dat seama că nu are vocația marilor construcții poetice și atunci și-a abandonat aceste proiecte, „a tors” din unele adevărate bijuterii lirice, din altele a valorificat insule de frumuseți, imagini memorabile, asupra altora n-a mai revenit niciodată. 3. A afirma și a nega consecutiv importanța ediției princeps a poeziilor lui Eminescu constituie o inadvertență cerută de o anumită demonstrație pe care o slujește cu orice risc autorul studiului: diminuarea valorii estetice a antumelor. „Din momentul ediției Maiorescu, publicată fără voia și fără girul poetului, și până acum a fost impus publicului un Eminescu miniatural și fragmentar, autor de mici cizelări lirice, uneori prețioase și dulcege; față de profunzimea spirituală a poetului, constituie o receptare unilaterală, pentru a nu spune falsificatoare”.

În alt loc, dăm peste o frază divergentă în bună parte celei anterioare: „Ediția scoasă de Maiorescu în extremis, fără voia poetului, dar spre fericirea literaturii noastre, s-a impus cu o autoritate incontestabilă, creând un iluzoriu spațiu definitiv acolo unde poetul continuă de fapt să vadă doar tranzitoriul”. Din nou exigența arhicunoscută a lui Eminescu ține locul unei argumentări insuficiente. „Luceafărul”, „Oda (în metru antic)” celebrele sonete de dragoste (I, II, III) „Glosa”, „Peste vârfuri”, “Din valurile vremii”, “Mai am un singur dor”, „Scrisorile” (I, II, III, IV), „Revedere”, “Floare albastră” sunt tranzitorii, nu sunt ele un summum al liricii lui Eminescu?

4. Domnul Mihai Zamfir reiterează ideea nedesăvârșirii esențiale a operei eminesciene dar face observația că micile bijuterii lirice sunt perfect cizelate.

Considerând **Luceafărul** nedesăvârșit (sugestia este prezentă în textul elaborat), Domnia sa crede că Eminescu a publicat poemul numai din rațiuni biografice excepționale (Numai pentru asta? Sau pentru acest motiv?). Fiind o capodoperă, rezultatul unui travaliu artistic și al unei intransigențe rar întâlnite în literatura noastră, “Luceafărul” este o creație inestimabilă, compatibilă cu cele mai izbutite poezii eminesciene.

5. Selectând o contradicție frapantă între ideile teoretice ale domnului Mihai Zamfir și comentariul impecabil pe care-l face în finalul eseului unei concise poezii, descoperite în manuscrise și publicată de eminescologul Petru Creția, observăm discrepanța dintre supralicitarea ideii de mare poet potențial cu vocația epopeică și analiza de profunzime a unui text lapidar, un fel de sonet imperfect: **Un Phoenix este o pasăre-n vechime**. Oricine constată că domnul Mihai Zamfir, care propune o reevaluare estetică a operei eminesciene, preferă să aducă în prim-planul exegezei și să-l mântuiască de anonim o poezie postumă, concisă și nu un poem de largă respirație ca „Povestea magului călător în stele”, „Memento mori” sau „Sarmis.”

Este atât de limpede că unele observații ale ilustrului profesor și critic literar Mihai Zamfir sunt pertinente, dar nu totdeauna și originale. E suficient să amintim despre demitizarea discursului critic, despre receptarea întregii arii poetice eminesciene, fără dichotomia antume-postume despre efortul cercetătorilor de a facilita cititorilor cunoașterea altor capodopere eminesciene pierdute în depozitul de manuscrise. Cât privește contradicția interioară a poeziei lui Eminescu – lirica miniaturală/poem vast -, vocația pentru lirismul concentrat și fascinația epopeică, relația oponentă dintre „polul” epic și „polul” liric – toate acestea au un caracter oarecum artificial, speculativ și ipotetic. Ele constituie niște supoziții, reprezintă o opinie subiectivă care, are menirea de a ne invita la o nouă și proaspătă lectură, și de aceea nu trebuie să ne creeze o stare de iritare ci să ne scoată din inerția unei abordări a textului eminescian prea tradiționale și caduce.

Totuși, mă încumet să susțin că Eminescu nu a avut o reală vocație epopeică, motiv pentru care a și renunțat să reia marile lui poeme (cu excepția **Luceafărului**) incoerente, prolixе deși din ele nu lipsesc insule de calofilie a gândului sensibil și a expresiei. Așa se explică de ce întinsele lui poeme au rămas ca „materie primă”, nuclee germinative pentru alte minunate și concise poezii.

Dacă „**Sara pe deal**” este desăvârșită, creația amplă **Eco** din care este desprinsă rămâne un poem doar onorabil. Aceleași observații le putem face și asupra **Odei** (în metru antic) care a cunoscut succesive versiuni, de la poemul întins encomiastic la meditația lapidară structurată în jurul a două atitudini: apolinică și dionisiacă, a suferinței prin iubire și a mântuirii prin refacerea unității eului. Nu se poate însuși în întregime aserțiunea nedesăvârșirii esențiale a operei eminesciene, deși unele glosări derivate sunt incitante și subtile. Revine criticilor literari contemporani, nu neapărat tineri, să resuscite interesul cititorilor pentru tezaurul liric inestimabil disimulat în postumele eminesciene, iar unele aflate încă în manuscris. Nu agreez nici ideea domnului Mihai Zamfir care afirmă că în timp ce, pentru Camoes și Shakespeare, interesul cititorilor s-a deplasat de la epopee și teatru la lirismul operei lor, pentru Eminescu situația în secolul al XXI-lea va fi inversă în ceea ce privește receptarea liricii sale: de la poezia lapidară, de puritate lirică la marile poeme mai puțin sau deloc cunoscute.

Dar, repet, eseul domnului Mihai Zamfir, îndrăzneț și incitant, nu trebuie să ne creeze o stare de panică întrucât, citindu-l și recitindu-l, am constatat că el conține o serie de sugestii, de supoziții, de păreri personale transmise într-un registru potențial al comunicării. Am reținut sintagme și câțiva termeni recurenți care conferă celor afirmate o doză mare de subiectivitate, un anumit punct de vedere care nu jignește personalitatea marelui poet, propunând transparent o posibilă paradigmă de lectură și receptare a operei eminesciene: voi sugera, ar putea fi după toate probabilitățile, „cred”, „după părerea mea”, „poate, s-ar zice”, „ideea o formulăm cu toată circumspecția”, „e greu de trasat o frontieră fermă între cele două registre poetice” (liric concentrat – poem hiperbolic... n.m.) „oarecum”, „uneori”, „probabil”.

Ilie CILEAGĂ

Centenar DAN SIMONESCU

Din bogata agendă a aniversărilor culturale pe anul 2002, o semnificație specială pentru lumea bibliotecară o are centenarul nașterii lui **Dan Simonescu** (n. 11 decembrie 1902), personalitate de referință pentru cartea și biblioteca românească, pentru cultura noastră în general.

În cinstea acestui eveniment cultural, anticipăm apariția unor articole și volume omagiale, organizarea de expoziții și manifestări dedicate cărturarului Dan Simonescu.

În acest sens, semnalăm cu bucurie apariția recentă la Editura Bibliotheca din cetatea cărții vechi, Târgoviște, a volumului omagial „**Centenar Dan Simonescu : Cartea și biblioteca : Contribuții la istoria culturii românești**”, volum îngrijit de doi cunoscuți specialiști ai cărții, Gheorghe Buluță și Victor Petrescu, primul fiind unul din discipolii maestrului.

Scopul editării volumului este menționat de editori în „Notă asupra ediției” : *„Antologia de față își propune să restituie câteva dintre studiile realizate de-a lungul timpului de Profesorul Dan Simonescu, în domeniul istoriei cărții și bibliotecilor, precum și să creioneze profilul personalității cărturarului prin texte publicate în reviste, cu prilejul unor aniversări, sau scrise special pentru acest volum alcătuit pentru a marca centenarul nașterii sale”*.

Ca bibliotecar, consider acest volum – exemplar, un adevărat model pentru tipologia lucrărilor omagiale, prin structură complexă, selecție, aparat critic și nu în ultimul rând, prin prezentare editorială. Este rezultatul unei sinteze benefice a două activități (bibliografie și editare), în care cei doi responsabili de volum sunt profesioniști remarcabili.

Structura volumului este specifică acestui gen de lucrări: mai multe secvențe cu modalități specifice de abordare a personalității subiect, în scopul realizării în final a perspectivei cuprinzătoare, necesare, fie descoperirii acestei personalități, pentru cititorii obișnuiți sau ocazionali, fie cunoașterii complexe și evaluării contribuției la dezvoltarea domeniului bibliologic, pentru cei interesați de fenomenul cărții

Prefața densă proiectează o viziune sintetică asupra variatelor activități, toate performante, din multe domenii aflate sub semnul cărții: profesor de literatură veche, de paleografie chirilică, bibliotecar la Biblioteca Academiei, coautor la opera monumentală „Bibliografia Românească Veche”, bibliolog de autoritate, creator de școală în domeniu, pedagog de vocație, editor de lucrări vechi, cărturar de tip renascentist, mentor și prieten al bibliotecarilor și în mod remarcabil, un om bun, generos, de o înaltă calitate morală. Expunerea obiectivă a datelor biografice se intersectează cu aprecieri de valoare asupra operei și activității multilaterale, pline de căldură și venerație mai ales față de ipostaza de „profesor”, calificativ selectat și preferat din multe altele posibile, pentru titlul prefetei (**Profesorul Dan Simonescu**)

După un **Tabel cronologic** detaliat, util pentru fixarea reperelor importante ale vieții și activității sale, urmează capitolele importante ale lucrării: „**Contribuții la istoria cărții și bibliotecilor**”, „**Aniversări**”, „**În memoriam**”, „**Evocări**”, precedate de un text „**Cartea și biblioteca**”, *considerat de editori ca definiție pentru o profesiune de credință. În cuvinte simple, dar cu acoperire neprețuită în propria activitate și viață, Dan Simonescu spune: „Cartea este mijlocul necesar de a trăi, o necesitate vitală pentru omul*

înzestrat cu pasiunea cunoașterii adevărului și a noului, pentru omul dotat cu simțul a tot ce este frumos în lume”.

Dan Simonescu face parte din familia rară a spiritelor enciclopedice într-un secol caracterizat în specializări pe domenii foarte înguste. Valențele intelectuale multiple, exegetice, creative, formatoare, înnobilate de cele etice se evidențiază treptat, în capitolele menționate, fie implicit, prin lectura studiilor antologice propuse de editori din bogata operă a maestrului (ultima bibliografie, tipărită în anul 1990, număra 764 titluri de lucrări, studii, articole), fie explicit din textele critice și evocările, scrise în timp și pentru acest prilej aniversar de personalități culturale importante, de profesioniști ai cărții și bibliotecii, colaboratori și discipoli ai maestrului.

Voi cita , după o selecție subiectivă, câteva titluri de studii de referință pentru aria largă de abordări ale fenomenului cărții: „Codex aureus”, „Codex Burgundus”, „Mihail Kogălniceanu ca tipograf și editor la Iași”, „Ioan Bianu – bibliograf”, „Un mare bibliolog român: Constantin I. Karadja (1889-1950)”, „Bibliofilia în concepția contemporaneității”.

La evenimente aniversare au scris cuvinte de laudă cercetători și personalități din lumea bibliotecară. Amintim astfel rândurile scrise de Dan Zamfirescu, I. C. Chițimia, George Mihăilă, Gheorghe Bulgăr, Corneliu Dima-Drăgan, Ion Stoica.

Evocările oamenilor de bibliotecă reconstituie file inedite din viața și activitatea celui care a dăruit cu generozitate din știința sa, din pasiunea și dragostea sa pentru carte și bibliotecă.

Vom menționa evocările celor doi discipoli constănțeni străluciți ai lui Dan Simonescu: „Profesorul și pedagogia sa filosofică” de doctor în bibliologie Constanța Călinescu și „Dascălul meu de neuitat” de Dumitru Constantin Zamfir, director al Bibliotecii Județene timp de aproape trei decenii.

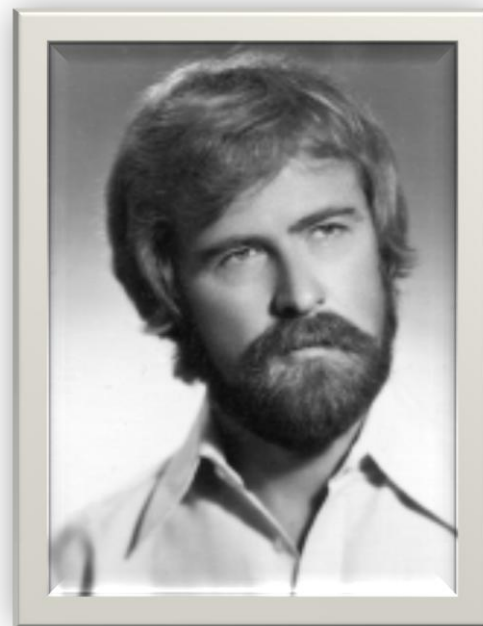
Capitolul **Inedite – Corespondență primită** completează profilul savantului cu informații noi și aprecieri elogioase ale autorilor scrisorilor, nume de aur ale culturii noastre. Nicolae Cartojan, Ioachim Crăciun, Mircea Eliade, Alexandru Rosetti, etc.

O **Bibliografie selectivă** amplă, divizată interior pe categorii de lucrări , alcătuită după toate exigențele și standardele specifice, constituie sursa de aur și în același timp o provocare pentru cercetări viitoare. Apariția la timpul potrivit a acestei cărți aniversare, închinată “unei vieți în slujba cărții românești” poate fi considerată un eveniment editorial și cultural..

Georgeta PETRE

Fișă de scriitor

CONSTANTIN NOVAC la 65 de ani

n. 15 august 1937, Constanța

Absolvent al Facultății de Filologie din București, 1962

Asistent universitar la Institutul Pedagogic din Constanța, 1962-1966

Redactor , 1966-1972, 1980-1989 și redactor-șef 1971-1972, 1980-1989, 1990-2001, la revista **TOMIS**

Colaborează cu proză, reportaje, note de călătorie la revistele: *Argeș Contemporanul, Orizont, Tribuna, România literară, România pitorească, Tineretul liber - Suplimentul literar artistic, Vatra , Viața militară* etc.

Debut literar: Revista Tribuna, 1963 cu povestirea: *Prietenul meu, Corniță*

Debut editorial: volumul de proze scurte *Cheltuieli de reprezentare*. București: Albatros, 1970.

Volume publicate

Romane: **Adio, Robert**. București: Eminescu, 1974; **Separația bunurilor**; București: Eminescu, 1975; **Vară nebună cu bărci albastre**. București: Eminescu, 1983; **Plutind avan pe marea cea adâncă**. București: Eminescu, 1987; **Punctul mort**. Constanța: Ex Ponto, 1996.

Nuvele: **Cocorul de pază**. București: Eminescu, 1983; **Oameni, furtuni, vapoare**. București Albatros, 1984 (în colaborare cu Nicolae M. Balotă);

Note de călătorie: **Fericit cel care, ca Ulise**. București: Eminescu, 1978.

Traduceri: **Abandonați nava de R.F. Newcomb**. București: Meridiane, 1984.

Editor al antologiei: **Vânzătorul de enigme. Antologie de proză dobrogeană**. Constanța: Europolis, 1993.

Scenarist: emisiuni de TV , radio, lung metrajul artistic: **Furtună în Pacific**, documentarul: **Puterea calorică a lemnului de palisandru**

Semnează prefața la volumele: **Un Ulise întâmplător: O sută de zile cu nava Zimnicea** de Traian Brătianu. Constanța: Muntenia, 1998; **Manuscrise și cărți cu autograf în colecțiile Bibliotecii Județene Constanța** de Gelu Culicea. Constanța: BJC, 2002.

Prezent în toate dicționarele literare.

Membru al Uniunii Scriitorilor din anul 1977.

Comentarii critice despre opera literară a lui Constantin Novac: Alex. Ștefănescu, Laurențiu Ulici, Al. Protopopescu, Marian Papahagi, Gabriel Rusu, Nicolae Motoc, Mircea Zăciu, Liviu Petrescu, Hristu Căndroveanu, Mircea Iorgulescu, Cornel Regman, Nicolae Manolescu, C. Livescu, Arthur Porumboiu, Victor Corcheș, Sorin Titel etc. Constantin Novac, povestitor prin excelență, un împătimit iubitor al universului apelor nesfârșite și-a dedicat romanele descrierii aventurilor și întâmplărilor din mediul marinăresc , văzut ca o posibilă evadare din cotidian, dar și ca o tulburătoare experiență de viață. Literatura mării își regăsește în paginile sale forța descrierilor unor peisaje unice.

Pentru lectorii săi, Constantin Novac a recreat o lume ale cărei personaje vii conturează asprul univers marinăresc, ignorând poeticul facil legat îndeobște de această profesie. Stilul oral de care se impregnează puternic dialogurile aduc un plus de autenticitate și veridicitate întregii narațiuni.

Constantin Novac nu crede se pare în modele literare: ține să își creeze propriul stil pentru o temă literară mult exploatată de-a lungul timpului, în poezie, eseu ori proză. Conștient de aceasta, autorul vrea să scrie o literatură a mării, fără canoanele literaturii mării.

Sarcastic, ori numai amuzat ironic, Constantin Novac își cucerește audiența prin paradoxalul amestec de ordine și haos. Excelent observator, scriitorul a ales varianta unui realism bine temperat de participarea sa la aventurile mării, și astfel, întâmplările adevărate au căpătat inefabilul literaturii.

Există, firește și la Constantin Novac mări agitate, valuri furioase, lupta cu nemilosul ocean care fascinează. Universul acesta, până la urmă necunoscut pentru cititorul obișnuit reușește să capteze atenția și să creeze o indubitabilă atracție a mării.

În mod cert, o altă notă de culoare o dau descrierile porturilor, simțite ca deschideri spre lume, locuri ale concentrării esențelor călătoriilor. Destinații obligatorii , ele oferă protecție, dar și temeri. Explorarea acestora înseamnă pitoresc, experiență, dar și curaj, acomodare cu viața, dar și adaptare la duritățile ei.

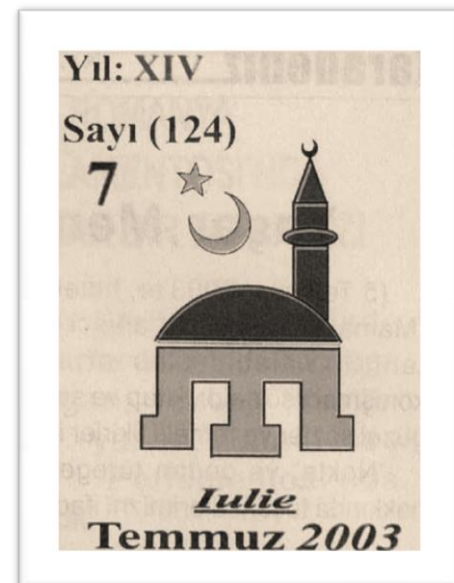
Lectura prozei semnate Constantin Novac oferă cititorului prilejul remodelării universului marin împreună cu prozatorul, într-o concomitentă redescoperire a acestuia.

Corina APOSTOLEANU

• reviste dobrogene

REVISTA „KARADENİZ” („MAREA NEAGRĂ”)

Pe pământul dintre Dunăre și Mare, etnia tătară există de sute de ani, dând dovadă, în primul rând, de atașament față de patria română. De-a lungul timpului, istoria ne-a fost deopotrivă amică și dușmană, oferindu-ne și cadrul unei împliniri spirituale. Ea a fost concretizată, în special, în anii perioadei interbelice, de apariția unui număr important de gazete, reviste, periodice, la dezvoltarea cărora au contribuit intelectuali de frunte ai etniei tătare din România.

Exemplele sunt numeroase. Cel mai concludent, este apariția, la Constanța, ani de-a rândul, a unei reviste-simbol, „Emel” („Idealul”), frontul de luptă al năzuințelor tătarilor crimeeni. În momentul în care condițiile politice nu au mai permis prezența publicației, aceasta a fost tipărită la Ankara, continuând să susțină aceeași cauză.

România, mai ales după anul 1989, activitatea editorială și cea publicistică au căutat să-și impună trăsăturile caracteristice, în primul rând, de limbă și de obiceiuri. Înființarea Uniunii Democrate a Tătarilor Turco-Musulmani din România a impus, automat, și apariția propriului organ de presă, care să reflecte specificul unei comunități altruiste, în ceea ce privește numărul intelectualilor afirmați în multiple domenii.

Revista „Karadeniz” („Marea Neagră”) oferă, în această ordine de idei, răspunsuri, care clarifică anumite întrebări, rămase, de-a lungul anilor, mai mult sau mai puțin, fără explicații.

Apărută în luna aprilie a anului 1990, publicația s-a angajat să apere imaginea minorității tătare din România, să promoveze cultura și civilizația acesteia. Întâiul colectiv de redacție a fost format dintr-o serie de cunoscute personalități culturale, precum domnii **Tahsin Gemil, Genan Bolat, Hamdi Cercez, Baubec Aciemin**. Au mai colaborat, în cei 12 ani de activitate, revista având o apariție lunară, **Nedret Mahmut, Acmolă Ghiuner, Yasar Memedemin, Nevzat Yusuf-Sarighiol, Altay Kerim, Enver Mahmut, Gafar Ekrem, Gemal Hagi Amet, Gevat Ziaedin, Nihat S. Osman** și mulți alții.

Specialiști în diferite domenii, de altfel nume cunoscute ale etniei tătare, au reușit să promoveze, prin articole competente, personalitatea etniei tătare, istoria ei, conceptul de identitate națională. Folosind, ca mijloc de comunicare, limbile tătară, română și turcă, revista „Karadeniz” se regăsește și în multe colecții din străinătate, mai ales, din Turcia și Crimeea.

Concluzionând, putem afirma că, prin prezența acestei reviste în peisajul publicistic din România, sărbătoarea spiritului este la ea acasă.

Casa mirifică și durabilă...

Aledin AMET

ANUARUL MARINEI ROMÂNE

Cele două volume publicate la Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanța S.A., însumează peste 500 de pagini, onorate cu semnăturile unor prestigioși istorici, muzeografi, publiciști. Semnalăm câteva dintre valoroasele contribuții ale semnatărilor: prof. univ. dr. **Gheorghe Buzatu** face câteva referiri la Jurnalul mandarinului valah al lui Petre Pandrea, valahul din epoca celeilalte mondializări; comandorul drd. **Ion Ionescu** se referă la înzestrarea cu nave și tehnică de luptă a Marinei Române 1919-1939; muzeografa **Andreea Atanasiu** abordează simbolurile și imaginile navale în pictura bisericească a Evului mediu; muzeograful **Cornel Greavu** face un scurt istoric al distrugătoarelor românești; muzeografa drd. **Carmen Atanasiu** analizează Conferința de la Paris (2 aug. 1920 – 23 iulie 1921) și statutul definitiv al Dunării; muzeografa drd. **Mariana Cojoc** evidențiază eforturile forurilor locale pentru consolidarea malurilor Mării Negre în orașul Constanța la sfârșitul sec. XIX; drd. **Gabriel Talmațchi** aduce precizări cu privire la portul militar și comercial de la Carsium (Hârșova) în epocile istorice romană, romano-bizantină și medievală; dr. **Stoica Lascu** cu acribia binecunoscută, face o sinteză a preocupărilor marelui istoric Nicolae Iorga referitoare la spațiul pontic; drd. **Constantin Cheramidoglu** reliefează câteva considerații privind tranzitul cehoslovac prin portul Constanța în perioada interbelică; comandorul drd. **Marian Moșneagu** ne aduce în actualitate momente din trecutul Flotei de Dunăre reflectate în Registrul istoric al vedetei de siguranță *Căpitan Romano* (1937-1948); comandorul dr. **Ioan Damaschin** prezintă un studiu privind acțiunile de luptă ale forțelor fluviale în perioada 28 iunie 1940 – 26 iulie 1941; colonel dr. **Valentin Ciorbea** menționează evoluția și pregătirea unităților de Infanterie Marină între anii 1918 – 1956; colonel **Mihai Tăpârlea** evidențiază importanța strategică pentru cooperarea europeană a canalului Rhin – Main – Dunăre etc.

Un bogat material științific întregește eforturile tuturor colaboratorilor în elaborarea celor două volume, în studiul istoriei marinei române.

Gelu CULICEA

„...CARACTERUL MULTIETNIC AL PROVINCIEI PONTICE A DIMINUAT...”

- de vorbă cu publicistul MARIAN MOISE –

Marian Moise, originar din Constanța, s-a născut la 12 aprilie 1953. Este absolvent al Academiei de Studii Economice București (1976-1980), cu specialitatea finanțe și credit. Lucrează (1976-1980) în Administrația generală a municipiului București, apoi, ca șef de serviciu și director la Circumscripția Financiară din municipiul Constanța (prezent Administrația Financiară și Trezorerie). În 1995 obține o bursă – l'Ecole Générale des Impôts – (Paris) pentru specializare. Este doctorand la Universitatea “Al. I. Cuza” din Iași, specialitatea Economia Afacerilor. În afara preocupărilor economico-financiare desfășoară activitate publicistică și scriitoricească.

Sunteți o persoană cu răspunderi în finanțele publice din zona Constanța, scriitor și pasionat colecționar de cărți. Cum vedeți devenirea culturii naționale, în general, și a celei dobrogene în special, pentru următorii ani?

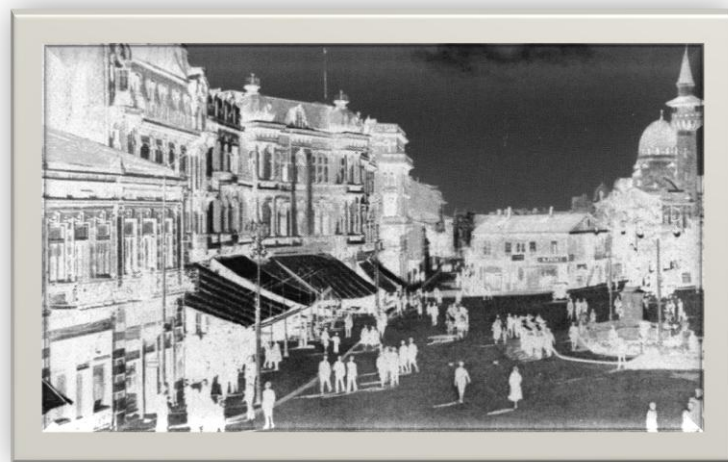
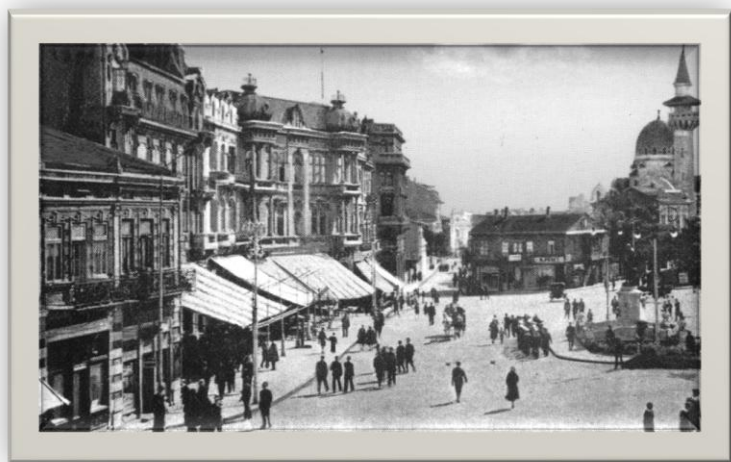
Europa contemporană se axează pe specificul culturilor zonale (locale). Îmbrățișez principiul „europenitate în diversitate”. Nu se face, în acest mod, nici un deserviciu culturii naționale. Din contră, devin mai profunde cercetările tuturor spațiilor geografice, angrenează întreaga spiritualitate românească pentru o cât mai complexă evaluare.

Ca frecvent cititor de beletristică apărută în ținutul mării, de ziare și reviste cu specific literar, unde ați întâlnit semnături ale unor personalități – creatori, jurnaliști – aparținând mai multor etnii, ce puteți afirma privitor la multiculturalitate? Contribuie aceasta la binele spiritualității noastre ori atrage dezbaterile din zona esteticului, spre zona politologiei, știut fiind că mulți dintre creatori au subscris la o anume doctrină politică, alți au devenit oameni de presă. Mai mult, și-au publicat volume, de „memorii” eseistică, proză, chiar poezie.

Aș începe a aminti cu o propunere anterioară, din păcate, rămasă fără ecou, este vorba de construirea în zona veche – Peninsula – prin măsuri urbanistice ferme, a ceea ce în general e definit „Alt Stadt” (Orașul vechi), într-un stil neoclasic dominant. Pentru a sublinia, totodată, forța modelului interetnic dobrogean, sugeram și constituirea în acest cadru a unui centru al minorităților, păstrând sensul recomandărilor Consiliului European, dar, mai ales, în spiritul chemării poetului medieval turc Yunus Emre: „*Veniți să ne cunoaștem toți! / Să știm al vieții noastre rost, / Să iubim, să fim iubiți, / Căci nimeni lumea n-o va moșteni!*”. Imaginam, de asemenea, proiecte pentru readucerea în acest spațiu tradițional a diverselor preocupări comerciale, impregnate cu elemente pitorești, realizate de minoritățile etnice – simigierii și patiserii turcești, cafenele de expresie levantină, taverne grecești etc., precum și alte activități derulate în parteneriate intersectoriale cu organizații neguvernamentale, cât și cu unele consulate pentru minoritățile conlocuitoare, în scopul remodelării unor trasee turistice în segmente zonale etnice. O asemenea bijuterie arhitecturală, renăscută miraculos din ruinele războiului, am avut ocazia să admir la Nürnberg, oraș despre care prietenul meu, stabilit acolo, Cristi Angelo Trifan, mărturisea că este mângâiat, în Germania, cu apelativul “Orașul lui Moș Crăciun”.

La Paris (1995) New York (1994-2001) unde-ați mers pentru specializare sau ca turist v-ați putut implica în adâncirea problemelor? Relatați-ne câteva momente care v-au emoționat în plan spiritual, făcându-vă să trăiți și altfel de bucurii decât cele strict profesionale.

La Paris am văzut expoziția Brâncuși la Centrul Cultural Georges Pompidou și, totodată, am putut admira operele scriitorului Emil Cioran, expuse în librăriile mari franceze. Îndoctrinat de sloganurile mincinoase comuniste nu-mi venea să cred că așa ceva se poate-ntâmpla în realitate. Acum le-am văzut, am trăit revelația existenței lor în „inima” Parisului. Atunci (1995) chiar apăruseră „Eseurile filosofice”. Iar la New York e de neuitat întâlnirea, în intimitatea locuinței sale, cu cercetătorul de marcă al operei nostradamice, românul Vlaicu Ionescu. Mi-a oferit sprijin documentar privind ecourile trecutului Dobrogei în opera lui Nostradamus.

Sunteți singur sau împreună cu alți scriitori constănțeni, fondatori de asociații cultural-istorice sau reviste. Cercetând scopul acestora mi-am putut da seama că pe lângă contribuția largă la întreținerea climatului de spiritualitate danubiano-pontic, aveți pentru fiecare ceva specific, aparte. După trecerea unor ani cum evaluați realizarea tocmai a laturii concrete din ceea ce ați prognozat? Sunt mândru, alături de istoricul Stoica Lascu – vechi prieten – că am reușit să edităm revistele „România de la Mare” și „Picurarlu de la Pind”, contribuții deosebite îmi revin și la opul „Valori ale civilizației românești din Dobrogea”. De asemenea, au fost fixate plăcile comemorative dedicate unor mari personalități dobrogene (I.N. Roman, Constantin Sarry, Petru Vulcan) și marelui Mihai Eminescu, edificarea bustului în bronz al primului prefect al Constanței, Remus Opreanu care va fi amplasat în parcul sediului administrativ al orașului. În ultima perioadă, pentru revitalizarea unor profesii și tradiții specifice spațiului tomitan am înființat fundațiile culturale: „Anatole Magrin” – a fotografiilor amatori, artiști și profesioniști – „Jean Gérard A. Alléon” și „Bruto Amante” dețin și funcția de președinte al ultimelor două. Consider binevenite câteva completări. A. Magrin e unul dintre primii fotografi ai orașului, consul al Franței la Constanța, inițiatorul „Monumentului funerar”, ce poartă în vârf, cocoșul galic, din Cimitirul central; J. Gérard A. Alléon, un mare bancher parizian, prieten bun cu Mihail Kogălniceanu, a ctitorit clădiri frumoase în perioada imediat următoare a Războiului de Independență, actuala stradă C.A. Rosetti (fostă Alléon), oferind încă privirii masiva clădire cu donjon, ce-i poartă numele; Bruto Amante – om de cultură – căutătorul urmelor exilării lui Ovidiu la Pontul Euxin, mare admirator al românilor.

Vă mulțumesc rezultatele culturale de interes public – monumente, plăci comemorative obținute, sunteți satisfăcut cu modul în care au fost apreciate, în cadrul comunității, de către cei împuterniciți s-o facă?

Nu m-am gândit vreodată la o asemenea culturale am simțit câte o încurajare vis-à-vis de acele distincții primite, nu același lucru pot să-l spun despre factorii administrativi decizionali.

Ați primit și premii culturale. În 1987 și 1989 ați obținut distincții naționale pentru publicistică; sunteți câștigător al „Premiului pentru debut eseu” acordat de Filiala Dobrogea – Uniunea Scriitorilor din România (1998) și revista „Tomis”, „Țara dorobanților de fier”, iar în 2001, volumului „Constanța veche” i-a fost

decernată, de către aceleași foruri, “Contribuții” deosebite la susținerea culturii scrise. Cum găsiți rolul acestora în esența dumneavoastră spirituală?

Consider că au efect stimulat. Poate că și acestora li se datorează munca neîntreruptă pentru valorificarea, pe mai departe a cercetărilor privind ținutul Mării – am, pe masa de lucru, altă carte – „Constanța interbelică” -, de amploare. În final, dar nu în ultimul rând, menționez că pentru mine au contat enorm de mult și încurajările cercului de prieteni.

Ca bibliofil, ce vă știu, ați mai adăugat ceva în rafturile bibliotecii personale; considerați că „tranziția” prelungită, rămâne prielnică unei asemenea pasiuni?

Deși „tranziția” este total neprielnică pentru o asemenea pasiune, totuși în contextul elucidării cauzelor „înghițirii Basarabiei” de molohul rusesc, încă din 1812, act repetat la 1940, am izbutit, cu mari eforturi, să mai achiziționez din recentul meu periplu american, câteva lucrări: „1812, Napoleon’s Invasion of Russia” de Paul Britten Austin; „The Campaign of 1812 in Russia – general Carl von Clausewitz”; „The mind of Napoleon”, R. McNair Wilson; Albert Axell, „Stalin’s War”; „Barbarossa the Russian – German Conflict 1941-1945”, Clark; „The Moscow Option an Alternative Second World War”, Alan David Downing.

În finalul convorbirii aș dori să reveniți asupra controversatului „model interetnic dobrogean”. Sunt destui care neagă până și conceptul de „model” pentru Dobrogea (politicieni, folcloriști).

În calitate de cercetător asiduu al Arhivelor fiscale dobrogene a trebuit, cu regret, să constat că, după crucificarea, de la Yalta, a României caracterul multietnic al provinciei pontice e diminuat substanțial. Prin plecarea masivă a grecilor în anii postbelici, a armenilor, germanilor, italienilor etc., epoca de 2250 de ani a „civilizației cosmopolitane” la Pontul Stâng ia sfârșit. După Revoluție, în contextul așezării noii economii de piață, se înregistrează o palidă revenire la multietnicitate în sensul așezării sporadice, pe acest mic areal, a unor turci, arabi și chiar greci de viță nouă, o parte dintre aceștia dobândind cetățenia română și devenind, astfel, dobrogeni (constănțeni) autentici.

Ion FAITER

O REVISTĂ BINE EXPLOATATĂ

Între aparițiile anului 2002 ale editurii Europolis se înscrie o lucrare valoroasă de exploatare a unor momente culturale semnificative din deja trecutul secol XX. Este vorba de lucrarea **Revista Fundațiilor Regale. Caleidoscop**, care aduce spre cunoaștere lectorului contemporan (care, ca mulți dintre noi, poate a luat de multe ori în mână, la bibliotecă, publicații de pe a căror copertă sau pagină de titlu o mână vigilentă a ras, la propriu, autoritatea editoare: Fundația Regele Carol I sau Fundația Culturală Principele Carol II) aspecte importante conținute în paginile acestei **Reviste**.

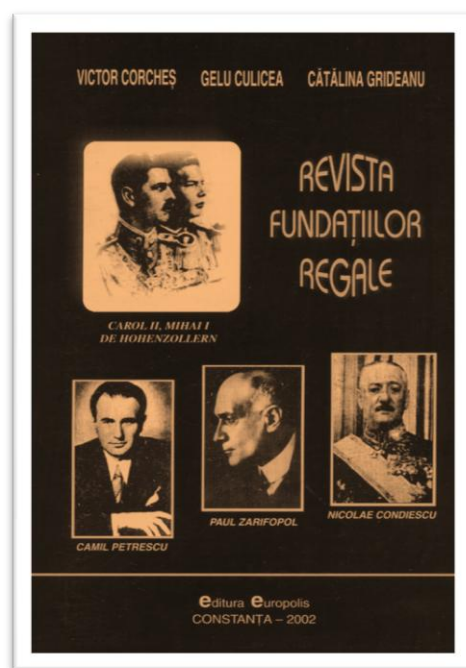
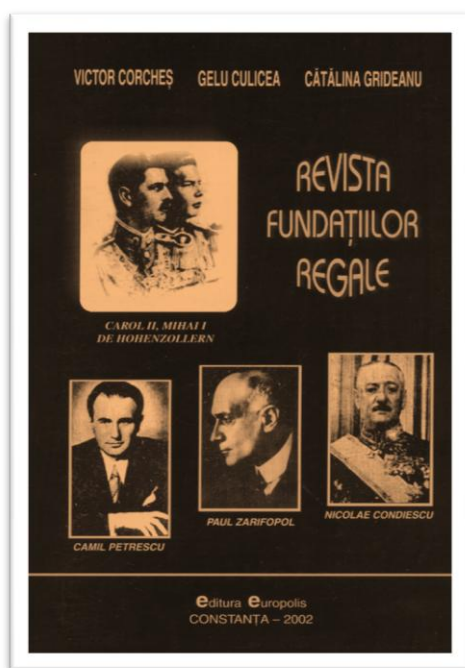
Cunoașterea unor atari segmente de spiritualitate care au stat, prin forța lucrurilor și a vremurilor, într-un nemeritat con de umbră este un act recuperator mai mult decât necesar pentru configurarea corectă și cât mai completă a unor momente de referință din istoria noastră culturală.

Revista Fundațiilor Regale (1934-1947) s-a constituit la inițiativa regelui Carol al II-lea, care declara: „Cultura noastră nu trebuie să fie numai de import, ci produsul acestui neam, sprijinit pe trecutul nostru și pe infinitele mijloace ale țării, prelucrate ca mijloace care trebuie să ni le pună la îndemână mințile luminate, de oriunde ar veni ele”.

„Mințile luminate” care au construit arhitectura revistei au fost Paul Zarifopol și Camil Petrescu, iar dintre numele care i-au dat consistență îi amintesc pe Arghezi, Blaga, Barbu, Pillat, Voiculescu, Minulescu, Bacovia, Vineanu, Philippide (poezie), Gala Galaction, Hortensia Papadat-Bengescu, Sadoveanu, Eliade, Sebastian, Cella Serghi (proză), Gh. Brătianu, C. Daicoviciu, N. Iorga (istorie).

Extrem de reductivă, această înșiruire este dată doar pentru a exemplifica excelența unor nume din două domenii culturale, dar paginile revistei s-au bucurat de contribuții ale unor personalități de marcă din multe alte zone culturale: filozofie (Anton Dumitriu, Mircea Florian, C. Noica), sociologie (Henri H. Stahl, D. Gusti), muzică (G. Enescu, C. Brăiloiu, Bela Bartok), arte plastice (Al. Tzigara-Samurcaș, K. Zambaccian, Ion Vlasiu).

Din spațiul european, gânditori și filosofi religioși (precum N. Berdiaev), lingviști, scriitori și esești reputați (H. de Montherlant, Daniel Rops) ilustrează, prin contribuțiile lor, deschiderea deosebită a revistei.

Lucrarea la care facem referire, subintitulată onest **Caleidoscop**, este organizată pe principiul biblioteconomic al clasificării zecimale universale (clasele principale) dar depășește cu mult simpla incursiune bibliografică prin abundența de informație ce însoțește indicele propriu-zis: un **Cuvânt înainte** al reputatului scriitor și istoric literar Valeriu Râpeanu (care considera, întemeiat, că „o bună parte a culturii românești din perioada interbelică s-a scris în paginile Revistei Fundațiilor Regale”), **Prolegomene**, un adevărat studiu, bine structurat și foarte consistent al profesorului Victor Corcheș (care, cu același bun temei, consideră revista „un reper ilustru în cultura românească în general, și în spiritualitatea anilor 1930-1940 în special”, „o revistă de certă clasă internațională”), o **Crestomație** conținând actele normative de înființare a Fundațiilor Regale, cuvântarea regelui Carol al II-lea la primirea lui Lucian Blaga în Academia Română, texte integrale referitoare la programele, direcțiile și orientările teoretice ale revistei, aparținând lui Camil Petrescu, Dimitrie Caracostea, Alexandru Rosetti, Paul Zarifopol, Mihail Sebastian, Mircea Eliade e.a., fragmente din scrierile lui Arghezi, Blaga, Pillat, Voiculescu, o **Addenda** bogată, material iconografic. Această **Crestomație** este ea însăși o mină de exploatat.

De altfel, V. Corcheș consideră că lucrarea reprezintă „un prim stadiu de elaborare a unei noi monografii consacrate revistei”. Rezumatele în limbile franceză, engleză, italiană, germană și spaniolă precum și un **Indice de autori** completează fericit această întreprindere.

Asupra revistei s-au aplecat cu lăudabilă aplicație și cu răbdare benedictină Victor Corcheș, neostenit scormonitor în straturile fertile dar încă insuficient aduse la lumină ale spiritualității românești, om al cărții și al cercetării, pe care biblioteca îl așteaptă pentru noi descoperiri și reevaluări precum și Gelu Culicea și Cătălina Grideanu, oameni de bibliotecă, părtași la munca de „excavare”, sistematizare și elaborare a întregului material.

O mențiune deosebită pentru trei colege din biblioteca noastră ale căror căutare, abnegație și scrupulozitate au contribuit din plin la reușita lucrării: doamnele Marieta Dragomir, Aida Popovici și Chirana Iane, care au secondat cu dăruire autorii.

Produsul final al acestor eforturi – un corpus bine construit de informații extrem de valoroase și infinit fructificabile, un instrument științific prețios nu numai pentru specialist, dar și pentru orice lector dornic de cunoaștere, un „act de recuperare intelectuală” (V. Corcheș) benefic mai ales în aceste timpuri de reevaluări și reierarhizări necesare.

Semn al aprecierii de care s-a bucurat volumul încă de la apariție – un binemeritat premiu la Salonul național de carte „Ovidius”, Constanța 2002.

Adriana GHEORGHIU

RAPORTUL COMISIEI DE REFERINȚE ȘTIINȚIFICE A.N.B.B.P.R

Biblioteca Județeană Constanța a organizat în zilele de 29 și 30 noiembrie 2001 un seminar bibliografic de lucru al Comisiei Naționale de Referințe Științifice a A.N.B.B.P.R.. Menționăm că au fost invitați să participe și bibliografi din bibliotecile județene care nu sunt membre ale Comisiei în ideea de a afla cât mai multe opinii și de a putea lucra descrierile bibliografice într-un sistem unitar. În plus, colegii noștri din bibliotecile județene își exprimaseră ei înșiși dorința de a participa la acest seminar.

Participanți: I.M.E. București: DAN MARINESCU, MIHAELA BORA ; Centrul de Formare, Educație Permanentă și Management în Domeniul Culturii din Ministerul Culturii: SILVIA NESTORESCU - expert-consultant ; reprezentanți ai bibliotecilor județene: DELIA PANTEA, (Bihor), DANIEL NAZARE (Brașov), CARMEN BORDEI (Brăila), CRISTINA PAPOE (Dâmbovița), FLORENTINA URZICEANU (Dolj), ELENA ROȘOI (Gorj), ANGELA MORARU (Iași), Ana-Maria BREZOVSKI, DORINA CADAR (Maramureș), MIHAELA MEREUȚĂ (Neamț), OTILIA BOBIS (Sălaj), ELENA NURCIU (Tulcea), FLOAREA GHIȚĂ (Vâlcea) ; Biblioteca Națională a României: CLAUDIA DUMITRAN.

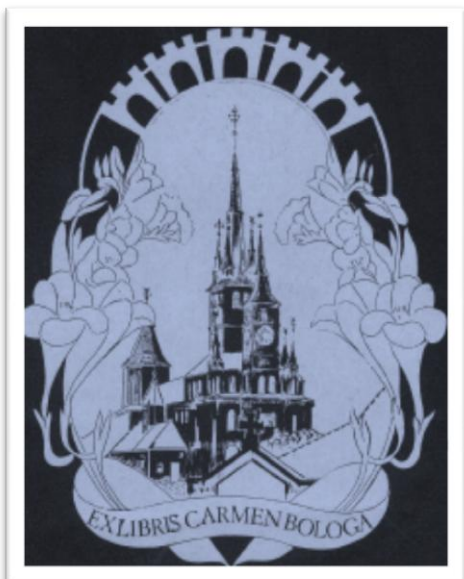
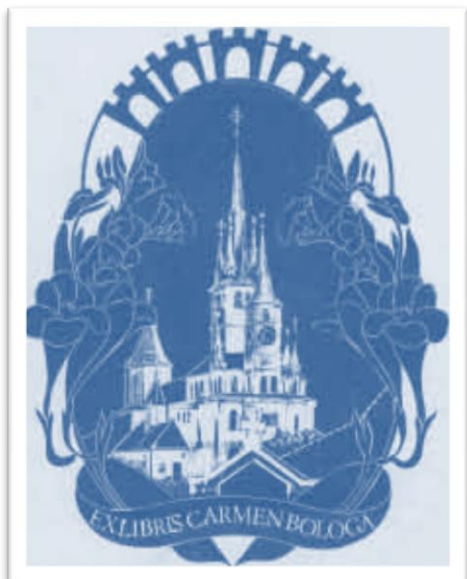
Teme de discuție propuse: 1. Descrierea bibliografică analitică, modulul de bibliografie locală în TINLIB; 2. Anuarul bibliografic de la forma tradițională la formatul electronic; 3. Definirea personalității locale în contextul viitorului catalog național partajat.

Reamintim că, anterior acestui seminar, Biblioteca Județeană Constanța a cerut, printr-un chestionar adresat bibliotecilor județene, lista cu lucrările specifice elaborate în cadrul birourilor bibliografice (în vederea elaborării unui catalog colectiv al produselor bibliografice), definiția operațională a personalității locale, precum și sugestii pentru discuții la seminarul de la Constanța. O parte din răspunsuri au fost aduse la întâlnirea Comisiei Naționale de Referințe Științifice din cadrul Conferinței anuale a A.N.B.B.P.R. de la Bușteni; ulterior s-au primit prin poștă la Constanța materiale de la celelalte biblioteci. Astfel că, *analizând propunerile colegilor bibliografi, Biblioteca Județeană Constanța a ținut în totalitate cont de acestea în alcătuirea programului de lucru al seminarului.*

Lucrările s-au desfășurat după cum urmează:

1. S-au discutat descrierile analitice din periodice pentru următoarele tipuri de articole : «interviu», «lansare de carte», «ancheta», «recenzie de carte», «cronica de teatru», «spectacol», «expoziție», «iconografie» precum și informație analitică din carte. Pornind de la exemple concrete extrase din periodice locale și centrale, fiecare câmp al formatului ISBD a fost completat cu datele necesare, pe baza experienței de lucru a bibliografilor care au realizat descrieri bibliografice în programul TINLIB.

DI. DAN MARINESCU și d-na MIHAELA BORA au oferit explicațiile necesare înțelegerii alegerii denumirii fiecărui câmp; de comun acord cu bibliografia, reprezentanții IME au concluzionat necesitatea unor completări în formatul ISBD. S-au propus schimbări în blocul datelor de apariție a periodicului în sensul simplificării acestuia : **Tip publicație:** recenzie, cronică de spectacol, cronică de expoziție etc (deci tipul de articol); **Titlu carte:** completat la recenzie cu titlul cărții recenzate deoarece se face legătura cu titlul cărții din modulul de Catalogare; **Afiliere:** instituția de care aparține autorul: de exemplu redactor la revista «Tomis»; **Tezaur:** nu se completează deocamdată; **Cuvânt cheie adăugat:** cuvânt relevant pentru bibliograf care poate completa informația; **Tip manifestare:** în discuție; *Iconografia* intră la materiale AV (eventual cu un identificator specific bibliografiei locale).

În versiunea 400 s-a menținut, până la seminarul de la Constanța, în modulul bibliografic extragerea de cuvinte cheie și din vedetele de subiect, pe lângă titlu. S-a hotărât să se renunțe întrucât s-a renunțat și în modulul Catalogare. Exemplele trimise după seminar credem că pot fi mai clar înțelese și cu ajutorul acestor explicații.

2. Anuarul bibliografic a suscitat discuții foarte interesante având în vedere faptul că opiniile bibliografilor s-au grupat cel puțin în trei direcții distincte:

A. Continuarea apariției anuarului bibliografic în forma sa tradițională tipărită

Argumente: posibilitatea de a fi distribuit unui număr mai mare de utilizatori în același timp, continuarea tradiției.

Neajunsuri: costul prea ridicat al publicării, întârzierea apariției din motive specifice tipăririi.

B. Anuar bibliografic în format electronic (CD, dischetă)

Argumente: cost relativ mai mic decât al formei tipărite, stocare mai avantajoasă, fără ocupare de spațiu, apariție mai rapidă, mai mulți utilizatori simultan.

Neajunsuri: restrângerea numărului de utilizatori din motive tehnice.

C. Renunțarea la editarea unui anuar bibliografic; suplinirea acestuia cu bibliografii tematice la cerere

Argumente: cost mult redus.

Neajunsuri: bibliografia locală nu mai există propriu-zis, putem vorbi de o baza de date.

Dezbaterile au relevat faptul că o soluție unică este departe de a se impune, întrucât bibliotecile au libertatea de a-și folosi resursele umane și financiare proprii cât mai convenabil în vederea punerii în lumină a activității bibliografice proprii. O propunere aparte s-a referit la un număr limitat de anuare extrase la cerere din bazele electronice de date. Deciziile vor fi luate de la caz la caz.

3. Personalitățile locale din diferite domenii de activitate au constituit și constituie o temă viu disputată de către bibliografi, cunoscută fiind tendința de a amplifica numărul de personalități, în detrimentul calității.

Absența unor «norme» în acest sens face ca implementarea standardelor să fie practic imposibilă.

Numeroasele situații concrete propuse de către bibliografi au arătat că importanța activității unei persoane într-o zonă geografică și într-un timp dat este apreciată în mod subiectiv, în funcție de parametri ce scapă generalizării.

Există și domenii unde se propune existența unor «norme»: de exemplu pentru scriitori apariția a două volume, pentru artiști plastici calitatea de membru U.A.P., pentru oameni de știință recunoaștere națională și internațională prin lucrări de specialitate etc.

Concluzionând, apreciem că argumentele în favoarea considerării unor persoane ca personalitate locală vor continua să fie subiective, cu mențiunea că în viitorul catalog național partajat vor fi necesare detalieri în vederea evitării confuziilor de nume și a dublării datelor introduse.

Toți membrii participanți la seminar au fost de acord că rămâne foarte importantă colaborarea între biblioteci, în contextul tendinței de realizare a societății informaționale, în care schimbul de informații este esențial.

Biblioteca Județeană Constanța așteaptă și răspunsul Bibliotecii Naționale în problema tipurilor de descriere despre care au fost solicitate opinii, respectiv de la IME noul format al fișei ISBD.

Liliana LAZIA, Corina APOSTOLEANU

• sociologie

I.L. CARAGIALE - studiu sociologic

Aniversarea scriitorului I.L. Caragiale, transformată la scară națională în **Anul Caragiale**, pentru a sărbători împlinirea a 150 de ani de la nașterea dramaturgului, a oferit unei echipe (**Rodica Badea, Ionuț Alexe, Carmen Buștiuc**) prilejul de a întreprinde o anchetă sociologică având scopul de a testa modul în care este percepută creația caragialeană de către utilizatorii bibliotecii noastre.

Subiecții anchetei, peste 150 de cititori, au avut vârste diferite (33% până la 19 ani; 49% între 20-29 ani; 5% între 30-39 ani; 6% între 40-49 ani; 6% între 50-59 ani; 1% 60 de ani și peste). Se înțelege că principala ocupație a persoanelor chestionate este cea de elev-student (67%), urmată – în ordine - de persoane cu studii superioare (24%), pensionari (4%), muncitori (2%), maiștri și tehnicieni (2%), patroni (1%). Dacă interesul pentru scrierile lui Caragiale își găsește o explicație firească, impusă de programa școlară sau bibliografia obligatorie a studenților de la Facultatea de litere sau Departamentul de Arte al Universității **Ovidius**, dacă procentul persoanelor cu studii superioare pare oarecum mulțumitor, în schimb numărul cititorilor cu alte profesii, care se mai interesează de opera lui Caragiale, este îngrijorător de mic. Să dețină această categorie de beneficiari în bibliotecile lor cărțile lui Caragiale? Greu de crezut, câtă vreme absolvenți de facultăți, mai îndreptățiți de nivelul lor intelectual să aibă o asemenea bibliotecă, apelează la lectura scriitorului în sălile de lectură ale Bibliotecii județene...

Cât privește structura pe naționalități a subiecților, rezultatul cercetării de față este normal: 92% sunt cititori de naționalitate română, celelalte procente revenind beneficiarilor de etnie tătară, romă și turcă. Nu surprinde nici structura pe sexe a anchetei (61% femei și 39% bărbați), fiind cunoscută dintotdeauna conștiințiozitatea superioară a elevelor și studentelor față de cea a colegilor lor.

Trecând la fondul anchetei noastre, primele întrebări au urmărit aprecierea subiecților asupra dotării bibliotecii cu ediții critice, ediții populare și lucrări de exegeză a operei lui Caragiale. Se constată că cititorii utilizează instrumentele de informare ale serviciului de catalogare al instituției (cataloge tradiționale și automatizate) și cei mai mulți (78-95%) se declară satisfăcuți de fondul de carte **Caragiale** existent în colecțiile de la Biblioteca Județeană Constanța. Chiar dacă procentul celor nemulțumiți este infim (1%), acesta trebuie înțeles ca un semnal de către serviciul de achiziții-completări colecții, în vederea studierii pieței de carte și a achiziționării oricărei lucrări **de și despre** Caragiale, care va apărea cu precădere în acest an.

Răspunsurile la întrebarea „*Cât de des citiți ori recitiți din creația lui Caragiale?*” dovedesc sinceritatea subiecților, procente diferite optându-se pe o scală întinsă, de la „foarte rar – niciodată” (2%) la „foarte des” (8%), „destul de rar” (20%), „destul de des” (30%), „așa și așa” (40%).

Între preferințele pentru creația lui Caragiale predomină interesul față de comedii (53%) și **Momente și schițe** (34%), urmate de povestiri și nuvele (6%), articole sociale și politice (4%) și drama **Năpasta** (2%). Este evident că și în acest caz programele școlare și universitare au influențat răspunsurile cititorilor anchetați. Dar nu numai... La singura întrebare din chestionar: „*Din ce motiv citiți ori recitiți pe Caragiale?*”, care, de altfel, nici nu a fost pusă în tiparul procentelor, pe lângă argumentul primordial („*Îmi este necesar la școală sau facultate*”), multe răspunsuri se concentrează în jurul ideii de comic, delectare, plăcere („...*pentru a mă destinde*”, „*pentru a mă relaxa*”, „*pentru a mă binedispune*”, „*mă relaxez citind schițele*”, „*din plăcere*”, „*schitele sunt amuzante, te înveselesc*” etc.). Nevoia de umor și satiră a românului este indiscutabilă. Asta nu înseamnă că nu s-au întâlnit și alte răspunsuri cu semnificații mai profunde, semnate, de pildă, de un intelectual („*Îl recitesc pe Caragiale, nemuritorul, pentru că este foarte actual; personajele sale trăiesc cu noi și printre noi, stilul scriitorului este direct, clar, nuanțat în caracterizarea limbajului personajelor*”), de un student („... *descopăr în opera lui acele particularități - ticuri comportamentale, mentalități - specific românești, dar aflătoare pretutindeni, pe care a încercat să le suprimă prin ironie și zeflemea*”), de un pensionar („... *pentru că lumea lui Caragiale se regăsește în societatea de astăzi prin personaje, vorbe, înțelesuri, comportamente etc. E cât se poate de inexactă ideea că lumea lui Caragiale e urâtă, imbecilă, primitivă și mizeră. Caragiale a fost un satiric fără violență. El nu și-a urât personajele, ci doar le-a ridiculizat.*”).

Ultimele întrebări au testat aprecierea subiecților față de manifestările organizate cu ocazia aniversării lui Caragiale (50% „foarte favorabilă”; 38% „destul de favorabilă”; 4% „favorabilă”; 4% „așa și așa”; 3% „nefavorabilă”) sau față de modul în care manualele de literatură română prezintă viața și opera lui Caragiale (22% „foarte favorabilă”; 52% „destul de favorabilă”; 10% „așa și așa”; 16% „nefavorabilă”).

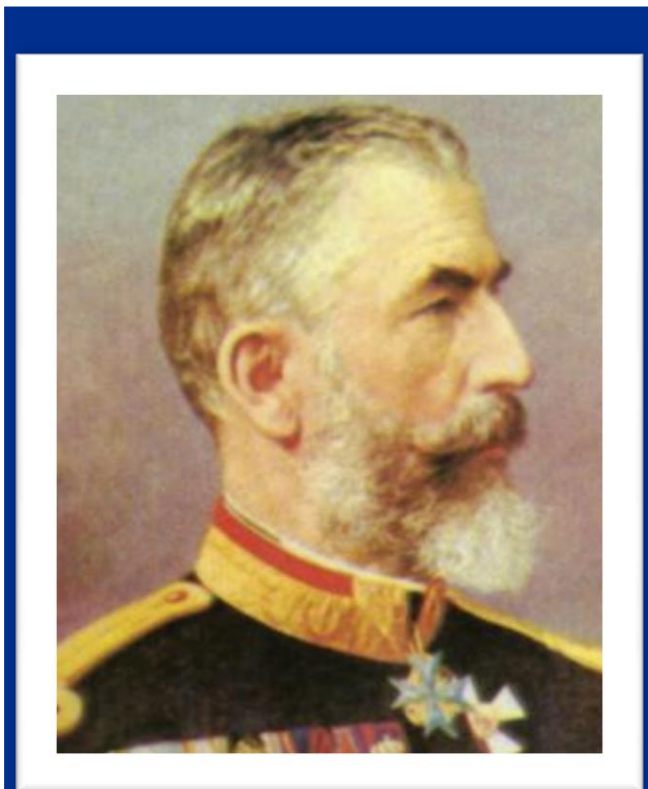
Poate că la aceste întrebări nu era suficient un răspuns tip test, cu semne sau încercuirea unei soluții dintre cele propuse de anchetă; ar fi fost interesantă opinia, motivația subiecților în legătură cu deficiențele manualelor sau ale manifestărilor ocazionale destinate lui Caragiale.

Chiar dacă această anchetă sociologică privind opera marelui dramaturg s-a dovedit deficitară în anumite segmente, ea reprezintă **un început, o încercare** (poate timidă, dar necesară), ale cărei rezultate trebuie analizate de către serviciile noastre în vederea completării fondului de carte destinat scriitorilor fundamentali ai literaturii române și universale.

Rodica BADEA

125 DE ANI DE LA REVENIREA DOBROGEI LA STATUL ROMÂN

Ordinul către armată al Majestății Sale Regele Carol I

1878

Ordin de zi către armată la ocuparea Dobrogei.

Brăila, 14 (26) Noemvrie 1878.

Ostași!

Marile Puteri Europene, prin tractatul din Berlin, au unit cu România Dobrogea, posesiunea vechilor noștri Domni.

Astăzi, voi puneți piciorul pe acest pământ care redevine țara română.

Voi nu intrați în Dobrogea ca cuceritori, ci intrați ca amici, ca frați ai unor locuitori cari de acum sunt concetățenii voștri.

Ostași! În noua Românie, voi veți găsi o populațiune în cea mai mare parte română! Dar veți găsi și locuitori de alt neam, de altă religiune. Toți aceștia, devenind membri ai Statului român, au drept de o potrive la protecțiunea, la iubirea voastră.

Între aceștia veți afla și populațiuni musulmane a căroră religiune, familie, moravuri, se deosebesc de ale noastre. Eu cu dinadins vă recomand de a le respecta.

Fiți în mijlocul noilor voștri concetățeni ceea ce ați fost până acum și în timp de pace ca și pe câmpul de onoare, ceea ce cu mândrie constat că vă recunoaște astăzi Europa întreagă, adică model de bravură și de disciplină, apărătorii drepturilor României și înaintemergătorii legalității și civilizațiunii europene.

Cale bună dară, ostașilor, și Dumnezeu să vă proteagă! Cugetările Mele cele mai afectuoase sunt nedespărțite de voi.

Să trăească România!

*Dat în Brăila,
la 14 Noemvrie, anul 1878.*

Discursul Regelui Carol I către dobrogeni

1878

Proclamațiunea M.S. Regală către Dobrogeni.

Brăila, 14 (26) Noemvrie 1878

NOI CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Domn al Românilor,

La toți de față și viitori, sănătate.

Locuitorilor Dobrogei,

Marile Puteri Europene, prin tractatul din Berlin, au unit țara voastră cu România.

Noi nu intrăm în hotarele voastre, trase de Europa, ca cuceritori; dar, o știți și voi, mult sânge românesc s'a vărsat pentru desrobirea popoarelor din dreapta Dunărei.

Locuitorilor de orice naționalitate și religii, Dobrogea, vechea posesiune a lui Mircea-cel-Bătrân și a lui Ștefan-cel-Mare, de astăzi face parte din România. Voi de acum atârnați de un Stat, unde nu voința arbitrară, ci numai legea desbătută și încuviințată de națiune hotărăște și ocârmuiește.

Cele mai sfânte și mai scumpe bunuri ale omenirii: viața, onoarea și proprietatea, sunt puse sub scutul unei constituțiuni pe care ne-o râvnesc multe națiuni străine.

Religiunea voastră, familia voastră, pragul casei voastre, vor fi apărute de legile noastre, și nimeni nu le va putea lovi, fără a-și primi legiuita pedeapsă. Locuitorilor musulmani, dreptatea României nu cunoaște deosebire de neam și de religii. Credința voastră, familia voastră vor fi apărute de o potrivă ca și ale creștinilor. Afacerile religiunii și ale familiei vor fi pentru voi încredințate apărării muftiilor și judecătorilor aleși din neamul și legea voastră.

Și creștini și musulmani, primiți dar cu încredere autoritățile române; ele vin cu anume însărcinare de a pune capăt dureroaselor încercări prin cari ați trecut, de a vindeca ranele răsbelului, de a apăra persoana, averea și interesele voastre legiuite, în sfârșit de a vă desvolta bunăstare morală și materială.

Armata română, care intră în Dobrogea, nu are altă chiemare decât de a mănține ordinea și, model de disciplină, de a ocroti pașnica voastră viațuire.

Salutați dar cu iubire drapelul român, care va fi pentru voi drapelul și al păcii.

În curând provincia voastră, pe calea constituțională, va primi o organizațiune definitivă, care va ține seamă de trebuințele și de moravurile voastre, care va așeza pe temelii statornice pozițiunea voastră cetățenească.

Până atunci autoritățile române au ca întâia îndatorire de a cerceta și îndeștula trebuințele voastre, de a îngriji de bunul traiu, de a vă face a iubi țara la a căreia soartă de acum este lipită și soarta voastră.

Ca întâia dovadă a părinteștii Noastre îngrijiri pentru voi, a dorinței Noastre de a ușura greutățile voastre, Noi desființăm dijma de orice natură pentru anul 1879. Dela 1 Ianuarie 1880, ea va fi înlocuită prin o dare bănească mai dreaptă și mai ușoară pentru agricultori.

Emleacul (impozit pe capitalul imobiliar din orașe și sate), impozitul pe venitul imobiliar din orașe, temetuatul (impozitul de 3 la sută asupra lucrului agricultorilor și meșteșugarilor), impozitul asupra chirii cârciumelor, cafenelelor, băcăniilor, hanurilor, toate aceste se vor face, dela 1 Ianuarie 1879, într'o dare bănească mai ușoară și mai dreaptă; iar bedelul (impozit pentru scutirea de armată), darea entizab (taxa de doi și jumătate la sută pe vânzarea vitelor) și taxa pe mori se desființează cu totul.

Și dar chiemând binecuvântarea Celui A-Tot-Puternic, în numele și cu învoirea Europei, Noi luăm astăzi în stăpânire provincia Dobrogea, care devine și este țara română, și trământându-vă domneasca Noastră salutare, vă urăm ca această zi să devie, pentru această nouă parte a României, începutul unui viitor de pace și de înflorire, începutul bunui traiu și al înfrățirii între fii aceleiași țeri.

*Datu-s'a în Brăila la 14 Noemvrie,
anul grației 1878, și al 13-lea al domniei Noastre.*

Președintele Consiliului Miniștrilor, Ministru al Agriculturii, Comerciului și Lucrărilor Publice și ad-interim la Culte și Instrucțiune Publică, I.C. Brătianu; Ministru Afacerilor Străine, M. Kogălniceanu; Ministru de Interne, C.A. Rosetti; Ministru Finanțelor, I. Câmpineanu; Ministru Justiției, Eug. Stătescu.

125 DE ANI DE LA REVENIREA DOBROGEI

LA STATUL ROMÂN

Pământurile dintre Dunăre și Mare

Un bărbat închipuindu-și, în nopțile lui de dragoste, alcătuirea ființei femeiești lipsită de rotunjirea sânilor, n-ar putea fi cuprins de o tristețe mai mare decât aceea care mă încearcă pe mine la gândul că Bărăganul n-ar avea sfârșit, că după monotona lui întindere n-ar izbucni, dincolo de brațul leneș al Dunării, țara de calcar și de foc a Dobrogei, fierbinte, pasionantă, plină de contraste, după care începe, imensă și veșnic tălăzuită, marea ce mare.

O clipă e destul să mă gândesc că toate acestea s-ar fi putut să nu fie și simt că ființa mi-e amputată: visul, respirația, fantezia îmi sunt interzise și, brusc, mă sufoc. Dacă Dobrogea n-ar fi existat, cum aș fi fost eu oare?

Dobrogea mi-a transmis fiorii care, din timp în timp, au adus în mine ceva din marea realitate a lumii. De pe întinderea ei am privit întâia oară, cu senzația și sentimentul infinitului, albastra tălăzuire a mării. Sub stelele ei enorme și pure am simțit bogăția incalculabilă și incoruptibilă a universului.

Dar fiorul istoriei? Era destul să mă prindă amurgul printre munții și ciudații ei tumuli, pentru ca în auzul meu să ajungă tot felul de șoapte, venind din cel mai îndepărtat trecut. Doar mult mai târziu, când am stat sub stelele Egiptului, am mai auzit foșnete atât de stăruitoare ale vechimii. Fire înclinată spre meditație și violență, am găsit în pământul meditativ și violent al Dobrogei cea mai potrivită hrană a spiritului meu – și am iubit-o cu o mereu reînnoită pasiune.

Când, mai târziu, alte frumuseți m-au captivat, m-am temut că nu o voi mai putea iubi, săracă și umilă, cum îmi apărea din depărtare. Dar era destul ca podul de la Cernavodă să mă treacă iarăși spre dealurile ei, pentru ca o dată cu marea văpaie ce le încingea, calcinându-le aproape, totul să reizbucnească în mine. Cum de mă putusem îndoi o singură clipă? Și mă regăseam pe întinderea ei, printre ciulinii și șerpii ei, ca un rege scit întors acasă.

Ciudată și plină de violențe e firea Dobrogei. De cum treci Dunărea, te întâmpină alte priveliști și alte miresme – mai tari și mai amare – decât cele știute. Razele soarelui încing, ca pe niște cuptoare, enormii elefanți de calcar care alcătuiesc jungla ei geologică. pe spinările lor fierbinți am rătăcit în atâtea rânduri, din zori și până în amurg, strivind sub picioare puzderii întregi de cochilii de melci.

Pe unghia de granit, de calcar și de loess a Dobrogei, totul – și aerul, și focul, și pământul – e altfel decât în restul țării și chiar decât în întreg continentul european. Între Dunăre și Mare și-a făcut loc o fâșie de pământ asiatic, aspru, pasionant, neîndurător, ținând întreaga viață sub farmecul și violențele ei.

Mărturisirea unei atât de mari pasiuni pentru cuptorul de calcar al Dobrogei, această Schiță de cosmologie a pământurilor dintre Dunăre și Mare, înseamnă că ele alcătuiesc pentru mine al doilea chip, fundamental, al lumii. Bătut de vânturi și ars de soare, păstrând în pulberea lui amintirea atâtor noroade, tot ce poate fi mai altfel decât Bucovina, el mi-a propus al doilea fel al meu de a simți și de a fi în lume.

Și totuși pe această ciudată fâșie de pământ, pod sonor între continente, ce în veacuri și milenii trecute a fost a tuturor și a nimănui, pe care nimeni n-a apărât-o cum ne-am apărât noi vatra, eu de asemeni mă simt acasă. Cineva din mine, care respiră, simte și gândește pătruns de o mireasmă al cărei nume e Eminescu, își are casa în Carpați. Altcineva din mine, de dinainte de neamul românesc, altcineva care va fi fiind get și trac și scit, și mai vechi decât ei, se trage către pământurile dintre Dunăre și Mare

Sufletul meu e, cu foșnetul lui, al Bucovinei. Dar oasele sunt, cu calcarul lor vechi, ale Dobrogei.

Geo BOGZA

Pledoarie pentru neuitare (II)

Explorând valoroasele „**Amintiri**” ale lui George I. Auneanu (publicare în 1937), găsim informații despre primele autorități locale, „(...) dintre care mi-amintesc: *La administrație: Remus Opreanu, prefect, Mihail Coiciu, director, George Brătășanu, administrativ (subprefect), Luca Elefterescu (idem), Ion Russescu, ajutor ad-tor, Ion Valaroi, translator, Ion Mironescu, polițai, scurt timp, apoi la [sic!] urmat de D. Cantuniari, idem, primul funcționar român mort în Constanța, la a cărui înmormântare a luat parte clerul de toate confesiunile și notabilitățile orașului. La Tribunal: George Horezeanu, președinte (...), Mișu Cotescu, judecător, Panait Holban, venit ca apărător (căci în Dobrogea nu era permis avocatură). (...) La Vamă: Mih. Herișeșcu, șeful vămei, la Off. Tel. Post.: Gr. Economu, diriginte. În port am găsit și rămas pe loc Căpitan al portului pe Nicolae Macri, proprietarul unor case mari și frumoase pe acea vreme și devenite apoi proprietatea lui C. Pariano. În aceste case a fost găzduit prințul Carol (devenit rege) la venirea sa în «Kustendje»*”.

Iată aspectul demografic compozit, așa cum l-a perceput autorul (și nu avem motive să nu-l credem, oricât de greu ne-ar veni, pentru că este în acord cu late mărturii ale timpului): „*Populația orașului e compusă din greci și tătari în majoritate, apoi armeni, bulgari, puțini turci ca și evrei de rit: spaniol, caraimi și galițieni – în oraș nu s-a găsit locuitori români decât cei după venirea armatei. Locuitorii orașului aflați în anexare erau bine-voitori față de români, și-i primea cu plăcere în locuințele lor; mai ales că, mai toți locuitorii, în excepți [sic!] turcii și tătarii, fiind în contact cu agricultorii români din stânga Dunărei, veniți de mai mult timp în aceste locuri, cunoșteau limba românească*”.

Informații valoroase ne sunt oferite și cu privire la bisericile Constanței: „*Biserici au fost: Greacă, Catolică, Armeană și Bulgară, care sunt și în prezent, iar Giamii mai multe, din care principală era cea din str. Carol de acum, Sinagoga, numai cea din str. C.A. Rosseti, unde erau case vechi de scânduri. Ca prim Protoereu, deci Preot Ortodox Român a fost Pr. Nicolae Rășcanu*.”

George Auneanu menționează și școlile care s-au înființat odată cu revenirea Dobrogei la statul român: „*dacă până atunci în evidență era numai școala primară greacă, imediat după 1878 au apărut școlile primare românești de băieți având ca director pe C. Petrescu (adus de la Turtucaia) și ca institutori pe George Tănăsescu și I. Titorian, și cea de fete, cu d-na Melencovici directoare și d-ra Anast. Mavrocordat institutoare*”.

Avem și informații despre consulatele Constanței: „*Austro-Ungar, Italian, Rus, Frances, Engles, German*”.

Și un amănunt pitoresc: în județul Constanța, „*plugăria și transportul se făcea cu cămile și catări*”.

Amintirile” lui Grigore Auneanu se constituie într-o adevărată radiografie a orașului Constanța la 1878, cu impresii „la cald”, dar nesusceptibile de mistificări chiar dacă trecute prin filtrul personal. Autorul are sensul demnității sale de funcționar al statului român, care pășește printre primii într-un teritoriu atât de cercetat: „*Cred că interesul care trebuie să preocupe pe urmașii noștri este ceea ce s-a găsit în aceste localități, precum și amintirea despre personalitățile marcante care au figurat pe scena acestor pliuri, contribuind sau cooperând – cu rolul lor – la întemeierea și consolidarea politică și economică constatată astăzi [1937, n.m.] în Dobrogea*”. El notează totul cu obiectivitate și pe alocuri în termenii unei dări de seamă riguros și scrupulos întocmite, conștient de valoarea istorică și documentară a unor relatări, probe și obiective: „*Între timpuri, n-au lipsit doritori a descrie evoluțiunile perindate pe plaiurile Dobrogei și în special în regiunea localităților sau în preajma actualului județ Constanța (Kiustendje). Dar urmărindu-le povestirile le-am găsit fie incomplete, fie puțin pitoresc de cum s-au prezentat pentru noi românii, la debarcarea noastră pe aceste meleaguri*”.

Adriana GHEORGHIU

Pledoarie pentru neuitare (III)

„**Amintirile**” lui George Auneanu ne readuc în memorie figurile emblematice ale unor personalități dobrogene cu vocație întemeietoare, care au construit în geografia aridă și în spiritualitatea săracă a acestui spațiu ideea de modernitate și racordare la valorile naționale.

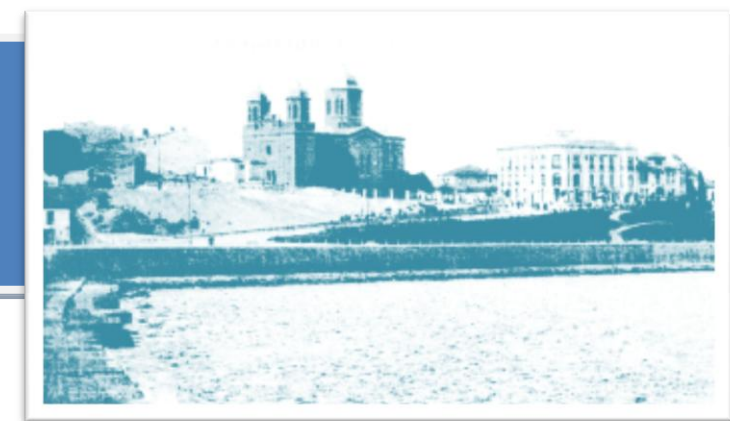
Remus Opreanu, prefectul județului, „*energic și de scumpă memorie*”, a acționat exemplar: „*obține împădurirea mai multor terenuri care nu aduceau nici un folos; obligă la plantarea satelor care păreau niște insule pustii, presărate în imensul Bărăgan al Dobrogei; începu construcții de școli, primării, biserici și luă măsuri întinse pentru averii și asigurarea cetățeanului, cumpără pământ de cultură de la Tătari, Turci și Bulgari, (...) astfel că acest Bărăgan pustiu și fioros la început, unde viața și averea erau în nesiguranță, se transformă în scurt timp într-o grădină imensă, cu gospodării adevărat românești și fiecare cetățean cu casă, pământ, arbori. (...) Dacă ar fi posibil, în fiecare localitate ar trebui să se înalțe o statuie a lui Remus Opreanu*”.

Ion Bănescu, „*om mic de statură, dar cu un suflet mare de român*”, revizor școlar la început, „*ajutat de învățătorii care formau falanga misionară a contribuit la românizarea și culturalizarea Dobrogei*.” Devenit primar al orașului Constanța, „*a fost cel dintâi care văzând larg, a obținut împroprietărirea tuturor funcționarilor, meseriașilor și muncitorilor români, formând astfel Cartierul românesc*”, contribuind decisiv la „*organizarea și modernizarea orașului. (...) A stăruit și s-a clădit, după inițiativa Pr. Neculae Paveliu, în partea de sus a orașului a doua biserică ortodoxă - (...) Tot concepției geniale a lui Ion Bănescu i se datorează amenajarea plăjei Mamaia, improvizând clădirile de băi, după posibilitatea de atunci, și totuși imediat a devenit o stațiune balneară, de răsunet mondial. (...) De asemenea școlile monumentale unde astăzi se găsesc școala normală de fete și liceul de fete, cazinoul și întregul aranjament a părților de jos a orașului sunt operele marelui Ion Bănescu. Pot spune, fără să fiu contrazis, că modernizarea Constanței începe de la Ion Bănescu*”.

Acestuia i se succed alte nume de bună amintire, care îi continuă eforturile: „*Virgil Andronescu s-a ocupat mai mult pentru ridicări de școli și în urmă biserici, Sf. Gheorghe. Lui Titus Cănanău se datorește, pe lângă somptuosul palat comunal, alinierea orașului și înfrumusețarea Bulevardului Regina Elisabeta, și în care timp s-a contractat marea lucrare pentru întărirea malurilor, lucrare dată inginerului Grigorescu (mort) și d-lui Francisc Lescovar, mare antreprenor. (...) Toți cetățenii orașului ar trebui să aibă în casele lor imaginile acestor trei ființe: Ion Bănescu, Virgil Andronescu și Titus Cănanău, spre a arăta urmașilor ca recunoștință pentru operele săvârșite de aceștia*.

Acestea sunt amintiri (...) și un stimulent pentru cei ce doresc să continue operele uriașe de consolidare constructivă a ținutului de dincolo de Dunăre, însă să aibă în vedere și pildele date de înaintașii lor, cari au pus întotdeauna în față, mai presus de toate, interesul obștesc, murind săraci.”

Un rapel pentru contemporani.

Adriana GHEORGHIU

• recenzii

„GLI AMORI DIFFICILI”

Doi îndrăgostiți nu se întâlnesc. Pare un fapt banal, că nu se întâlnesc, dar e mai mult decât atât. Este elementul fundamental al sentimentului amoros, scrie Italo Calvino în Nota introductivă a volumului *Gli amori difficili* (*Iubiri dificile*) și o demonstrează personajele povestirilor sale.

Așteptarea sau rememorarea întâlnirii substituie manifestarea directă, în Praesentia, a sentimentelor de dragoste și provoacă trăirea lor pleneră. Tensiunea și voluptatea așteptării îl fac pe călătorul ajuns la destinație din *Avventura di un viaggiatore* (*Aventura unui călător*) să înțeleagă că drumul parcurs spre iubita sa, în compartimentul incomod al unui vagon de clasa a doua, reprezintă adevărata noapte de dragoste.

Jocul așteptării și al întâlnirii definește și existența lui Arturo și a Elidei (*Avventura di due sposi* – *Avventura a doi soți*) ce lucrează unul în tura de noapte și cealaltă în tura de zi, neavând posibilitatea de a se întâlni decât în scurtele intervale dintre sosirea unuia și plecarea celuilalt. Este, de data aceasta, un joc impus de societatea contemporană care subordonează relațiile afective modelului comercial. Gestic amoroasă e redusă la rutină și la plăcerea de a percepe căldura soțului/soției în locul în care acesta/aceasta a dormit, sugestie a dorinței și a lipsei de comunicare într-o civilizație alienantă.

Imposibilitatea de a comunica atenuază emoțiile intense resimțite prin retrăirea unei experiențe de dragoste (de către funcționarul din *Avventura di un impiegato* – *Aventura unui funcționar*) sau justifică opțiunea pentru un univers textual, pentru un model livresc (*Avventura di un lettore* – *Aventura unui cititor*). Aceasta este dificultatea prefigurată într-o manieră oarecum ironică, de titlu.

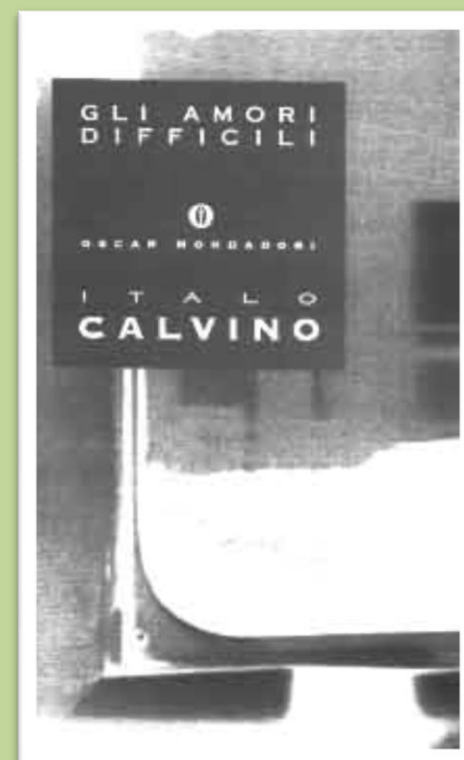
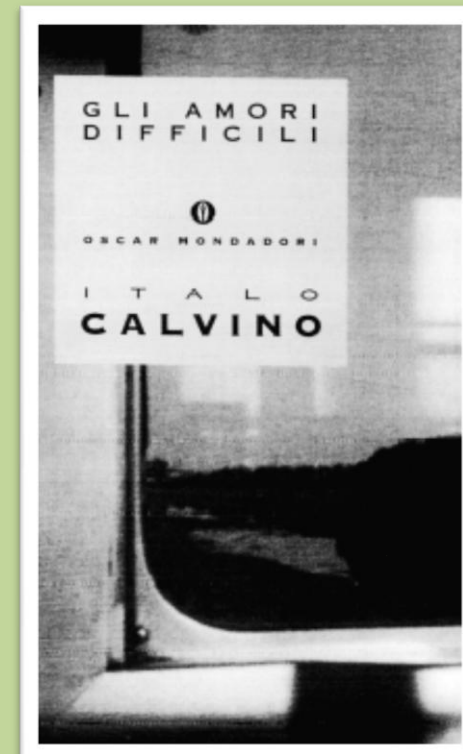
Blocajul pe axa comunicării este determinat de pasivitatea, de absența unuia dintre participanți (femeia impasibilă asupra căreia se exercită tentativele de seducție ale lui Tomagra din *Avventura di un soldato* – *Aventura unui soldat*), cititorul împătimit care preferă aventura literară celei propuse de femeia întâlnită pe plajă din *Avventura di un lettore* – *Aventura unui cititor*, iubita absentă din *Avventura di un viaggiatore* sau *Avventura di un impiegato*), iar alegerea obiectului este guvernată de întâmplare (cunoștințe stabilite în tren, pe plajă, la petreceri).

Tăcerea care se instalează închide în ea pluralitatea dezordonată și are o valoare absolută. Corespunde unei necesități structurale a ființei, de expresie în interioritate și intensifică expresia în exterioritate, completată fiind de un ritual al gesturilor dilatate la maxim.

Drumul spre tăcere definește *avventura* (termen recurent și constant în titlurile povestirilor cuprinse în volum, ce desemnează o mișcare interioară, istoria unei stări de spirit) omului în labirintul realității contemporane.

Gli amori difficili reprezintă o secțiune a volumului antologic *Racconti* al lui Italo Calvino, volum apărut în 1958 și care mai cuprinde *Gli idilli difficili*, *Le memorie difficili*, *La vita difficile*. Publicat sub forma unui volum de sine stătător în 1970, grupează o serie de povestiri cu tematică comună și a căror scriitură e lejeră, precisă, ironică și captivantă, deopotrivă.

Iuliana CULICEA

AROMÂNII

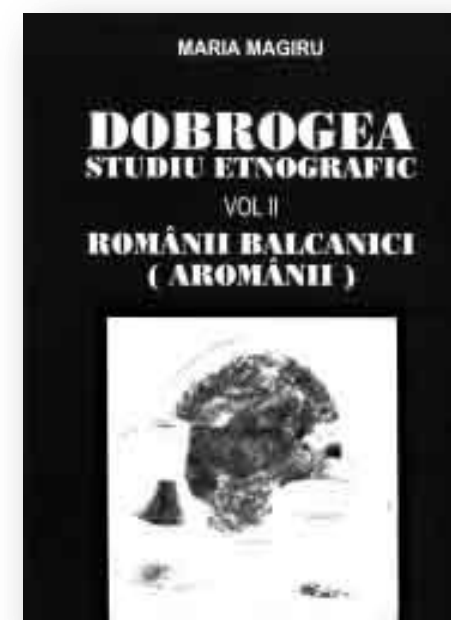
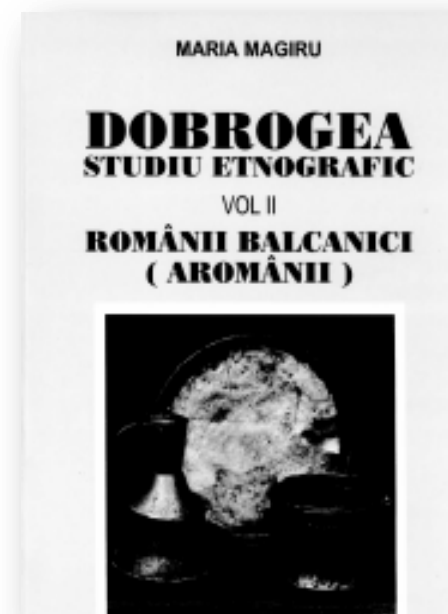
Dobrogea, „*țară de sinteză*”, cum o caracteriza Nicolae Iorga a fost (și oferă) un vast câmp de studiu și în domeniu etnografic, ca spațiu în care s-au interferat civilizații strălucite și în care, alături de mereu alte seminții, s-a plămădit neamul românesc, de milenară prezență în sudul Dunării. Prin înființarea Muzeului de Artă Populară din Constanța, cercetarea etnologică dobrogeană a căpătat un impuls deosebit, bazată, în mare parte, pe bogatele colecții ale acestuia, alcătuită prin competență și pasiune de muzeografi în circa patru decenii de activitate. Rodul strădaniei lor științifice s-a manifestat, de-a lungul anilor, prin nenumărate expoziții, simpozioane, unele cu caracter național, conferințe, publicații promoționale și, iată, acum, muzeul constănțean prezintă tuturor celor interesați, volumul al doilea al unei cercetări mai vaste, cu titlul **Dobrogea studiu etnografic** (volumul I – **Românii autohtoni** și volumul al III-lea – **Etniile Dobrogei** – sunt în pregătire pentru redactare).

Acest al doilea volum este subintitulat **Românii balcanici** (aromânii). În „**Introducere**”, autoarea **Maria Magiru** precizează: „*Demersul nostru științific urmărește cercetarea etnografică și lingvistică a dezvoltării diferitelor forme de cultură materială și spirituală ale aromânilor, aflate de-a lungul istoriei în contact cu diferitele forme de cultură ale popoarelor învecinate (greci, albanezi, sârbi, bulgari, turci), impusă de viața pastorală, cărăușie și negoț ce-au constituit ocupațiile de bază ale comunității aromânești*”. Lucrarea este structurată în VII capitole: Cap. I, *Considerații de ordin istoric și lingvistic*; Cap. II, *Considerații de ordin etnografic*; Cap. III, *Expunerea metodologiei de culegere a materialului etnografic și lingvistic și a rezultatelor obținute*; Cap. IV, *A. Păstorit, B. Industrie casnică textilă, C. Costum – Artă și meșteșug*; Cap. V – *Termeni în aromână referitori la prelucrarea fibrelor de origine animală; (lână, păr de capră) – A. Operații și activități de prelucrare, B. Fibre de origine animală (lână, păr de capră), C. Ustensile, instrumente, instalații de prelucrare a fibrelor de origine animală, D. Textile confecționate din fibre de origine animală, E. Piese de port popular confecționate din fibre de origine animală*; Cap. VI, *Privire comparativă asupra terminologiei prelucrării fibrelor de origine animală*; Cap. VII, *Planșe*. Studiul se încheie cu o substanțială bibliografie.

Planșele, în număr de 112, prezintă croiuri, velnițe, cergi, obiecte de îmbrăcăminte, de decorațiuni, fotografii bazate pe piesele muzeului și pe bibliografie dau greutate acestei întreprinderi științifice.

Un „**Cuvânt înainte**” semnează lectorul univ. dr. Ștefan Lascu, cercetător avizat al istoriei naționale, îndeosebi a Dobrogei, care trece în revistă etapele evoluției așezării aromânilor în Dobrogea, contribuția acestora la dezvoltarea economică și spirituală a acestei provincii, dar și a României întregi.

Prin prezentul volum, autoarea contribuie esențial la evidențierea și descifrarea unui fenomen etnic care face parte din marele și fascinantul proces al nașterii și evoluției neamului românesc.

O CONTRIBUȚIE ORIGINALĂ LA ISTORIA MARINEI CIVILE

Lucrarea* semnată de **Carmen Atanasaiu**, muzeograf de prestigiu al **Muzeului Marinei Române**, în colaborare cu alți doi istorici – **Mariana Cojoc** și **Andreea Atanasiu** urmărește câteva capitole importante din istoria marinei civile românești, și anume: regimul Dunării între cele două mari Conferințe de pace care au pus capăt celor două conflagrații mondiale și situația marinei române la finele celui de-al doilea război mondial, în condițiile ocupării țării de forțele sovietice.

Cel de-al treilea capitol se referă la italienii în Marea Neagră în secolele XIII-XIV.

Primul capitol al lucrării intitulat „**Acorduri și convenții internaționale privind navigația pe Dunăre (1919-1948)**” cuprinde aspecte din activitatea Navigației Fluviale Române și regimul Dunării în timpul primului război mondial, înființarea Comisiei Interaliatelor a Dunării precum și a celorlalte organisme internaționale de exercitare a controlului asupra navigației pe Dunăre la sfârșitul primului război mondial, sistemul tratatelor de pace semnate la sfârșitul primului război mondial și reglementările privind regimul Dunării, Conferința Internațională de la Barcelona pentru stabilirea regimului căilor navigabile internaționale și a libertății tranzitului (1921), Conferința de la Paris (2 august 1920-23 iulie 1921) și Statutul definitiv al Dunării, reglementări cu caracter special privind regimul apelor din bazinul Dunării, Activitatea României pentru desființarea Comisiei Europene a Dunării, problema Dunării și dreptul riveranilor în lucrările premergătoare Conferinței de pace de la Paris (1945-1946), clauza referitoare la Dunăre din Tratatul de pace cu România, Conferința și Convenția de la Belgrad (1948).

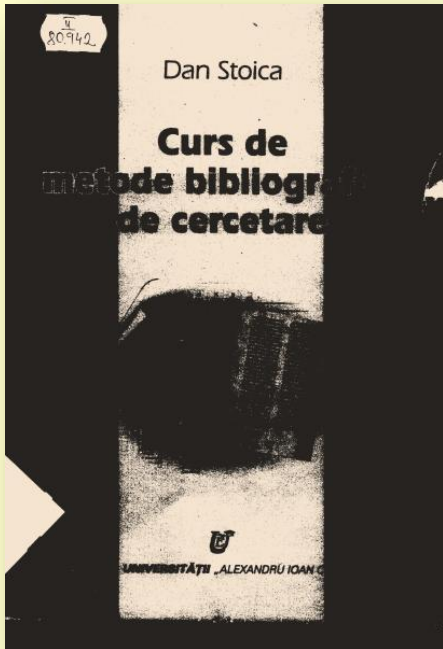
Cel de-al doilea capitol al lucrării, semnat de Mariana Cojoc, are în studiu efectele Convenției de Armistițiu cu Națiunile Unite (12/13 septembrie 1944) asupra marinei române, înființarea Societății „**Sovromtransport**”, rechizițiile în „**scop economic**” făcute de forțele de ocupație. Capitolul se încheie cu o foarte utilă listă a documentelor publicate, iar anexele cuprind numărul de nave luate de „**Sovrom**” (vase de pasageri, remorchere, șlepuri-monitoare, șlepuri, vase-tancuri, vase-dragă, vase-pompă).

Cel de-al treilea capitol, Italieni în Marea Neagră sec. XIII-XIV, este semnat de Andreea Atanasiu și se referă la Marea Neagră și republicile maritime italiene, instalarea supremației genoveze în Marea Neagră, centre comerciale, nave și navigație – tipuri de nave, condiții de navigație.

Un bogat material iconografic, note bibliografice, date statistice și documente precum și condițiile grafice deosebite completează în mod fericit această utilă sinteză istorică a marinei civile române.

* Atanasiu, Carmen; Cojoc, Mariana; Atanasiu, Andreea. **Navigație și ... politică**. Ed. Muntenia & Leda, Constanța, 2001, 224 p.

ÎNDRUMAR DE CERCETARE BIBLIOGRAFICĂ

Lucrarea* – ***un suport de curs*** – după afirmația autorului și aflată la a doua ediție se adresează studenților de la facultățile de jurnalism și în general celor umaniste. Totodată, se poate spune că informează un public larg și divers.

Materia cursului este structurată în cinci părți, împărțite la rândul lor în subcapitole.

Primul capitol „***Introducere generală***” cuprinde date despre istoricul documentării, știința informării, activitatea bibliografică organizată, precum și noțiuni de indexare pentru uz personal.

Cel de-al doilea capitol intitulat „***Activitatea de cercetare bibliografică în manieră tradițională***” se referă la sistematizarea pe suporturi tradiționale și mai cuprinde și subiecte pentru activitatea practică.

Capitolul al treilea are ca subiect „***cercetarea bibliografică în context informatizat***”, cu baze de date și scheme de căutare. Ultimele trei capitole: „***Căutarea informației pe internet***”, „***Biblioteca și cercetarea bibliografică***” tratează aspecte privind metodele și instrumentele de căutare, trierea acestora, cataloagele unei biblioteci, activitatea bibliotecarului de referințe, notele bibliografice. Cele trei anexe: Glosar, catalogarea partajată și interrelaționarea informației din cataloage, completează și explică părți din textul de bază. În acest fel , împreună cu notele de subsol, trimiterile bibliografice precum și capitolul de bibliografie selectivă de la sfârșit, lucrarea „*se prezintă ca un hipertext care-și capătă sensurile toate, într-un efort de continuă navigare între copertile sale*”.

* Stoica, Dan. ***Curs de metode bibliografice de cercetare***. Iași, Ed. Univ. „Alexandru Ioan Cuza”, 2002, 114 p.

Gelu CULICEA

LECTURA ȘI BIBLIOTECA PUBLICĂ LA CLUJ

Cu puțin timp înainte de a ne părăsi, Traian Brad a finalizat o lucrare monografică despre lectură și bibliotecă – o amplă cercetare, bazată pe o temeinică documentare și o pertinentă analiză, rezultată dintr-o experiență practică de aproape 20 de ani, timp în care s-a aflat în primele rânduri ale luptei pentru obținerea unui statut normal și eficient de funcționare al bibliotecilor din România, în concordanță cu normele europene.

S-a numărat printre fondatorii Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, este ales vicepreședinte al acesteia în perioada 1990-1998, iar apoi președinte, este primul președinte al Consiliului Directorilor din Bibliotecile Publice din România în perioada 1994-1998. Deși venit mai târziu în activitatea bibliotecară, a dovedit o mare putere de muncă, însușindu-și într-un timp scurt cunoștințele de specialitate și în special pe cele manageriale necesare abordării în condițiile perioadei de tranziție a rolului bibliotecii publice. În toată această perioadă, Traian Brad s-a luptat cu înverșunare, declarând război deschis birocrăției ce nu înțelegea să așeze biblioteca în locul ei cuvenit de instituție necesară, greu de ignorat într-o societate democratică.

În lucrarea sa, ultima din păcate, despre lectura și biblioteca publică la Cluj, sunt prezentate etapele principale ale apariției și dezvoltării bibliotecilor transilvănene, cu privire specială la Cluj, dar și legăturile acestora cu celelalte teritorii.

Capitole speciale sunt dedicate activității bibliotecilor publice din perioadele: 1945-1956; 1957-1969 și 1971-1989, în care sunt analizate toate greutățile pe care acestea au fost obligate să le parcurgă. Cu discernământul cercetătorului atent, sunt scoase în evidență și aspectele pozitive în domeniul bibliotecilor publice din perioadele amintite. În cea mai mare parte lucrarea este dedicată bibliotecii publice clujene, în capitolul al IX-lea, unde pe parcursul a peste 250 de pagini sunt analizate etapele parcurse în definirea sa actuală de centru metodologic biblioteconomic modern pentru rețeaua bibliotecilor din județul Cluj și nu numai, ea fiind în ultimii cinci ani un centru al implementărilor unor programe europene de certă valoare, ce au fost generalizate și în alte biblioteci județene. Acest capitol se constituie într-un adevărat manual de teorie și practică bibliotecară, în el găsim soluțiile de selectare și organizare a personalului, principiile de organizare și dezvoltare a colecțiilor, de fundamentare a problemelor de comunicare a colecțiilor, metodologia și formele activității de informare bibliografică și documentare, îndrumarea metodică a rețelei de biblioteci publice din teritoriu, animația culturală. În finalul capitolului respectiv sunt prezentate etapele de construcție ale noului sediu al bibliotecii publice clujene, început în anul 1994 și finalizat parțial în toamna anului 2001, fapt ce a încununat totodată o idee clădită pe nesomnul și zbaterea, pe tenacitatea, dăruirea și profesionalismul lui Traian Brad, care din nefericire nu s-a putut bucura de a vedea dusă până la capăt această mare operă a vieții sale.

Anexele bogate, ilustrațiile ca și „micul dicționar” de bibliologi clujeni completează lucrarea, recomandând-o ca document indispensabil oricărei cercetări viitoare pe aceeași temă, iar contribuția fostului meu coleg de breaslă va fi de fiecare dată evidențiată.

Pentru că: „Traian Brad a adus cu el în bibliotecă nu doar dragostea lui aproape copilărească pentru miracolul cărții ci și dorința de a face, și priceperea de a face bine printr-o colaborare permanentă cu toți ceilalți. Fiecare victorie în războiul cu birocrăția așează biblioteca în locul ei cuvenit, de instituție-focar, greu de trecut cu vederea într-o societate în progres”, spunea Irina Petraș în prefața lucrării.

Dumitru CONSTANTIN-ZAMFIR